steunpunt mens en samenleving

Gezinnen in budget- en schuldhulpverlening in Vlaanderen

Gegevens 2022-2025

5 juni 2026

samvzw.be

Colofon

SAM, steunpunt Mens en Samenleving
Turnhoutsebaan 139A — 2140 Borgerhout
+32 488 77 88 99 — info@samvzw.be — www.samvzw.be
BTW/ Ondernemingsnummer BE 0674.697.752 — RPR Antwerpen

Publicatiedatum
5 juni 2026

Auteur
Aurélie Smets

Partners
Departement Zorg
Afdeling Eerste Lijn en Gespecialiseerde Zorg
Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17 — 1000 Brussel

Samenvatting

De erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen registreren jaarlijks het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening via het basisregistratieformulier. Daarbij duiden ze tendensen in deze cijfers aan de hand van vier open vragen. SAM, steunpunt Mens en Samenleving, analyseert deze gegevens en vergelijkt ze met die van de voorgaande drie jaren. Dit rapport bundelt de cijfers en signalen voor de periode 2022–2025.

Algemeen beeld

Sinds de gemeentelijke fusies op 1 januari 2025 erkent de Vlaamse overheid 298 instellingen voor schuldbemiddeling: 283 OCMW's, 11 Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW's) en 4 intergemeentelijke OCMW-verenigingen. De OCMW's zijn veruit de grootste aanbieders en staan in voor 94% van de begeleidingen. De CAW's nemen 6% voor hun rekening, terwijl de OCMW-verenigingen minder dan 1% vertegenwoordigen.

In 2025 deden **48.904 gezinnen** een beroep op erkende instellingen voor budget- en schuldhulpverlening. De meest aangeboden hulpvormen zijn budgetbeheer (41,09%), schuldbemiddeling (40,22%) en budgetbegeleiding (15,30%). De aanstelling van een schuldbemiddelaar binnen een procedure van collectieve schuldenregeling komt voor in slechts 3,39% van de gevallen.

De provincie West-Vlaanderen telt het grootste aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening, gevolgd door Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en tot slot Vlaams-Brabant. Opvallend is dat deze verdeling niet noodzakelijk samenvalt met de bevolkingsomvang of het armoederisico per provincie. Dit wijst erop dat naast armoede ook andere factoren een rol spelen, zoals de organisatie en capaciteit van de hulpverlening, de mate waarin gezinnen worden bereikt en toegeleid, en mogelijke drempels die mensen ervaren om de stap naar hulpverlening te zetten.

De betrokken instellingen werken grotendeels complementair: OCMW's focussen op budgetbeheer en schuldbemiddeling, CAW's op budgetbegeleiding en OCMW-verenigingen worden bijna uitsluitend aangesteld als schuldbemiddelaar binnen een procedure van collectieve schuldenregeling.

Cijfers en trends

Op basis van de registratiegegevens en de open vragen zijn dit de meest opvallende vaststellingen.

Algemene stijging van het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening

Het aantal gezinnen dat gebruikmaakt van budget- en schuldhulpverlening stijgt in 2025 voor het eerst in lange tijd. Het gaat om een toename van 1% ten opzichte van 2024. Deze stijging is zichtbaar bij alle organisatietypes, maar is het meest uitgesproken bij de OCMW-verenigingen (+10,09%) en de CAW's (+7,71%). Bij de OCMW's is deze minder dan 1%.

3 factoren lijken deze evolutie te verklaren. Ten eerste zorgt een scherpere afbakening en definiëring van de verschillende hulpvormen voor nauwkeurigere registratie en dus voor een accuratere weergave van het aantal gezinnen. Daarnaast speelt een toename van de personeelscapaciteit bij erkende instellingen vaak een rol. Tot slot zorgen wijzigingen in de inhoudelijke werking, met meer ruimte voor kortlopende trajecten en een kritische evaluatie van langlopende dossiers, voor bijkomende instroommogelijkheden.

Tegelijk blijft voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze cijfers. Waar sommige instellingen een stijging van het aantal hulpvragen rapporteren, zien andere net een daling. Die verschillen hangen vaak samen met personeelscapaciteit en organisatorische uitdagingen.

Complexere hulpvragen in een context van beleidsmatige verschuivingen

Achter deze evoluties in de cijfers gaan ook inhoudelijke verschuivingen schuil. De signalen van het werkveld werpen daarbij een belangrijke vraag op: welke ontwikkelingen zorgen vandaag voor uitdagingen in het werk van hulpverleners?

Hulpverleners signaleren een toenemende complexiteit van de schuldenproblematiek, waarbij financiële moeilijkheden steeds vaker verweven zijn met andere kwetsbaarheden. Het gaat onder meer om mensen met zwakke administratieve en digitale vaardigheden, een beperkt of onbestaand sociaal netwerk en een psychosociale problematiek. Tegelijk bevinden veel gezinnen zich in een structureel kwetsbare inkomenspositie, waardoor het moeilijk of onmogelijk is om financiële ruimte te creëren. Dit leidt steeds vaker tot zogenaamde overlevingsschulden, verbonden met basisnoden zoals wonen, energie en telecom. Een belangrijke groep binnen de hulpverlening bestaat uit gezinnen die onvoldoende zelfredzaam zijn, maar tegelijk niet in aanmerking komen voor bewindvoering.

Deze toenemende complexiteit lijkt mee aangedreven te worden door bredere beleidsmatige ontwikkelingen. Hulpverleners wijzen op een verminderde toegankelijkheid van dienstverlening, onder meer door digitalisering, en op een verstrenging van het sociaal beleid. Zo zetten maatregelen zoals de verstrenging van uitkeringsvoorwaarden (bv. de aangepaste berekening van het leefloon, de beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd en de strengere activering van langdurig zieken) en de afbouw van ondersteunende voordelen (zoals de REMI-steun, PSA en kortingsbonnen van Fluvius), niet alleen inkomens, maar ook lopende begeleidingen onder druk en verhogen ze het risico op nieuwe financiële problemen. Tegelijk ervaren de erkende instellingen dat de druk steeds meer naar het lokale niveau verschuift, waar ze met beperkte middelen een groeiende en complexere doelgroep moeten opvangen.

Dit alles vertaalt zich in een verhoogde druk op de hulpverlening. Dossiers worden complexer en intensiever, terwijl ook de verwachtingen van cliënten toenemen. De signalen uit het werkveld maken duidelijk dat deze cijfers gelezen moeten worden binnen deze bredere context van toenemende complexiteit en druk op een werkveld dat steeds vaker ook bredere maatschappelijke tekorten opvangt.

Beleidsaanbevelingen

Schuldhulpverleners formuleren via de open vragen ook een aantal beleidsaanbevelingen. Hieronder de 5 meest genoemde:

1. Investeer in betaalbare en kwaliteitsvolle woningen, met bijzondere aandacht voor sociale huisvesting.
2. Verstreng de regelgeving rond agressieve reclame, gokaanbieders, consumentenkrediet en achterafbetaaldiensten.
3. Zet in op algemene preventie en sensibilisering, met aandacht voor achterafbetaaldiensten, financiële geletterdheid en de bekendheid van budget- en schuldhulpverlening.
4. Verhoog de toegankelijkheid van uitbetalingsinstanties, banken, energieleveranciers en juridische partners, met het oog op een betere samenwerking.
5. Implementeer structurele financiële educatie in het lager en secundair onderwijs, met specifieke aandacht voor kinderen en jongeren.

Inhoud

1 — Inleiding 7

2 — Methodiek 8

2.1. Het basisregistratieformulier 8

2.2. Analyses 9

2.3. Respons 9

3 — Algemeen overzicht basisregistratie 2022-2025 10

3.1. Cijfers basisregistratie 10

3.1.1. Rubriek A 10

3.1.2. Rubrieken B en C 13

3.2. Cijfers ingezette hulpverleningsmodules 14

4 — Cijfers per provincie 17

4.1. Cijfers basisregistratie 17

4.2. Cijfers ingezette hulpverleningsmodules 18

5 — Cijfers per organisatietype 25

5.1. Cijfers basisregistratie 25

5.2. Cijfers ingezette hulpverleningsmodules 27

6 — Cijfers per gebiedsindeling 32

6.1. Cijfers basisregistratie 32

6.2. Cijfers ingezette hulpverleningsmodules 34

6.3. Details hulpverleningsmodules per cluster 35

7 — Tendensen en beleidssignalen 38

7.1. Aantal locaties of antennepunten 38

7.2. De tendensen in het cliëntprofiel 39

7.3. De tendensen in de schuldenproblematiek 49

7.4. Beleidsontwikkelingen 56

7.5. Conclusies en beleidsaanbevelingen 63

8 — Bronnen 66

9 — Bijlagen 67

9.1. Definitie van hulpverleningsvormen..... 67

1 — Inleiding

De basisregistratie van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening is een belangrijk instrument om de financiële situatie van gezinnen in kaart te brengen en op te volgen. Deze registratie heeft als doel om evoluties in cijfers en tendensen te detecteren en te duiden, en om inzicht te bieden in de omvang en aard van de schuldenproblematiek in Vlaanderen. Deze inzichten worden gericht ontsloten naar beleid, sociale professionals en het brede publiek.

De erkende instellingen voor schuldbemiddeling registreren jaarlijks het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening via het basisregistratieformulier. Dit maakt het mogelijk om cijfers en trends in de schuldenproblematiek systematisch en onderbouwd te analyseren. Sinds de gemeentelijke fusies op 1 januari 2025 zijn er 298 instellingen erkend voor schuldbemiddeling door de Vlaamse overheid: 283 OCMW's, 11 Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW's) en 4 intergemeentelijke OCMW-verenigingen.

SAM, steunpunt Mens en Samenleving verzamelt, analyseert en vergelijkt deze gegevens en bundelt de resultaten in een onderzoeksrapport. Dit onderzoeksrapport bevat de geregistreerde cijfers van 2025 en plaatst deze in perspectief door vergelijking met de drie voorgaande jaren. Het omvat daarmee de periode 2022–2025.

Het rapport is opgebouwd uit zeven hoofdstukken. Hoofdstuk 2 licht de methodiek van de basisregistratie toe. Hoofdstuk 3 geeft een algemeen overzicht van de resultaten. In de daaropvolgende hoofdstukken worden de cijfers verder uitgesplitst: per provincie (hoofdstuk 4), per type organisatie (hoofdstuk 5) en per gebiedsindeling (hoofdstuk 6). Hoofdstuk 7 gaat dieper in op tendensen en evoluties in het profiel en de schuldenproblematiek van cliënten, evenals op de bijhorende beleidssignalen.

Gedetailleerde tabellen en cijfergegevens per provincie, per BIZ-regio, per type organisatie en per type gebiedsindeling zijn op aanvraag beschikbaar. Ook het basisregistratieformulier en de bijhorende handleiding kunnen worden opgevraagd via aurelie.smets@samvzw.be.

2 — Methodiek

2.1. HET BASISREGISTRATIEFORMULIER

De erkende instellingen voor schuldbemiddeling zijn sinds 2007 verplicht om jaarlijks het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening te registreren. Die registratie gebeurt aan de hand van het basisregistratieformulier, dat aan het begin van elk kalenderjaar, samen met een uitgebreide handleiding en FAQ, aan de erkende instellingen wordt bezorgd.

Het basisregistratieformulier registreert **per gezin het totaal aantal ingezette hulpverleningsmodules** in het jaar waarop de registratie betrekking heeft. De onderscheiden hulpverleningsmodules zijn budgetbegeleiding, budgetbeheer, schuldbemiddeling en collectieve schuldenregeling (CSR). Om een volledig beeld te krijgen van de hulpverlening per gezin registreren de erkende instellingen alle mogelijke combinaties van deze modules (bijvoorbeeld budgetbeheer in combinatie met schuldbemiddeling). De verschillende hulpverleningsmodules kunnen zowel gelijktijdig als gespreid over het registratiejaar worden ingezet. Zo kan budgetbegeleiding bijvoorbeeld worden aangeboden als nazorg na schuldbemiddeling. Binnen de procedure collectieve schuldenregeling maakt het basisregistratieformulier bovendien een onderscheid tussen een aanstelling van een erkende instelling voor schuldbemiddeling en die van een externe schuldbemiddelaar, aangesteld door de arbeidsrechtbank. Op basis hiervan is het basisregistratieformulier onderverdeeld in drie rubrieken:

Rubriek A omvat het aantal gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar **geen procedure collectieve schuldenregeling** liep. Het volgende onderscheid wordt gemaakt:

- Rubriek A.1: budgetbegeleiding (uitsluitend);
- Rubriek A.2: budgetbeheer (uitsluitend);
- Rubriek A.3: budgetbegeleiding en budgetbeheer;
- Rubriek A.4: schuldbemiddeling (uitsluitend);
- Rubriek A.5: schuldbemiddeling en budgetbegeleiding;
- Rubriek A.6: schuldbemiddeling en budgetbeheer;
- Rubriek A.7: schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer.

Rubriek B omvat het aantal gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een **procedure collectieve schuldenregeling** liep en waarbij een **erkende instelling voor schuldbemiddeling** is aangesteld als schuldbemiddelaar. Rubriek B maakt het onderscheid of die collectieve schuldenregeling is aangeboden:

- Rubriek B.1: zonder andere hulpverleningsmodules;
- Rubriek B.2: in combinatie met budgetbegeleiding;
- Rubriek B.3: in combinatie met budgetbeheer;
- Rubriek B.4: in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer;
- Rubriek B.5: in combinatie met schuldbemiddeling;
- Rubriek B.6: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding;
- Rubriek B.7: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer;
- Rubriek B.8: in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer.

Rubriek C omvat het aantal gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een **procedure collectieve schuldenregeling** liep en waarbij een **externe schuldbemiddelaar** is aangesteld als schuldbemiddelaar. Die rubriek maakt het onderscheid of die collectieve schuldenregeling is aangeboden:

- Rubriek C.1: in combinatie met budgetbegeleiding;
- Rubriek C.2: in combinatie met budgetbeheer;
- Rubriek C.3: in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer;
- Rubriek C.4: in combinatie met schuldbemiddeling;
- Rubriek C.5: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding;
- Rubriek C.6: in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer;
- Rubriek C.7: in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer.

Een gezin kan slechts onder één rubriek worden geregistreerd. Wanneer aan een gezin meerdere hulpverleningsmodules worden aangeboden, registreert de erkende instelling het gezin in de rubriek waarin alle ingezette modules zijn opgenomen.

Aanvullend peilt het basisregistratieformulier via een aantal open vragen naar tendensen en signalen die verdere duiding geven bij de aangeleverde cijfers. Deze vragen zijn:

- Welke tendensen merk je op in het profiel van cliënten?
- Welke tendensen merk je op in de schuldenproblematiek?
- Welke beleidsveranderingen binnen lokale besturen of op Vlaams of federaal niveau merk je op die een invloed hebben op de instroom van cliënten, de aard van de hulpvragen of de werking en continuïteit van je dienst? Licht toe.
- Welke beleidssignalen voor de schuldenproblematiek leid je uit bovenstaande vragen af?

2.2. ANALYSES

SAM, steunpunt Mens en Samenleving, verzamelt, analyseert en rapporteert jaarlijks de cijfergegevens uit de basisregistratie. Het jaarlijkse karakter van deze registratie maakt het mogelijk om evoluties over meerdere jaren heen te detecteren. In het rapport worden de cijfers telkens afgezet tegen die van de drie voorgaande jaren. Dit onderzoeksrapport bevat bijgevolg de gegevens uit de basisregistraties van **2022, 2023, 2024 en 2025.**

2.3. RESPONS

Alle 298 erkende instellingen voor schuldbemiddeling bezorgden tijdig hun basisregistratie.

3 — Algemeen overzicht basisregistratie 2022-2025

3.1. CIJFERS BASISREGISTRATIE

Tabel 1 geeft een overzicht van de cijfergegevens van alle erkende instellingen voor schuldbemiddeling in Vlaanderen voor de periode 2022–2025.

In 2025 registreerden de erkende instellingen voor schuldbemiddeling in totaal **48.904 unieke gezinnen** in budget- en schuldhulpverlening. Dit is een stijging van 1,05% ten opzichte van 2024 en een daling van 4,58% ten opzichte van 2022.

3.1.1. Rubriek A

De erkende instellingen registreerden **42.122 gezinnen** in rubriek A. Deze gezinnen maakten het afgelopen jaar gebruik van een combinatie van budgetbegeleiding, budgetbeheer en/of schuldbemiddeling. Dat is een **stijging** van 1,37% ten opzichte van 2024 en een daling met 2,06% ten opzichte van 2022.

Drie factoren lijken deze evolutie te verklaren, op basis van een gerichte bevraging bij instellingen waarvan de registratiegegevens meer dan 30% afweken ten opzichte van het voorgaande jaar.

- Ten eerste zorgt een meer nauwkeurige registratie voor een verschuiving in de cijfers: een scherpere afbakening en definiëring van de hulpvormen leidt tot een meer volledige en consistente registratie van gezinnen.
- Daarnaast speelt personeelscapaciteit vaak een rol. Instellingen die recent personeel hebben aangeworven of na een periode van onderbemanning opnieuw op volle capaciteit werken, zijn beter in staat om dossiers op te nemen en hun wachtlijsten weg te werken.
- Tot slot wijzen instellingen op wijzigingen in hun werking, waarbij langlopende dossiers kritischer worden geëvalueerd en, waar nodig, afgesloten of doorverwezen naar bewindvoering. Dit creëert ruimte voor nieuwe instroom. Tegelijk tekent zich een duidelijke tweedeling af in de doelgroep: enerzijds gezinnen met een beperkte en kortdurende hulpvraag, die met gerichte ondersteuning opnieuw zelfstandig verder kunnen, en anderzijds gezinnen met complexe, meervoudige problematieken die nood hebben aan langdurige en intensieve begeleiding.

De **meest ingezette hulpverleningsmodules zijn budgetbeheer (26,73%) en budgetbeheer en schuldbemiddeling (26,60%)**. Samen vertegenwoordigen deze meer dan de helft van het totaal. De minst voorkomende hulpverleningsmodule is de combinatie van budgetbegeleiding en budgetbeheer, al dan niet aangevuld met schuldbemiddeling.

In totaal doet 58,26% van de gezinnen een beroep op schuldbemiddeling, al dan niet in combinatie met één of meerdere andere hulpverleningsmodules. Voor budgetbeheer bedraagt dit aandeel 57,37%. Slechts 22,60% van de gezinnen in rubriek A maakt gebruik van budgetbegeleiding, al dan niet gecombineerd met andere hulpverleningsmodules, wat deze tot de minst ingezette hulpverleningsvorm maakt.

Tabel 1: Cijfers basisregistratie Vlaanderen (2022-2025)

Rubriek A: Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar geen procedure collectieve schuldregeling liep	2022	2023	2024	2025
A.1 budgetbegeleiding (uitsluitend)	4983 (11,59%)	4797 (11,47%)	4765 (11,47%)	4761 (11,30%)
A.2 budgetbeheer (uitsluitend)	12383 (28,79%)	12484 (29,86%)	11779 (28,35%)	11258 (26,73%)
A.3 budgetbegeleiding en budgetbeheer	866 (2,01%)	896 (2,14%)	794 (1,91%)	768 (1,82%)
A.4 schuldbemiddeling (uitsluitend)	8775 (20,40%)	8720 (20,86%)	9042 (21,76%)	10143 (24,08%)
A.5 schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	3125 (7,27%)	2922 (6,99%)	3290 (7,92%)	3054 (7,25%)
A.6 schuldbemiddeling en budgetbeheer	11955 (27,80%)	11284 (26,99%)	10976 (26,41%)	11203 (26,60%)
A.7 schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	919 (2,14%)	701 (1,68%)	907 (2,18%)	935 (2,22%)
Totaal aantal gezinnen rubriek A	**43006**	**41804**	**41553**	**42122**

Rubriek B: Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure collectieve schuldenregeling liep en waarbij de instelling voor schuldbemiddeling is aangesteld als schuldbemiddelaar	2022	2023	2024	2025
B.1 zonder andere hulpverleningsmodules	681 (22,82%)	614 (23,19%)	537 (22,15%)	545 (22,81%)
B.2 in combinatie met budgetbegeleiding	70 (2,35%)	47 (1,77%)	57 (2,35%)	20 (0,84%)
B.3 in combinatie met budgetbeheer	1273 (42,66%)	1156 (43,66%)	1077 (44,43%)	927 (38,80%)
B.4 in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer	37 (1,24%)	27 (1,02%)	15 (0,62%)	114 (4,77%)
B.5 in combinatie met schuldbemiddeling	20 (0,67%)	24 (0,91%)	13 (0,54%)	10 (0,42%)
B.6 in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	10 (0,34%)	18 (0,68%)	11 (0,45%)	9 (0,38%)
B.7 in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer	661 (22,15%)	555 (20,96%)	534 (22,03%)	568 (23,78%)

B.8 in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	232 (7,77%)	207 (7,82%)	180 (7,43%)	196 (8,20%)
Totaal aantal gezinnen rubriek B	**2984**	**2648**	**2424**	**2389**

Rubriek C: Gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar een procedure collectieve schuldenregeling liep en waarbij een externe schuldbemiddelaar is aangesteld	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
C.1 in combinatie met budgetbegeleiding	542 (10,30%)	507 (11,14%)	536 (12,13%)	484 (11,02%)
C.2 in combinatie met budgetbeheer	2023 (38,46%)	1770 (38,88%)	1673 (37,88%)	1513 (34,44%)
C.3 in combinatie met budgetbegeleiding en budgetbeheer	107 (2,03%)	110 (2,42%)	109 (2,47%)	141 (3,21%)
C.4 in combinatie met schuldbemiddeling	731 (13,90%)	566 (12,43%)	641 (14,51%)	717 (16,32%)
C.5 in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbegeleiding	230 (4,37%)	211 (4,64%)	207 (4,69%)	178 (4,05%)
C.6 in combinatie met schuldbemiddeling en budgetbeheer	1406 (26,73%)	1236 (27,15%)	1118 (25,31%)	1227 (27,93%)
C.7 in combinatie met schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer	221 (4,20%)	152 (3,34%)	133 (3,01%)	133 (3,03%)
Totaal aantal gezinnen rubriek C	**5260**	**4552**	**4417**	**4393**

Totaal aantal gezinnen in begeleiding (A + B + C)	**51250**	**49004**	**48394**	48904

3.1.2. Rubrieken B en C

Rubrieken B en C combineren budget- en schuldhulpverlening met een procedure collectieve schuldenregeling. In 2025 liep voor **in totaal 6.782 gezinnen** een procedure collectieve schuldenregeling, al dan niet in combinatie met andere hulpverleningsmodules. Opvallend is dat de stijgende trend die zichtbaar is in rubriek A zich niet doorzet in rubrieken B en C. Het aantal gezinnen daalt hier licht: met 1,44% in rubriek B en 0,54% in rubriek C. Deze daling ligt in lijn met de algemene afname van het aantal procedures collectieve schuldenregeling. Zo daalde het aantal opgestarte procedures met 6,30% ten opzichte van 2024 en met 22,84% ten opzichte van 2022 (Provincie in Cijfers, 2026).

Net zoals in de voorgaande jaren vormen deze gezinnen een minderheid binnen het aanbod van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling. De module collectieve schuldenregeling wordt bovendien meestal gecombineerd met andere hulpverleningsmodules, waarbij vooral de combinatie met budgetbeheer (al dan niet aangevuld met schuldbemiddeling) frequent voorkomt.

De meerderheid van de gezinnen in de rubrieken B en C doet beroep op een **externe schuldbemiddelaar** (rubriek c) tijdens de procedure collectieve schuldenregeling. Ook dit ligt in lijn met de voorgaande jaren. De erkende instellingen wijzen er in dit kader op dat er aanzienlijke regionale verschillen zijn in de aanstellingen door de arbeidsrechtbank.

In **rubriek B** is de meest voorkomende hulpverleningsvorm de **combinatie van collectieve schuldenregeling met budgetbeheer** (38,80%). Dit aandeel ligt in lijn met het voorgaande jaar. Daarnaast doet 23,58% van de gezinnen een beroep op een combinatie van collectieve schuldenregeling, schuldbemiddeling en budgetbeheer. Het aantal procedures collectieve schuldenregeling zonder bijkomende hulpverleningsmodules is licht gestegen (+1,49%), maar blijft beperkt: slechts één op vijf gezinnen maakt gebruik van deze module zonder aanvullende ondersteuning. Het aandeel gezinnen in deze rubriek daalt ten opzichte van 2024 (-1,44%) en ten opzichte van 2022 (-19,94%).

In **rubriek C** is de **combinatie van collectieve schuldenregeling en budgetbeheer** veruit de meest voorkomende vorm van hulpverlening (34,44%). Waar in rubriek B de gezinnen vooral beroep doen op budgetbeheer, is dat in rubriek C meer verdeeld tussen budgetbeheer en de combinatie van budgetbeheer met schuldbemiddeling (38,88% en 27,93%). In 2025 is er bovendien een duidelijke stijging van het aantal dossiers waarin collectieve schuldenregeling wordt gecombineerd met budgetbegeleiding en budgetbeheer (+29,36%). Het aandeel gezinnen in deze rubriek daalt licht ten opzichte van 2024 (-0,54%) en sterker in vergelijking met 2022 (-16,48%).

Samengevat toont bovenstaande analyse aan:

1. De erkende instellingen richten zich voornamelijk op **niet-gerechtelijke vormen** van budget- en schuldhulpverlening (rubriek A).
2. Budgetbeheer, al dan niet gecombineerd met andere hulpvormen, is de **meest voorkomende vorm** van hulpverlening in alle rubrieken. Ook schuldbemiddeling komt vaak voor, vooral bij gezinnen zonder collectieve schuldenregeling (rubriek A).
3. Beperkte stijging na jaren van daling: in 2025 is er **een lichte toename** van het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening (+1,05%), maar het niveau blijft lager dan in 2022 (-4,58%).
4. **De stijging situeert zich uitsluitend in rubriek A** (klassieke hulpverlening zonder CSR), terwijl rubrieken B en C (met collectieve schuldenregeling) licht blijven dalen.
5. De stijging is deels te verklaren door **interne factoren**: de toename in rubriek A hangt samen met verbeterde registratie, verhoogde personeelscapaciteit en organisatorische keuzes (afbouw van langlopende dossiers creëert ruimte voor nieuwe instroom).

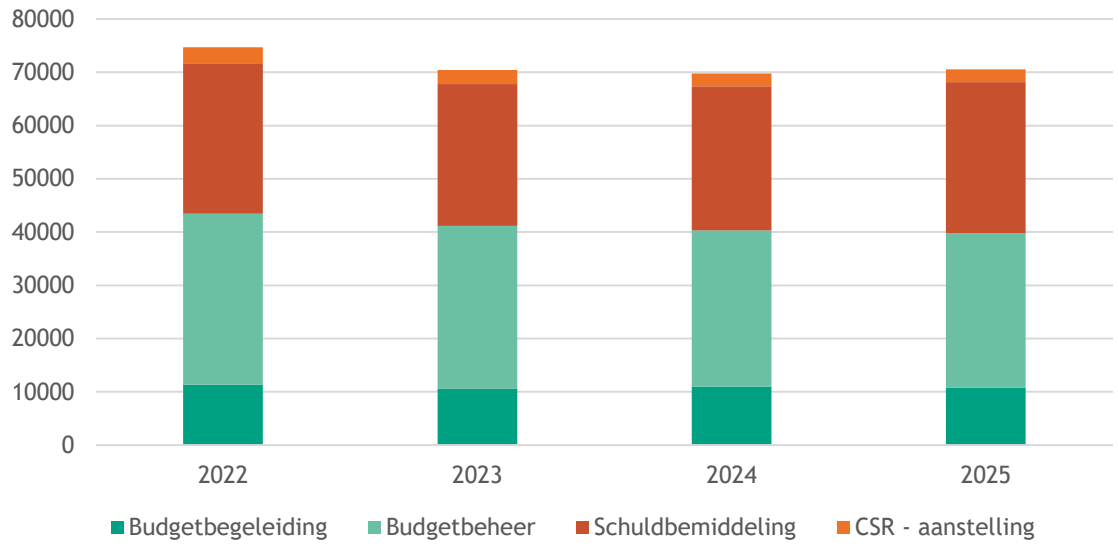
6. De collectieve schuldenregeling verliest terrein: het aantal dossiers met CSR daalt verder, in lijn met een bredere afname van opgestarte procedures, en blijft een minderheid binnen het aanbod.

3.2. CIJFERS INGEZETTE HULPVERLENINGSMODULES

Grafiek 1 geeft voor de periode 2022-2025 het aantal ingezette hulpverleningsmodules weer, uitgesplitst naar type: budgetbegeleiding, budgetbeheer, schuldbemiddeling en collectieve schuldenregeling waarbij een erkende instelling is aangesteld als schuldbemiddelaar. Het gaat om de totale aantallen per hulpvorm, ongeacht of deze afzonderlijk of in combinatie met andere modules worden ingezet.

Ter illustratie: in 2025 bedraagt het aantal ingezette modules budgetbeheer 28.983. Dit cijfer omvat alle gezinnen waarvoor budgetbeheer werd aangeboden, ongeacht de rubriek (A, B of C) en ongeacht of dit al dan niet in combinatie met andere hulpvormen gebeurde. Het gaat met andere woorden om het totaal van alle geregistreerde budgetbeheermodules, inclusief alle combinaties met andere vormen van hulpverlening.

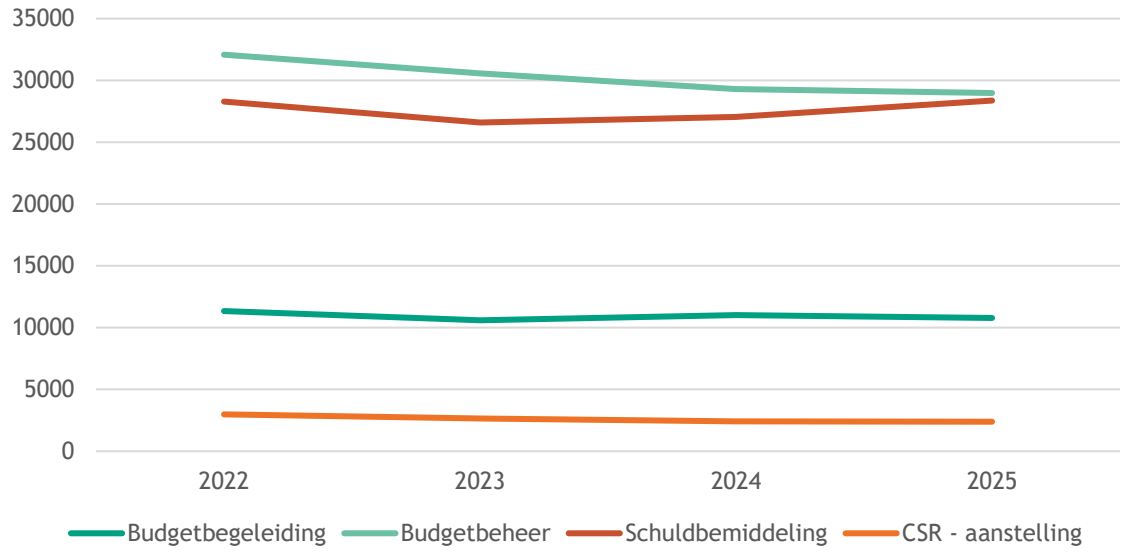
Waar tabel 1 het aantal unieke gezinnen in schuldhulpverlening weergeeft, toont deze grafiek het totaal aantal ingezette hulpverleningsmodules. Beide cijfers zijn dan ook niet onderling vergelijkbaar.

Grafiek 1: cijfers ingezette hulpverleningsmodules (2022-2025)

In 2025 is budgetbeheer (41,09%) de meest ingezette hulpverleningsvorm, gevolgd door schuldbemiddeling (40,22%) en budgetbegeleiding (15,30%). Dat is dezelfde volgorde als voorgaande jaren. Het aandeel aanstellingen als schuldbemiddelaar binnen een lopende procedure collectieve schuldenregeling blijft erg laag (3,39%). Ook dat ligt in lijn met de afgelopen jaren.

Net zoals het aantal gezinnen stijgt ook het totaal aantal ingezette hulpverleningsmodules ten opzichte van 2024. In 2025 werden in totaal **70.538 hulpverleningsmodules** geregistreerd. Dit betekent een stijging van 1,09% ten opzichte van het voorgaande jaar, maar nog steeds een daling ten opzichte van 2022 (-5,56%).

Grafiek 2: evolutie ingezette schuldhulpverleningsmodules Vlaanderen (2022-2025)

Opvallend is dat deze evolutie voornamelijk wordt gedreven door een sterke **toename** van het aantal **modules schuldbemiddeling** (+4,88% ten opzichte van 2024). De andere hulpverleningsmodules kennen daarentegen een lichte daling: budgetbegeleiding (-1,92%), budgetbeheer (-1,07%) en collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling (-1,44%).

Een belangrijke verklaring hiervoor ligt in een scherpere afbakening tussen schuldbemiddeling en éénmalige schuldbemiddeling. Waar éénmalige schuldbemiddeling niet wordt geregistreerd omdat er geen sprake is van een begeleidingstraject, werd dit in het verleden door instellingen niet altijd eenduidig geïnterpreteerd. De introductie van een gezamenlijke definitie zorgt ervoor dat een eerdere onderregistratie van schuldbemiddeling vandaag accurater in beeld komt.

Deze verklaring volstaat echter niet volledig. Ook in 2024 was er al sprake van een stijging van het aantal modules schuldbemiddeling, zij het beperkter (+1,71% ten opzichte van 2023). Dit kan erop wijzen dat de schuldenproblematiek effectief toeneemt, of dat mensen sneller de weg vinden naar schuldhulpverlening.

De daling van de andere hulpverleningsmodules lijkt samen te hangen met **verschillende factoren**. Zo signaleren instellingen dat cliëntsituaties steeds complexer worden, wat leidt tot een grotere nood aan intensieve en langdurige begeleiding. De drempel naar meer intensieve vormen van hulpverlening, zoals budgetbeheer of een collectieve schuldenregeling, blijft hoog. Instellingen signaleren dat cliënten na een eerste contact of enkele gesprekken afhaken, nog voor een traject effectief wordt opgestart. Tot slot speelt ook de algemene daling van het aantal procedures collectieve schuldenregeling een rol.

Samengevat toont bovenstaande analyse aan:

1. **Budgetbeheer en schuldbemiddeling** blijven veruit de meest ingezette hulpverleningsmodules.
2. Het totaal aantal hulpverleningsmodules **stijgt licht in 2025 (+1,09%)**, maar blijft lager dan in 2022 (-5,56%).
3. De toename is vooral toe te schrijven aan **een sterke stijging van schuldbemiddeling** (+4,88%), terwijl andere hulpvormen licht dalen.

4. De stijging van schuldbemiddeling hangt deels samen met een **registratie-effect**, maar wijst mogelijk ook op een **reële toename van schuldenproblematiek** of betere toeleiding naar hulpverlening.
5. Instellingen signaleren **complexere cliëntsituaties en hogere drempels naar intensieve hulp** (zoals budgetbeheer en CSR), wat leidt tot uitval in vroege fases.

4 — Cijfers per provincie

4.1. CIJFERS BASISREGISTRATIE

Tabel 2 geeft een globaal overzicht van het aantal gezinnen in begeleiding per provincie. Aangezien het CAW Brussel als enige Vlaamse erkende instelling werkzaam is op Brussels grondgebied zijn deze gegevens niet opgenomen.

Tabel 2: Overzichtstabel cijfers basisregistraties per provincie (2022-2025)

Provincie	2022	2023	2024	2025	Verschil 2024-2025	Verschil 2022-2025
Antwerpen	10074	9019	8663	8926	3,04%	-11,40%
Limburg	6748	6434	6397	6376	-0,33%	-5,51%
Oost-Vlaanderen	12555	12693	12967	13235	2,07%	5,42%
Vlaams-Brabant	6376	6318	6182	6261	1,28%	-1,80%
West-Vlaanderen	15497	14365	14015	13936	-0,56%	-10,07%
Totaal	**51250**	**48829**	**48224**	**48735**	**1,06%**	**-4,91%**

West-Vlaanderen rapporteert in 2025 het grootste aantal gezinnen in begeleiding, gevolgd door Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en, tot slot, Vlaams-Brabant. Deze rangorde is al meerdere jaren stabiel. Opvallend is dat deze verdeling niet samenvalt met de bevolkingsgrootte (Statbel, 2025) of het armoederisico per provincie (Statbel, 2026).

Ten opzichte van 2022 is het aantal gezinnen in begeleiding met 4,91% gedaald. Deze daling doet zich vrijwel voor in alle provincies, met uitzondering van Oost-Vlaanderen, waar een stijging van 5,42% wordt opgetekend. Tussen 2024 en 2025 is er opnieuw sprake van een lichte toename (+1,06%). Hierbij vallen duidelijke regionale verschillen op. In Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant stijgt het aantal gezinnen in begeleiding, terwijl West-Vlaanderen en Limburg een beperkte daling kennen. Provinciale verschillen lijken minder een rechtstreekse afspiegeling van armoede, en eerder het resultaat van verschillen in bereik, organisatie van de hulpverlening en lokale beleidskeuzes.

Zoals de cijfers van de basisregistratie voor Vlaanderen (zie tabel 1) aantonen, bevinden ook op provinciaal niveau de grootste aantallen zich in rubriek A (gezinnen waarvoor in het registratiejaar geen collectieve schuldenregeling liep). De verhouding tussen het aantal gezinnen in rubriek A en het totaal aantal geregistreerde gezinnen verschilt per provincie en is weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Verhouding tussen aantal gezinnen in rubriek A ten opzichte van het totale aantal gezinnen

Provincie	2022	2023	2024	2025
Antwerpen	87,13%	88,30%	88,25%	88,54%
Limburg	80,14%	81,49%	82,96%	83,96%
Oost-Vlaanderen	80,72%	83,66%	83,85%	83,44%
Vlaams-Brabant	80,25%	81,26%	83,03%	83,45%
West-Vlaanderen	87,57%	88,24%	88,71%	89,21%

Bovenstaande tabel toont aan dat in 2025 in alle provincies meer dan 80% van de gezinnen in budget- en schuldhulpverlening onder rubriek A vallen. Dit betekent dat minder dan 20% van de gezinnen in budget- en schuldhulpverlening bij een erkende instelling een procedure collectieve schuldenregeling hebben lopen. De grote meerderheid doet met andere woorden beroep op niet-gerechtelijke vormen van hulpverlening zoals budgetbegeleiding, -beheer en schuldbemiddeling.

Het aandeel gezinnen zonder procedure collectieve schuldenregeling is sinds 2022 in alle provincies toegenomen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat erkende instellingen sterker inzetten op niet-gerechtelijke vormen van budget- en schuldhulpverlening. Daarnaast kan de toenemende aanstelling van externe schuldbemiddelaars binnen procedures collectieve schuldenregeling een rol spelen, waarbij erkende instellingen niet altijd bijkomende hulpverlening opnemen. Op deze evolutie is echter geen volledig zicht. Tot slot daalt het aantal opgestarte procedures collectieve schuldenregeling in het algemeen (Provincie in Cijfers, 2026).

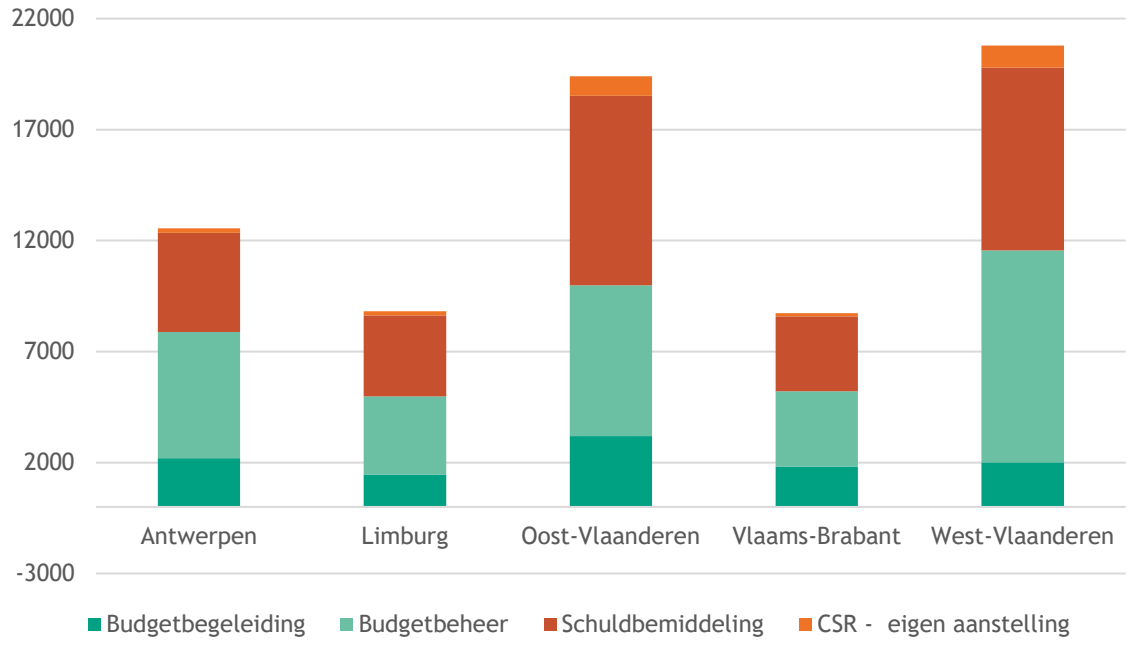
Deze vaststelling staat in schijnbaar contrast met het signaal van erkende instellingen dat de schuldenproblematiek van cliënten complexer wordt en dat een doorverwijzing naar collectieve schuldenregeling vaker aangewezen is (zie hoofdstuk 7.2). Dit kan wijzen op een groeiende tweedeling binnen de doelgroep: enerzijds gezinnen die via niet-gerechtelijke hulpverlening relatief snel geholpen zijn, en anderzijds zeer complexe multiproblemgezinnen die nood hebben aan intensieve en langdurige ondersteuning (zie hoofdstuk 7.2).

Samengevat toont bovenstaande analyse aan:

1. Stabiele regionale rangorde, los van armoede: West-Vlaanderen telt het grootste aantal gezinnen in begeleiding, gevolgd door Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Deze rangorde is stabiel en weerspiegelt niet de bevolkingsgrootte of het armoederisico.
2. Algemene daling met recente lichte heropleving: Ten opzichte van 2022 daalt het aantal gezinnen in alle provincies (behalve Oost-Vlaanderen), maar tussen 2024 en 2025 is er opnieuw een beperkte stijging (+0,89%), met duidelijke regionale verschillen.
3. Dominantie van niet-gerechtelijke hulpverlening: In alle provincies valt meer dan 80% van de gezinnen onder rubriek A, wat wijst op een sterke focus op niet-gerechtelijke vormen van hulpverlening.

4.2. CIJFERS INGEZETTE HULPVERLENINGSMODULES

Grafiek 3 geeft voor de periode 2022–2025 het aantal ingezette hulpverleningsmodules per provincie weer, uitgesplitst naar type: budgetbegeleiding, budgetbeheer, schuldbemiddeling en collectieve schuldenregeling waarbij een erkende instelling is aangesteld als schuldbemiddelaar. Het gaat om de totale aantallen per hulpvorm, ongeacht of deze afzonderlijk of in combinatie met andere modules werden ingezet.

Grafiek 3: cijfers ingezette hulpverleningsmodules per provincie 2025

West-Vlaanderen rapporteert in 2025 het hoogste aantal ingezette hulpverleningsmodules (20.790), terwijl Vlaams-Brabant het laagste aantal noteert (8.737). Budgetbeheer en schuldbemiddeling zijn de meest voorkomende hulpvormen. Budgetbeheer is de meest ingezette module in Antwerpen en West-Vlaanderen, terwijl in Limburg en Oost-Vlaanderen schuldbemiddeling het vaakst voorkomt. In Vlaams-Brabant worden beide hulpvormen even vaak geregistreerd. De collectieve schuldenregeling blijft de minst ingezette hulpvorm en vertegenwoordigt minder dan 5% van het totaal aantal geregistreerde hulpverleningsmodules.

Budgetbegeleiding werd in 2025 2.191 keer ingezet in Antwerpen, 1.456 keer in Limburg, 3.189 keer in Oost-Vlaanderen, 1.818 keer in Vlaams-Brabant en 2.005 keer in West-Vlaanderen. Procentueel wordt budgetbegeleiding het meest ingezet in Vlaams-Brabant (20,81%), gevolgd door Antwerpen (17,45%). Oost-Vlaanderen en Limburg schommelen rond 16,5%, terwijl West-Vlaanderen duidelijk lager scoort (9,64%).

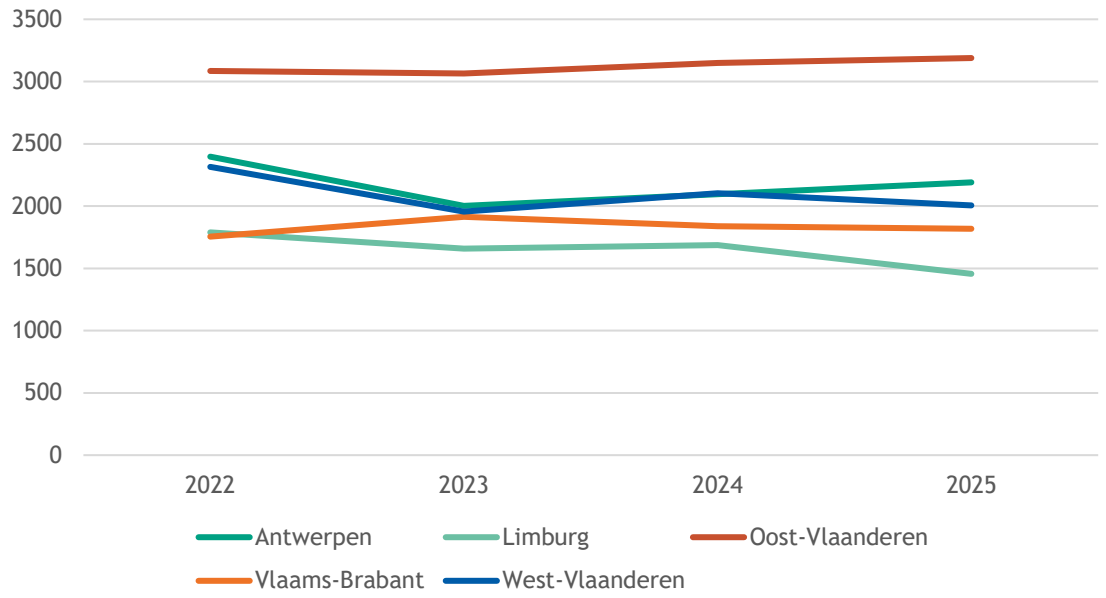
Budgetbeheer werd in 2025 5.689 keer ingezet in Antwerpen, 3.520 keer in Limburg, 6.793 keer in Oost-Vlaanderen, 3.387 keer in Vlaams-Brabant en 9.546 keer in West-Vlaanderen. Procentueel ligt het aandeel het laagst in Oost-Vlaanderen (35,02%), gevolgd door Vlaams-Brabant (38,77%) en Limburg (39,93%). In Antwerpen en West-Vlaanderen bedraagt dit aandeel ongeveer 45%, wat betekent dat in bijna de helft van de dossiers budgetbeheer wordt ingezet.

Schuldbemiddeling werd in 2025 4.474 keer ingezet in Antwerpen, 3.660 keer in Limburg, 8.548 keer in Oost-Vlaanderen, 3.387 keer in Vlaams-Brabant en 8.240 keer in West-Vlaanderen. Procentueel wordt schuldbemiddeling het meest ingezet in Oost-Vlaanderen (44,07%), gevolgd door Limburg (41,52%). In Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen schommelt het aandeel rond 39%, terwijl Antwerpen het laagste aandeel kent (35,64%).

Een procedure collectieve schuldenregeling werd in 2025 200 keer ingezet in Antwerpen, 179 keer in Limburg, 886 keer in Oost-Vlaanderen, 145 keer in Vlaams-Brabant en 999 keer in West-Vlaanderen. Procentueel wordt deze module het meest ingezet in West- en Oost-Vlaanderen (respectievelijk 4,81% en 4,46%). In

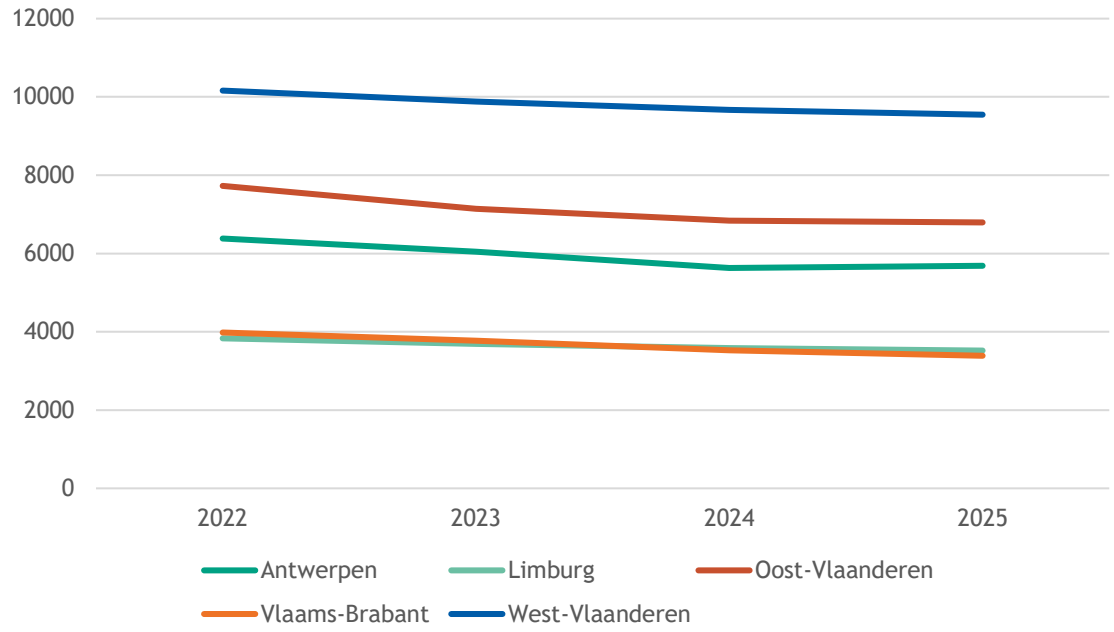
Limburg bedraagt dit aandeel 2,03%, terwijl in Antwerpen en Vlaams-Brabant nauwelijks procedures worden geregistreerd (minder dan 2%).

De evolutie van de hulpverleningsmodules in de periode 2022–2025 wordt per module weergegeven in grafieken 4 tot en met 7.

Grafiek 4: evolutie budgetbegeleiding per provincie (2022-2025)

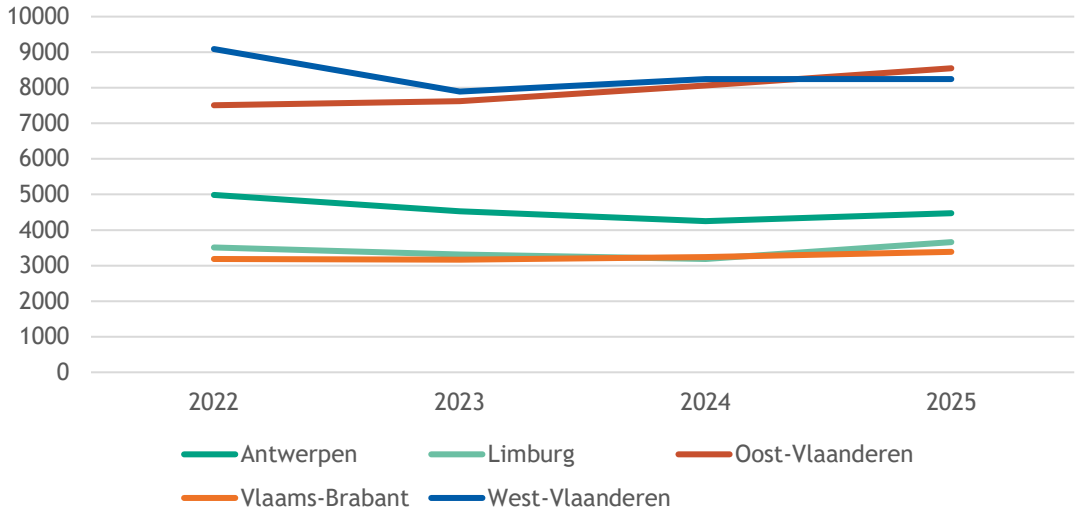
De evolutie van het aantal modules budgetbegeleiding verschilt sterk per provincie. In Antwerpen daalt het aantal modules over de periode 2022–2025 met 8,59%, al is er sinds 2024 opnieuw een lichte stijging zichtbaar die zich in 2025 voortzet (+4,53%). In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is er over de volledige periode sprake van een lichte toename (+3,34%), zij het met schommelingen tussen de jaren. In West-Vlaanderen vertoont het aantal modules een grillig patroon van stijgingen en dalingen, maar met een algemene neerwaartse trend (-13,39%). Limburg kent de sterkste daling: in 2025 neemt het aantal modules budgetbegeleiding af met 13,64%, en een totale daling van 18,61% ten opzichte van 2022.

Grafiek 5: evolutie budgetbeheer per provincie (2022-2025)

De evolutie van het aantal modules budgetbeheer in de periode 2022–2025 vertoont een gelijkaardig patroon in alle provincies. In deze periode daalt het aantal modules overal, zij het in verschillende mate. De daling is het meest uitgesproken in Oost-Vlaanderen (-12,09%) en Vlaams-Brabant (-14,92%). In Antwerpen bedraagt de daling 10,86%, al is deze provincie de enige waar in 2025 opnieuw een lichte stijging wordt opgetekend ten opzichte van 2024 (+1,05%). In Limburg en West-Vlaanderen blijft de daling beperkter, met respectievelijk -8,14% en -6,05%.

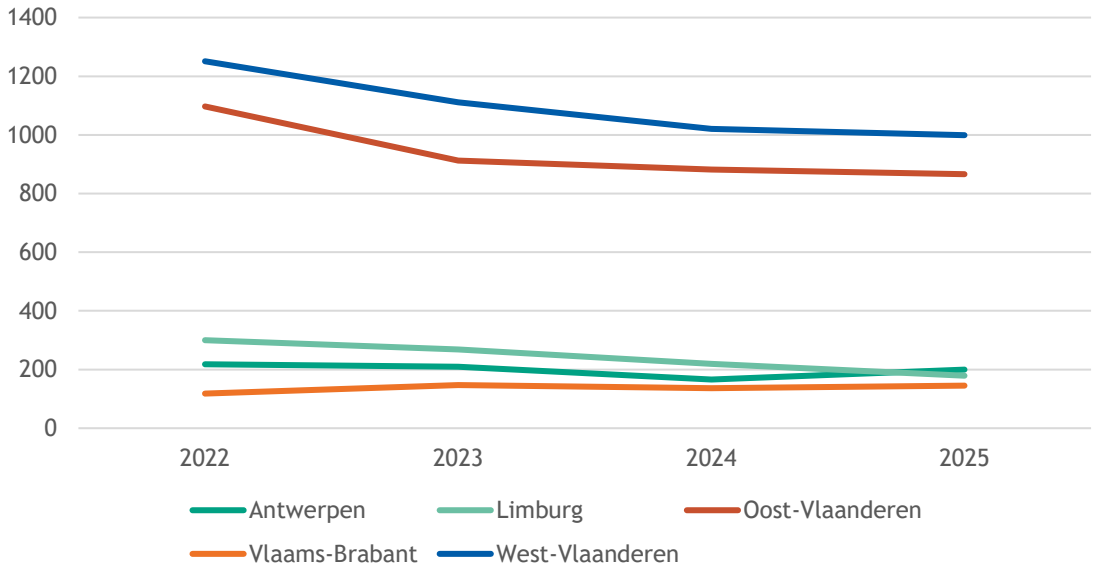
Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in wijzigingen in de werking van erkende instellingen. Verschillende instellingen zetten in op de afbouw van langdurige dossiers budgetbeheer om ruimte te creëren voor nieuwe instroom. Deze dossiers worden afgesloten of doorverwezen naar bewindvoering (zie ook hoofdstuk 7.2).

Grafiek 6: evolutie schuldbemiddeling per provincie (2022-2025)

De evolutie van het aantal modules schuldbemiddeling vertoont een minder eenduidig patroon tussen de provincies. In Antwerpen is er een daling ten opzichte van 2022 (-10,29%), maar tegelijk een duidelijke stijging ten opzichte van 2024 (+5,27%). In West-Vlaanderen is er eveneens sprake van een daling ten opzichte van 2022 (-9,34%), met een status quo in vergelijking met 2024. In de overige provincies neemt het aantal modules schuldbemiddeling toe ten opzichte van 2022, met een geleidelijke jaarlijkse stijging. Voor 2025 speelt de scherpere afbakening en definiëring van schuldbemiddeling een belangrijke rol in deze toename. In die zin gaat het deels om een registratie-effect, waarbij de aantallen accurater in beeld worden gebracht.

Deze verklaring volstaat echter niet volledig. In verschillende provincies was er al vóór de invoering van deze scherpere definities sprake van een stijgende trend. Dit kan erop wijzen dat de nood aan minnelijke schuldbemiddeling effectief toeneemt bij de doelgroep.

Grafiek 7: evolutie CSR-aanstelling per provincie (2022-2025)

De evolutie van het **aantal modules collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling** toont in de periode 2022–2025 in bijna alle provincies een daling, met uitzondering van Vlaams-Brabant. In Limburg is deze daling het meest uitgesproken (-40,33%), gevolgd door Oost- en West-Vlaanderen (-21,06% en -20,14%). In Antwerpen blijft de daling beperkter (-8,26%), al is er wel een duidelijke stijging ten opzichte van 2024 (+20,48%). Dit kan mogelijk verklaard worden door een toename van het aantal aanstellingen in de stad Antwerpen via de arbeidsrechtbank. Vlaams-Brabant vormt een uitzondering, met een sterke stijging ten opzichte van 2022 (+22,88%) en een verdere toename ten opzichte van 2024 (+6,62%).

Opvallend is dat in alle provincies het aantal opgestarte procedures collectieve schuldenregeling daalt. In de periode 2022–2025 bedraagt deze daling gemiddeld ongeveer een vijfde (Provincie in Cijfers, 2026; Nationale Bank van België, 2026). Ook ten opzichte van 2024 is er in elke provincie een afname zichtbaar, het meest uitgesproken in West-Vlaanderen (-8,57%), terwijl de daling in de overige provincies rond 6% schommelt.

De stijging van het aantal aanstellingen in Antwerpen en Vlaams-Brabant moet dan ook eerder worden verklaard door verschillen in samenwerking met de arbeidsrechtbank of in de interne organisatie van de erkende diensten, dan door een toegenomen nood aan collectieve schuldenregeling. We zetten deze cijfers graag af in tabel 4.

Tabel 4: Aandeel eigen aanstelling als schuldbemiddelaar in een procedure collectieve schuldenregeling / totaal aantal aanstellingen volgens Nationale Bank van België (2022-2025)

Provincie	2022	2023	2024	2025
Antwerpen	2,72%	2,87%	2,47%	3,17%
Limburg	5,91%	5,96%	5,37%	4,71%
Oost-Vlaanderen	10,44%	9,56%	10,00%	10,36%
Vlaams-Brabant	2,41%	3,39%	3,43%	3,88%
West-Vlaanderen	18,22%	18,25%	18,41%	19,70%

Bovenstaande tabel toont aan dat binnen procedures collectieve schuldenregeling voornamelijk een beroep wordt gedaan op externe schuldbemiddelaars (bv. advocaat-schuldbemiddelaars). West-Vlaanderen is veruit koploper wat betreft het aantal aanstellingen, met ongeveer één op vijf. In Oost-Vlaanderen gaat het om ongeveer één op tien, terwijl dit aandeel in de overige provincies onder de 5% blijft.

Het aandeel aanstellingen als schuldbemiddelaar in een procedure collectieve schuldenregeling van erkende instellingen neemt toe in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Antwerpen, terwijl het in Limburg afneemt en in Oost-Vlaanderen stabiel blijft. Tegelijk signaleren instellingen in bepaalde regio's dat zij minder vaak worden aangesteld door de arbeidsrechtbank. De mate waarin samenwerkingsafspraken mogelijk zijn, evenals de visie van de arbeidsrechtbank, blijken doorslaggevend.

Het opnemen van aanstellingen als schuldbemiddelaar vergt echter specifieke juridische expertise en capaciteit. Niet alle erkende instellingen zetten hierop in. Vooral OCMW-verenigingen en instellingen in grotere of centrumsteden nemen deze rol vaker op.

Samenvattend toont bovenstaande analyse aan:

1. **Regionale verschillen in hulpvormen**: Budgetbeheer en schuldbemiddeling domineren in alle provincies, maar met duidelijke accenten: budgetbeheer vooral in Antwerpen en West-Vlaanderen, schuldbemiddeling in Limburg en Oost-Vlaanderen.
2. Het aantal modules **budgetbeheer daalt in alle provincies**, wat wijst op een bewuste afbouw van langdurige dossiers en een verschuiving naar andere vormen van hulpverlening.
3. De **stijging van schuldbemiddeling** is deels het gevolg van scherpere definities, maar zet ook een reeds bestaande trend voort en kan wijzen op een groeiende nood aan minnelijke oplossingen.
4. Het totale aantal **CSR-procedures** daalt in alle provincies, terwijl verschillen in het aantal CSR-modules bij de erkende instellingen vooral samenhangen met de eigen werking en de praktijk van arbeidsrechtbanken, eerder dan met verschillen in nood.

5 — Cijfers per organisatietype

5.1. CIJFERS BASISREGISTRATIE

Tabel 5 geeft een globaal overzicht van het aantal gezinnen in begeleiding per type organisatie (OCMW, CAW en OCMW-verenigingen). De tabel bevat de cijfers van de basisregistratie voor de periode 2022–2025, opgesplitst per type organisatie.

Tabel 5: Overzichtstabel cijfers basisregistratie per type organisatie (2019-2024)

	2022	2023	2024	2025	Verschil 2024-2025	Verschil 2022-2025
CAW	1999	2283	2516	2710	7,71%	35,57%
OCMW	48855	46336	45541	45823	0,62%	-6,21%
OCMW-vereniging	396	385	337	371	10,09%	-6,31%
Totaal	**51250**	**49004**	**48394**	**48904**	**1,05%**	**-4,58%**

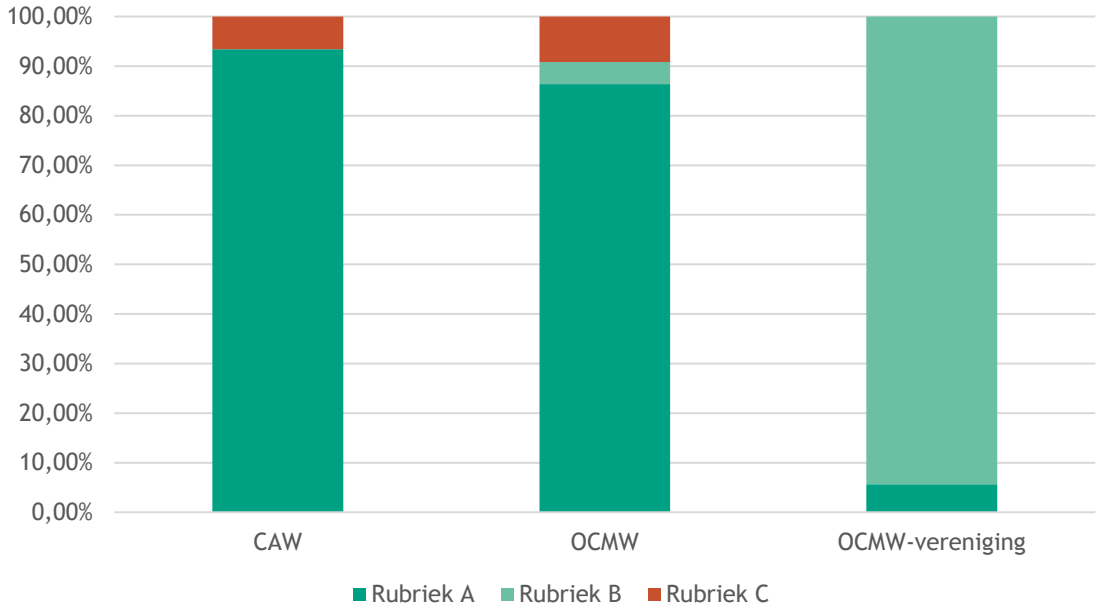
In 2025 registreren de erkende OCMW's 45.823 gezinnen in begeleiding. Dit betekent een daling van 6,21% ten opzichte van 2022, maar een lichte stijging ten opzichte van 2024 (+0,62%). OCMW's blijven daarmee veruit de grootste aanbieders van budget- en schuldhulpverlening, goed voor 94% van het totale aantal gezinnen. De erkende CAW's registreren 2.710 gezinnen in begeleiding (6% van het totaal). Dit aantal stijgt opnieuw sterk ten opzichte van het voorgaande jaar (+7,71%) en ligt ook aanzienlijk hoger dan in 2022 (+35,57%). Deze evolutie wijst op een hernieuwde inzet op budget- en schuldhulpverlening, gecombineerd met een verbeterde registratie, en lijkt zich als een blijvende trend te bestendigen. De erkende OCMW-verenigingen vormen veruit de kleinste groep, met 371 geregistreerde gezinnen (minder dan 1% van het totaal). Hoewel dit een daling betekent van 6,31% ten opzichte van 2022, is er ook hier sprake van een stijging ten opzichte van 2024.

De lichte stijging van het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening tussen 2024 en 2025 is zichtbaar bij alle organisatietypes, maar het meest uitgesproken bij de OCMW-verenigingen en CAW's, en beperkter bij de OCMW's (zie ook hoofdstuk 3.1).

Over de volledige periode 2022–2025 daalt het totale aantal gezinnen in begeleiding met 4,58%. Deze daling is het meest uitgesproken bij de OCMW-verenigingen (-6,31%) en de OCMW's (-6,21%). De evolutie bij de CAW's wijkt hiervan af en toont een duidelijke stijging (+35,57%). Dit hangt samen met een gewijzigde inzet sinds 2022: na een periode waarin minder werd ingezet op budget- en schuldhulpverlening (2019-2021), hanteren CAW's opnieuw een interne richtlijn om deze hulpvormen structureel aan te bieden binnen een breder hulpverleningstraject. Daarbij geven zij aan dat financiële problemen in het merendeel van de hulpvragen een rol spelen.

Deze evoluties betekenen echter niet dat de vraag naar budget- of schuldhulpverlening afneemt. Schommelingen in de registraties hangen eerder samen met organisatorische keuzes en capaciteits- en personeelsfactoren binnen de verschillende types organisaties.

Grafiek 8 toont de gedetailleerde verdeling tussen de rubrieken in 2025 per organisatietype (OCMW, CAW en OCMW-verenigingen).

Zowel binnen OCMW's als CAW's worden hoofdzakelijk gezinnen begeleid zonder een lopende procedure collectieve schuldenregeling (rubriek A). OCMW-verenigingen daarentegen registreren voornamelijk gezinnen in een procedure collectieve schuldenregeling waarbij zij zelf zijn aangesteld als schuldbemiddelaar (rubriek B). Opvallend is dat één OCMW-vereniging voor het eerst ook schuldbemiddeling aanbiedt zonder een lopende procedure collectieve schuldenregeling. Dit gebeurde naar aanleiding van een daling in het aantal aanstellingen door de arbeidsrechtbank in het voorgaande jaar. Intussen wordt deze dienst opnieuw vaker aangesteld als schuldbemiddelaar binnen dergelijke procedures.

Binnen de CAW's loopt in 6,57% van de gezinnen een procedure collectieve schuldenregeling met een externe schuldbemiddelaar, meestal in combinatie met budgetbegeleiding. CAW's kiezen er principieel voor om zelf geen rol op te nemen als schuldbemiddelaar binnen deze procedures.

Bij de OCMW's wordt in 4,45% van de gevallen een aanstelling als schuldbemiddelaar opgenomen. Daarnaast bevindt 9,20% van de gezinnen zich in een procedure collectieve schuldenregeling met een externe schuldbemiddelaar, waarbij het OCMW wel bijkomende hulpverlening biedt. Het gaat hierbij vaak om een combinatie van budgetbeheer, al dan niet aangevuld met schuldbemiddeling.

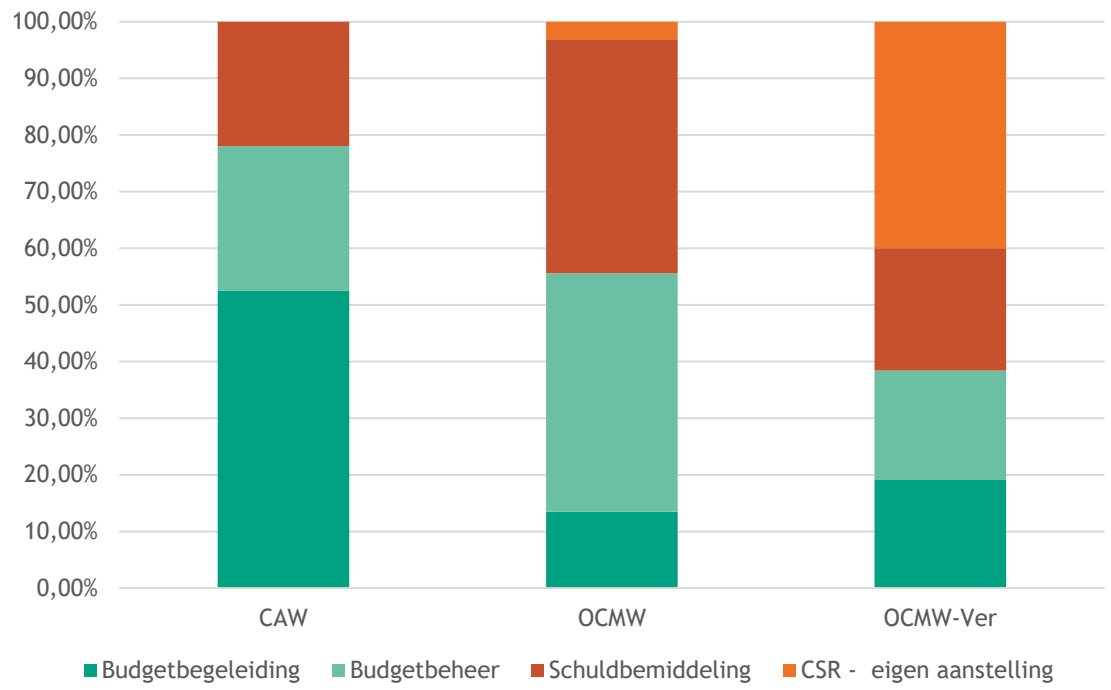
OCMW-verenigingen nemen daarentegen uitsluitend de rol van schuldbemiddelaar op binnen procedures collectieve schuldenregeling. Zij worden systematisch aangesteld en bieden geen bijkomende hulpverleningsmodules aan voor gezinnen die zich in een procedure met een externe schuldbemiddelaar bevinden.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. OCMW's blijven dominant: OCMW's begeleiden veruit de meeste gezinnen (94%); CAW's hebben een kleiner maar groeiend aandeel, OCMW-verenigingen blijven marginaal.
2. Lichte heropleving na daling: Na een daling sinds 2022 (-4,58%) is er in 2025 opnieuw een beperkte stijging bij alle organisatietypes, vooral bij CAW's en OCMW-verenigingen.
3. CAW's in opmars: De sterke groei (+35,57% sinds 2022) wijst op een hernieuwde inzet op budget- en schuldhulpverlening en een verbeterde registratie, en markeert een structurele trendbreuk.
4. Duidelijke rolverdeling en aanpak in CSR: OCMW's en CAW's begeleiden vooral buiten CSR, terwijl OCMW-verenigingen zich focussen op dossiers met eigen aanstelling; CAW's werken met externe bemiddelaars, OCMW's combineren rollen.

5.2. CIJFERS INGEZETTE HULPVERLENINGSMODULES

Om meer zicht te krijgen op mogelijke verschillen in de aanpak van de hulpverlening, geeft grafiek 8 een visueel overzicht van het aandeel van de ingezette hulpverleningsmodules per type organisatie in 2025. Hieruit blijkt dat elk organisatietype andere accenten legt in het hulpverleningsaanbod.

Grafiek 9: verhouding schuldhulpverleningsmodules per types organisaties (2025)

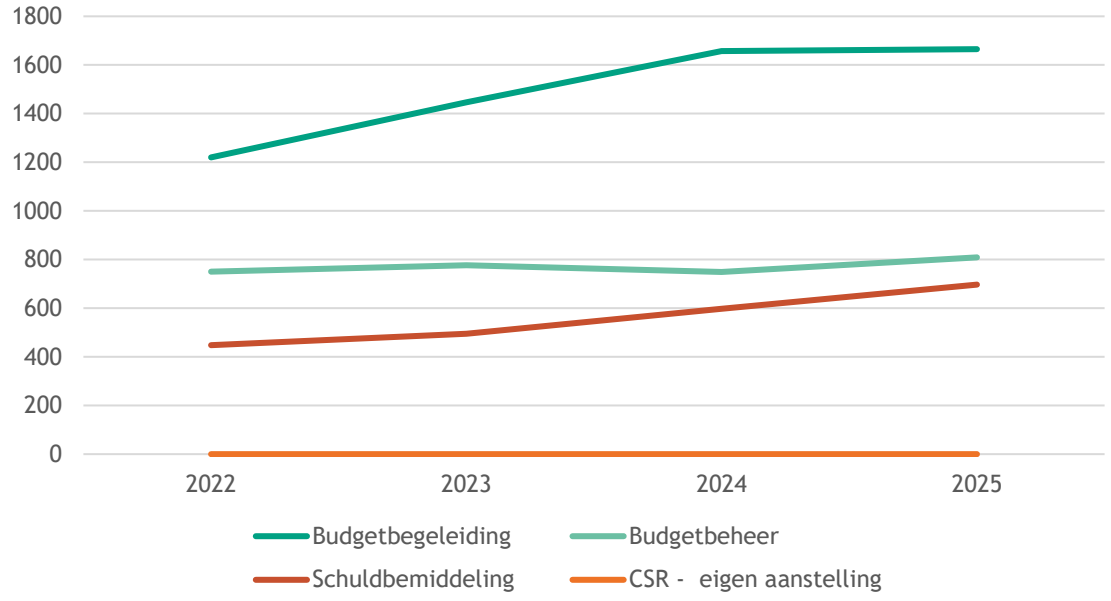
OCMW's bieden alle hulpverleningsmodules aan. Budgetbeheer (42,12%) en schuldbemiddeling (41,34%) zijn veruit de meest ingezette vormen van hulpverlening. Budgetbegeleiding wordt in vergelijking daarmee duidelijk minder ingezet (13,48%). In slechts 3,07% van de gevallen worden OCMW's aangesteld als schuldbemiddelaar binnen een procedure collectieve schuldenregeling.

Bij **CAW's** wordt in iets meer dan de helft van de hulpverleningsmodules budgetbegeleiding ingezet (52,51%). Deze sterke focus kan worden verklaard door hun integrale en generalistische aanpak, waarbij budgetbegeleiding vaak deel uitmaakt van een bredere hulpverlening. In vergelijking met OCMW's zetten

CAW's minder in op gespecialiseerde vormen van schuldhulpverlening. Budgetbeheer en schuldbemiddeling vormen samen de overige helft van het aanbod: budgetbeheer wordt in 25,51% van de modules ingezet, schuldbemiddeling in 21,98%. CAW's kiezen er bovendien bewust voor om niet op te treden als schuldbemiddelaar binnen een procedure collectieve schuldenregeling. Wanneer meer intensieve of gespecialiseerde ondersteuning nodig is, zoals een collectieve schuldenregeling, verwijzen zij vaker door of werken zij samen met OCMW's.

De procedure collectieve schuldenregeling, waarbij de organisatie zelf wordt aangesteld als schuldbemiddelaar, is veruit de meest ingezette hulpverleningsmodule bij de **OCMW-verenigingen** (40%). Deze verenigingen worden vaak opgericht om juridische expertise te bundelen en richten zich daardoor sterker op gerechtelijke vormen van schuldhulpverlening. Daarnaast maakt schuldbemiddeling 21,40% van de hulpverleningsmodules uit. De overige hulpverleningsmodules zijn gelijkmatig verdeeld (telkens 19,20%) en worden telkens aangeboden in combinatie met een procedure collectieve schuldenregeling waarbij de vereniging zelf als schuldbemiddelaar is aangesteld (rubriek B).

Grafiek 9 toont dat de verschillende organisatietypes elk hun eigen accenten leggen en daardoor complementair werken. Grafieken 10 tot en met 12 geven vervolgens de evoluties per type organisatie weer op het vlak van hulpverleningsmodules in de periode 2022–2025.

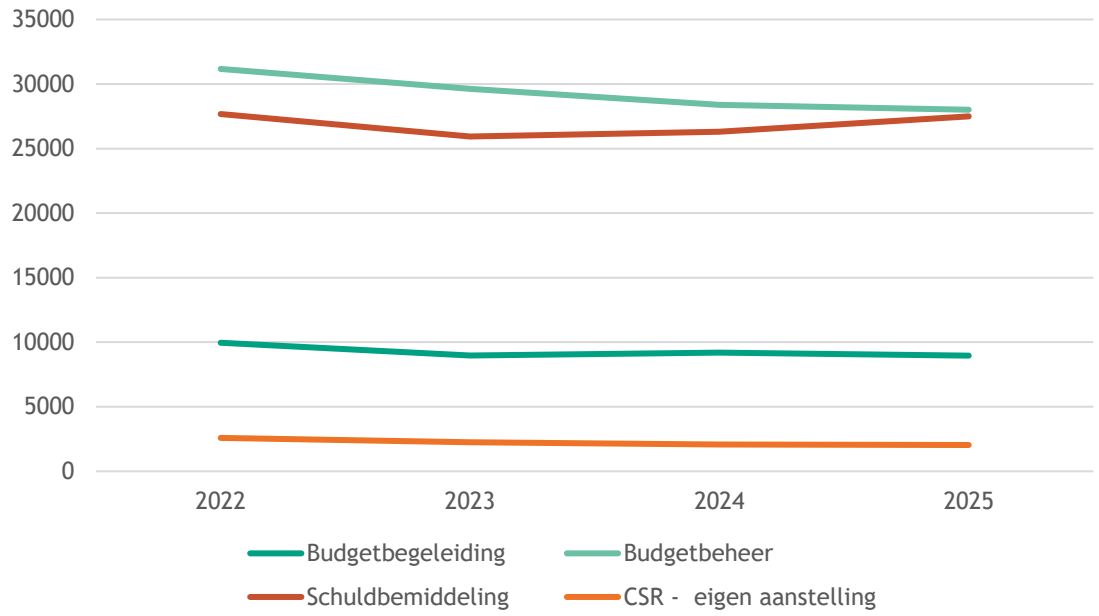

Grafiek 10: ingezette hulpverleningsmodules CAW's (2022-2025)

Grafiek 10 toont een duidelijke en consistente toename van het aantal ingezette hulpverleningsmodules bij de CAW's in de periode 2022–2025. Deze stijging is het meest uitgesproken bij budgetbegeleiding, die over de volledige periode sterk toeneemt en duidelijk de dominante hulpvorm blijft (+36,48%). Dit bevestigt de centrale rol van budgetbegeleiding binnen de generalistische werking van de CAW's.

Ook schuldbemiddeling kent een sterke groei, wat wijst op een toenemende inzet op meer structurele ondersteuning binnen de CAW-context (+55,58). Budgetbeheer kent lichte schommelingen, maar neemt in het algemeen opnieuw (+7,87).

De CAW's registeren geen modules collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling. Dit is een bewuste beleidskeuze van de organisaties.

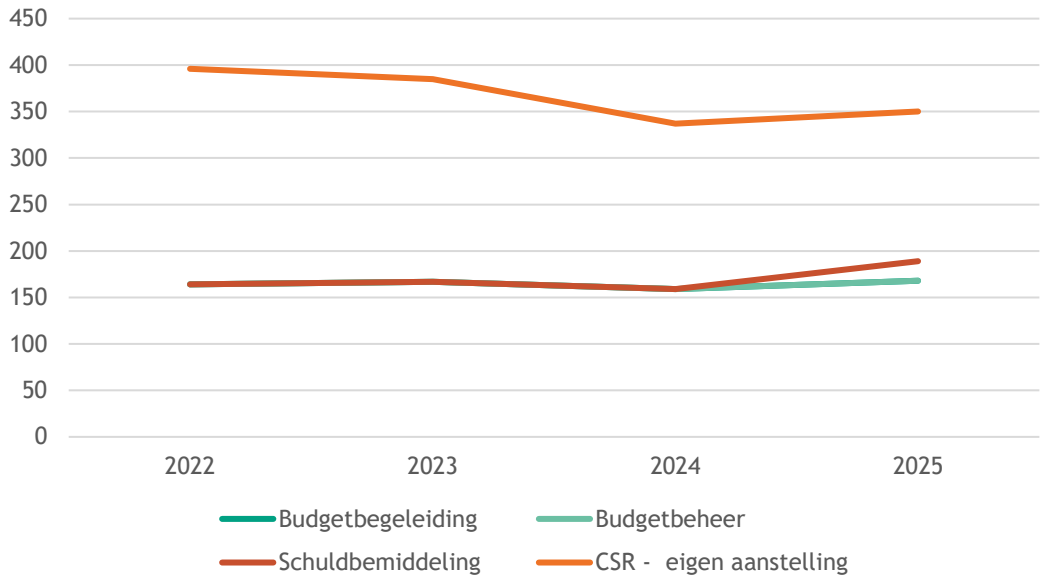

Grafiek 11: ingezette hulpverleningsmodules OCMW's (2022-2025)

Grafiek 11 toont dat het aantal ingezette hulpverleningsmodules bij de OCMW's in de periode 2022–2025 globaal licht daalt (-6,86%). Budgetbeheer blijft over de volledige periode de meest ingezette hulpvorm, al is er een geleidelijke afname zichtbaar sinds 2022 (-10,15%). Dit wijst opnieuw op interne wijzigingen, waarbij langdurige budgetbeheertrajecten worden afgebouwd.

Schuldbemiddeling volgt een gelijkaardig patroon, met een daling in 2023 en een herneming in de daaropvolgende jaren (+4,53% ten opzichte van 2024). De afname ten opzichte van 2022 blijft beperkt (-0,67%), in tegenstelling tot budgetbeheer. De scherpere definiëring draagt bij aan de stijging in 2025, maar kan ook wijzen op een relatieve verschuiving binnen het hulpverleningsaanbod, met een grotere vraag naar schuldbemiddeling.

Budgetbegeleiding kent eveneens een lichte daling (-10,02%) en blijft duidelijk minder frequent dan de twee andere hulpvormen. De collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling neemt af over de volledige periode (-21,21%), wat aansluit bij de algemene daling van het aantal procedures.

Grafiek 12: ingezette hulpverleningsmodules OCMW - Verenigingen (2022-2025)

Grafiek 12 toont dat het aantal ingezette hulpverleningsmodules bij de OCMW-verenigingen in de periode 2022–2025 een gemengd maar relatief stabiel patroon vertoont. De collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling blijft over de volledige periode de meest ingezette hulpvorm, al is er een daling zichtbaar tussen 2022 en 2025 (-11,62%). In 2025 is er opnieuw sprake van een lichte herneming (+3,86%), terwijl het totale aantal procedures collectieve schuldenregeling verder daalt. Dit bevestigt de centrale rol van OCMW-verenigingen in het opnemen van gerechtelijke schuldhulpverlening.

Schuldbemiddeling blijft relatief stabiel, met een duidelijke toename in 2025 (+18,87%). Dit is hoogstwaarschijnlijk te verklaren door een toename van dossiers schuldbemiddeling zonder collectieve schuldenregeling bij één dienst. Budgetbeheer en budgetbegeleiding kennen eveneens een lichte stijgende trend in de meest recente jaren (+2,44%). Aangezien deze modules steeds worden ingezet in combinatie met een procedure collectieve schuldenregeling, wijst dit op een toenemende aandacht voor bijkomende hulpverlening aan gezinnen binnen die procedures.

De evolutie bevestigt dat OCMW-verenigingen een gespecialiseerde positie innemen binnen het hulpverleningslandschap, met een duidelijke focus op collectieve schuldenregeling, aangevuld met bijkomende budget- en schuldhulpverlening met oog op de versterking van het gezin.

Samengevat toont bovenstaande analyse aan:

1. **Complementaire rollen tussen organisatietypes**: OCMW's focussen op budgetbeheer en schuldbemiddeling, CAW's op budgetbegeleiding binnen een generalistische aanpak, en OCMW-verenigingen op collectieve schuldenregeling met juridische expertise.
2. **CAW's versterken hun inzet op begeleiding en schuldbemiddeling**: Er is een duidelijke en structurele toename van modules, vooral in budgetbegeleiding en schuldbemiddeling.
3. **OCMW's heroriënteren hun werking**: Het totaal aantal modules daalt licht, met een duidelijke afbouw van budgetbeheer en een relatieve verschuiving richting schuldbemiddeling, mede beïnvloed door scherpere definities.

4. **OCMW-verenigingen blijven gespecialiseerd in CSR**: De focus ligt op collectieve schuldenregeling, aangevuld met bijkomende hulpverlening binnen deze procedures. Evoluties worden sterk beïnvloed door aanstellingen via arbeidsrechtbanken en organisatorische keuzes.

6 — Cijfers per gebiedsindeling

Sinds 2025 baseren we ons op de Belfius-typologie van gemeenten, waarbij rekening wordt gehouden met de recente fusies. Dit betekent dat een vergelijking met voorgaande jaren niet mogelijk is. Als historische partner van Belgische steden en gemeenten ontwikkelde Belfius een typologie die de sociaal-economische situatie van 565 gemeenten in kaart brengt. Gemeenten worden daarbij ingedeeld per type en cluster, met aandacht voor hun specifieke kenmerken en uitdagingen (Belfius, 2026).

Volgens deze indeling telt Vlaanderen 16 clusters, die ondergebracht zijn in zes types van gemeenten:

- Woongemeenten (bijvoorbeeld: Alken, Bierbeek, Boechout, Kraainem, Merelbeke-Melle, …)
- Landelijke gemeenten (bijvoorbeeld: Bekkevoort, Kasterlee, Nazareth-De Pinte, Voeren, …)
- Gemeenten met aantrekking door economische activiteit (bijvoorbeeld: Dendermonde, Grimbergen, Lokeren, Sint-Truiden, Waregem, …)
- Verstedelijkte gemeenten (bijvoorbeeld: Aarschot, Boom, Heist-op-den-berg, Mol, Torhout,…)
- Grote en regionale steden (bijvoorbeeld: Antwerpen, Brugge, Gent, Leuven, Mechelen, Sint-Niklaas, …)
- Kustgemeenten (bijvoorbeeld: Blankenberge, Oostende, Knokke-Heist, Middelkerke, …)

Het werkingsgebied van een OCMW valt samen met één gemeente, waardoor deze organisaties eenduidig kunnen worden toegewezen aan een bepaald type. De werkingsgebieden van CAW's en OCMW-verenigingen omvatten daarentegen meerdere gemeenten. Om die reden worden hun gegevens niet opgenomen in deze opdeling.

6.1. CIJFERS BASISREGISTRATIE

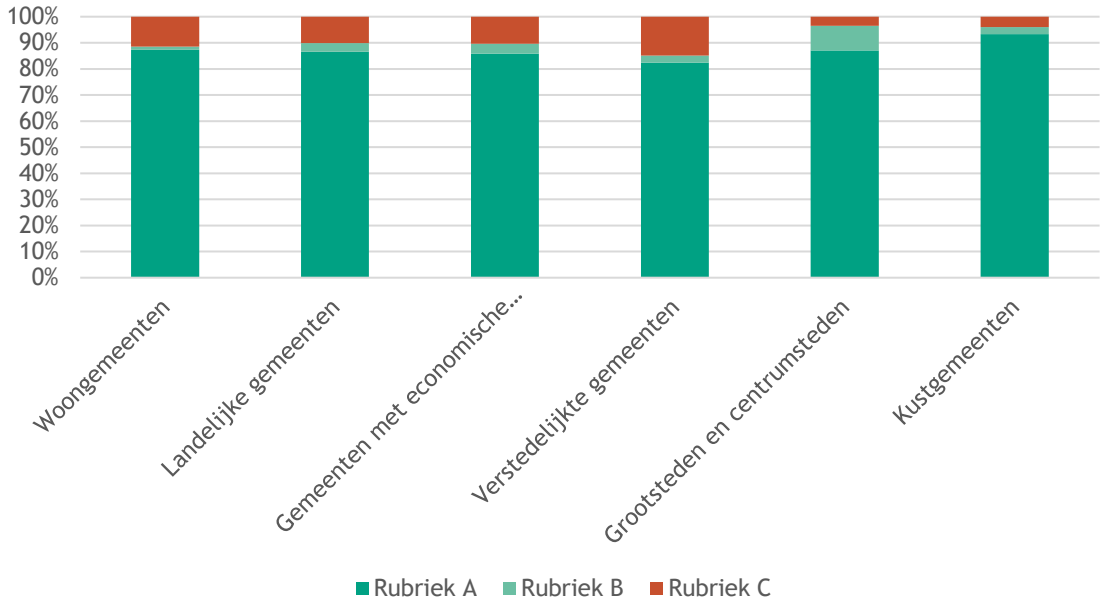
Tabel 6 geeft een globaal overzicht van het aantal gezinnen in begeleiding bij OCMW's in 2025, uitgesplitst per gebiedsindeling.

Tabel 6: Overzichtstabel cijfers basisregistratie per gebiedsindeling (2025)

	Woonge-meenten	Landelijke gemeenten	Gemeenten met econo-mische aan-trekking	Verstede-lijkte ge-meenten	Grootsteden en centrum-steden	Kustgemeen-ten
Rubriek A	8139	4703	11375	4391	9796	1165
Rubriek B	116	178	502	143	1067	33
Rubriek C	1071	549	1365	793	387	50
Totaal	**9326**	**5430**	**13242**	**5327**	**11250**	**1248**

Tabel 6 toont dat in 2025 gemeenten met economische aantrekking (13242 gezinnen) en grote en centrumsteden (11250) de meeste gezinnen begeleiden. Dit zijn typisch de gemeenten met de grootste aantal inwoners. De kustgemeenten begeleiden het minst aantal gezinnen (1248), maar dit type is eerder beperkt.

Een gedetailleerd overzicht per rubriek wordt weergegeven in grafiek 13.

Grafiek 13: overzicht rubrieken per gebiedsindeling (2025).

In alle types gemeenten valt het merendeel van de gezinnen onder rubriek A, wat betekent dat zij geen lopende procedure collectieve schuldenregeling hebben. Grote en regionale steden kennen het hoogste aandeel aanstellingen als schuldbemiddelaar binnen een procedure collectieve schuldenregeling (rubriek B). Dit is logisch, aangezien het vaak grotere besturen zijn met gespecialiseerde diensten en eigen juridische expertise inzake schuldbemiddeling.

Tegelijk ligt het aandeel gezinnen in rubriek C (procedure met externe schuldbemiddelaar) in deze steden lager. Dit kan wijzen op een bewuste keuze om sterker in te zetten op eigen aanstellingen, eerder dan op ondersteuning van externe bemiddelaars. Daarnaast is het mogelijk dat dossiers met de grootste ondersteuningsnood door de arbeidsrechtbank vaker aan deze diensten worden toegewezen.

In verstedelijkte gemeenten, landelijke gemeenten, gemeenten met economische aantrekking en woongemeenten ligt het aandeel gezinnen in een procedure collectieve schuldenregeling met een externe schuldbemiddelaar, waarbij de dienst bijkomende hulpverlening biedt (rubriek C), rond de 10%. Dit wijst op een actieve samenwerking met externe schuldbemiddelaars om gezinnen aanvullend te ondersteunen.

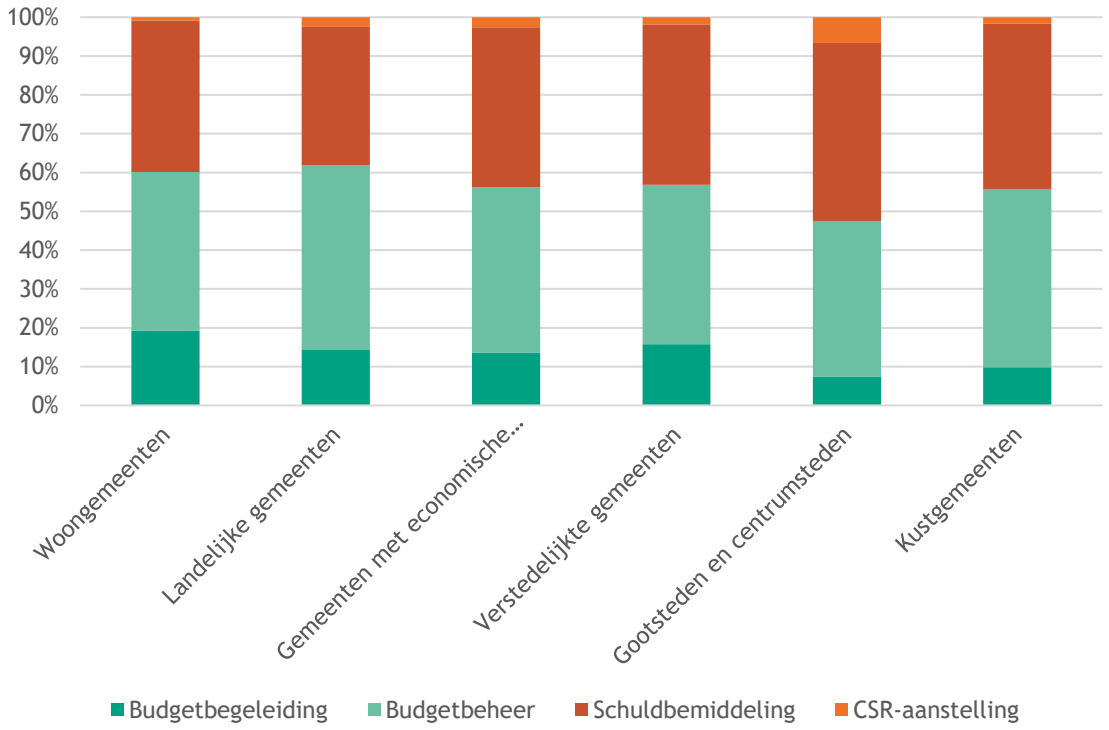
Kustgemeenten vormen een uitzondering, met een beperkt aandeel gezinnen in een procedure collectieve schuldenregeling (rubriek B en C). Een mogelijke verklaring ligt in de specifieke bevolkingssamenstelling, met onder meer een ouder publiek dat vaker nood heeft aan intensievere budgetondersteuning, onder andere omwille van beperkte digitale vaardigheden (zie hoofdstukken 7.2, 7.3 en 7.4), eerder dan aan gerechtelijke schuldhulpverlening.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. **Meeste gezinnen in grotere en economisch sterke gemeenten:** Gemeenten met economische aantrekking en (groot)steden begeleiden het grootste aantal gezinnen, terwijl kustgemeenten het laagste aantal kennen.
2. **Niet-gerechtelijke hulp domineert overal:** In alle gemeentetypes valt het merendeel van de gezinnen onder rubriek A, met slechts een beperkt aandeel in collectieve schuldenregeling.
3. **Verschillen in aanpak van CSR:** Grote steden zetten vaker in op eigen aanstellingen (rubriek B), terwijl andere gemeenten meer samenwerken met externe schuldbemiddelaars (rubriek C); kustgemeenten kennen het laagste aandeel CSR.

6.2. CIJFERS INGEZETTE HULPVERLENINGSMODULES

Grafiek 14 geeft het aandeel van de ingezette hulpverleningsmodules per gebiedsindeling in 2025 weer. Het betreft de totale aantallen per hulpvorm, ongeacht of deze afzonderlijk of in combinatie met andere modules werden ingezet.

Grafiek 14: overzicht aandeel ingezette hulpverleningsmodules per gebiedstype (2025)

Bovenstaande grafiek toont dat de verdeling van de ingezette hulpverleningsmodules per gebiedsindeling in grote lijnen gelijkaardig is, maar dat er duidelijke accenten zichtbaar zijn tussen de verschillende types gemeenten.

Budgetbeheer en schuldbemiddeling zijn in alle gebiedstypes de meest voorkomende hulpverleningsvormen. Budgetbeheer vormt in de meeste types het grootste aandeel van de hulpverlening. In verstedelijkte gemeenten (41,33%) en groot- en centrumsteden (45,88%) ligt het aandeel schuldbemiddeling relatief

hoger. Dit kan wijzen op een grotere aanwezigheid van complexere schuldenproblematieken, maar ook op de aanwezigheid van gespecialiseerde diensten en expertise.

Budgetbeheer is het meest prominent aanwezig in landelijke gemeenten (47,56%) en kustgemeenten (45,95%), wat kan wijzen op een grotere nood aan stabiliserende en langdurige budgetondersteuning.

Budgetbegeleiding neemt in alle gebiedstypes een beperkter aandeel in, maar is relatief sterker vertegenwoordigd in woongemeenten (19,20%). In groot- en centrumsteden (7,45%) ligt dit aandeel duidelijk lager, wat samenhangt met een grotere focus op meer intensieve vormen van schuldhulpverlening.

De collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling blijft in alle gebiedstypes beperkt. Enkel in groot- en centrumsteden ligt dit aandeel iets hoger, wat aansluit bij de aanwezigheid van gespecialiseerde diensten en juridische expertise binnen grotere OCMW's.

De grafiek bevestigt dat, ondanks een gelijkaardige basisverdeling, lokale context en schaalgrootte een belangrijke invloed hebben op de accenten binnen het hulpverleningsaanbod.

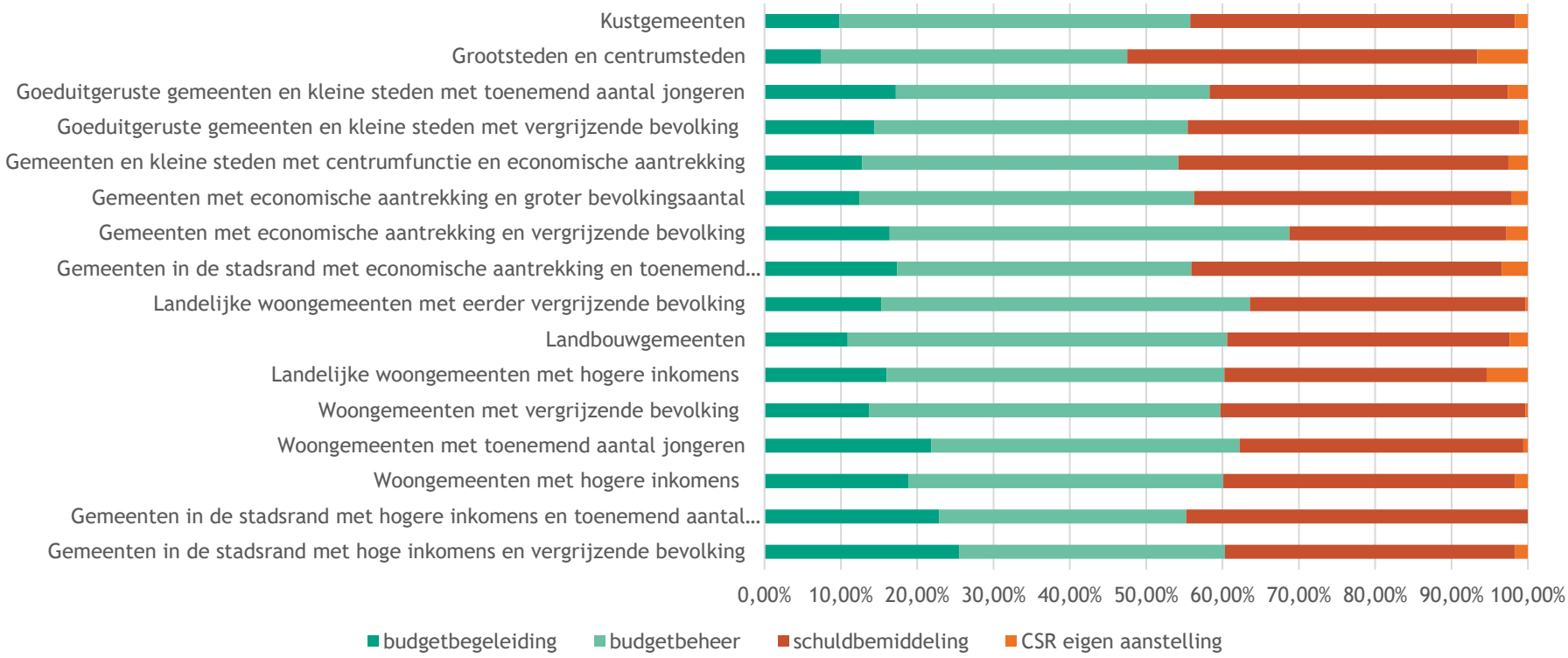
Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. **Gelijkaardige basisverdeling met lokale accenten**: In alle gebiedstypes domineren budgetbeheer en schuldbemiddeling, met duidelijke verschillen naargelang de lokale context.
2. **Verstedelijkte gemeenten en (groot)steden** kennen een hoger aandeel schuldbemiddeling en aanstellingen binnen CSR, wat kan wijzen op complexere problematieken en de aanwezigheid van meer gespecialiseerde dienstverlening.
3. In **landelijke en kustgemeenten** ligt het aandeel budgetbeheer het hoogst, wat wijst op een grotere focus op stabiliserende en langdurige budgetondersteuning.

6.3. DETAILS HULPVERLENINGSMODULES PER CLUSTER

Binnen de Belfius-typologie worden gemeenten verder onderverdeeld in clusters, die de sociaal-economische kenmerken en demografische evoluties verfijnen (Belfius, 2026). Deze clusters bieden bijkomende duiding bij de verschillen tussen gemeenten.

- Woongemeenten omvatten onder meer gemeenten in de stadsrand met hogere inkomens, al dan niet gecombineerd met een vergrijzende bevolking of een toenemend aantal jongeren. Daarnaast behoren ook woongemeenten met hogere inkomens, woongemeenten met een jongere bevolkingsgroei en woongemeenten met een vergrijzende bevolking tot deze categorie.
- Landelijke gemeenten omvatten landelijke woongemeenten met hogere inkomens, landbouwgemeenten en landelijke woongemeenten met een eerder vergrijzende bevolking.
- Gemeenten met aantrekking door economische activiteit worden gekenmerkt door hun economische dynamiek en omvatten onder meer gemeenten in de stadsrand met economische aantrekking en een jongere bevolkingsgroei, gemeenten met economische aantrekking en een vergrijzende bevolking, gemeenten met een groter bevolkingsaantal, en gemeenten en kleine steden met een centrumfunctie.
- Verstedelijkte gemeenten bestaan uit goed uitgeruste gemeenten en kleine steden, zowel met een vergrijzende bevolking als met een toenemend aantal jongeren.
- Grote en centrumsteden vormen een aparte categorie, net zoals de kustgemeenten, die elk hun eigen specifieke kenmerken en uitdagingen kennen.

Grafiek 15: verdeling hulpverleningsmodules per gedetailleerde cluster (2025)

Bovenstaande grafiek toont dat de verdeling van de ingezette hulpverleningsmodules binnen de verschillende clusters van gemeenten in grote lijnen vergelijkbaar blijft, maar dat er ook hier duidelijke accenten zichtbaar zijn naargelang de sociaal-demografische kenmerken van de gemeenten.

Budgetbeheer en schuldbemiddeling vormen in alle clusters de belangrijkste hulpverleningsvormen. In clusters met een vergrijzende bevolking ligt het aandeel budgetbeheer doorgaans hoger. Dit wijst opnieuw op een grotere nood aan stabiliserende en langdurige budgetondersteuning.

In clusters met een toenemend aantal jongeren en in economisch sterkere clusters ligt het aandeel schuldbemiddeling relatief hoger. Dit kan wijzen op een meer dynamische instroom van schuldenproblematieken, waarbij sneller nood is aan structurele schuldregeling en bemiddeling. Mogelijks speelt een verjonging van het doelpubliek in schuldbemiddeling een rol (zie ook hoofdstuk 7.2)

Budgetbegeleiding blijft in alle clusters een aanvullende hulpvorm, maar is relatief sterker vertegenwoordigd in gemeenten met hogere inkomens en in de stadsrand. Dit kan erop wijzen dat in deze contexten vaker preventief of kortdurend wordt ingezet op ondersteuning (zie ook hoofdstuk 7.2).

De collectieve schuldenregeling met eigen aanstelling blijft in alle clusters beperkt, maar is iets prominenter aanwezig in grootsteden en centrumsteden. Dit sluit aan bij de aanwezigheid van gespecialiseerde diensten en juridische expertise binnen grotere OCMW-structuren.

De grafiek bevestigt dat de basisverdeling van hulpverleningsmodules vrij homogeen is, maar dat lokale kenmerken en bevolkingssamenstelling duidelijke accenten leggen, ook binnen dezelfde gebiedstypes.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. **Homogene basis, lokale accenten:** De verdeling van hulpverleningsmodules is in grote lijnen gelijkaardig, maar verschilt duidelijk naargelang socio-demografische kenmerken van clusters.
2. **Invloed demografie:** Clusters met vergrijzing zetten sterker in op budgetbeheer (stabilisatie), terwijl jongere en economisch sterkere clusters meer schuldbemiddeling kennen (dynamischere instroom en complexere schuldopbouw).

7 — Tendensen en beleidssignalen

Om de geregistreerde gegevens meer te kunnen duiden, peilt de basisregistratie vanaf 2018 naar onderstaande topics:

- Aantal locaties of antennepunten in het werkingsgebied waar de instelling voor schuldbemiddeling voor burgers bereikbaar is;
- Tendensen in het profiel van het cliënteel;
- Tendensen inzake de schuldenproblematiek;
- Tendensen inzake beleidsontwikkelingen[1];
- Beleidssignalen.

De bevraging naar tendensen en beleidssignalen gebeurt via open vraagstelling. De bevindingen van die bevraagde items worden hieronder beschreven.

7.1. AANTAL LOCATIES OF ANTENNEPUNTEN

Aan elke erkende instelling voor schuldbemiddeling werd het aantal locaties of antennepunten gevraagd waar de instelling voor schuldbemiddeling voor haar burgers bereikbaar is.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Op 1 adres;
- Op 2 adressen;
- Op 3 adressen;
- Op 4 of meer adressen.

De bevindingen zijn voor de periode 2022-2025 opgenomen in tabel 7.

Tabel 7: aantal locaties of antennepunten (2019-2024)

Aantal locaties/antennepunten	Frequentie 2022 (%)	Frequentie 2023 (%)	Frequentie 2024 (%)	Frequentie 2025 (%)
Op 1 adres	269 (85,94%)	269 (85,94%)	269 (85,94%)	251 (84,23%)
Op 2 adressen	16 (5,11%	15 (4,78%)	17 (5,43%)	16 (5,37%)
Op 3 adressen	8 (2,56%)	9 (2,87%)	6 (1,92%)	12 (4,03%)
Op 4 of meer adressen	20 (6,39%)	20 (6,39%)	21 (6,71%)	19 (6,38%)

[1] Deze vraag is toegevoegd in 2025 naar aanleiding van signalen die SAM ontving uit het werkveld via de overleggroep en de helpdesk.

Voor 2025 hebben alle 298 erkende instellingen voor schuldbemiddeling deze vraag beantwoord. Het merendeel (84,23%) rapporteert één locatie of antennepunt waar burgers terechtkunnen voor schuldhulpverlening.

Het aantal locaties of antennepunten neemt toe naarmate het bevolkingsaantal of de omvang van het werkingsgebied stijgt. CAW's en OCMW-verenigingen beschikken doorgaans over drie of meer adressen.

De gegevens voor 2025 liggen in lijn met die van voorgaande jaren, met een lichte stijging van het aantal antennepunten. Deze toename is deels te verklaren door de 13 fusiegemeenten in 2025.

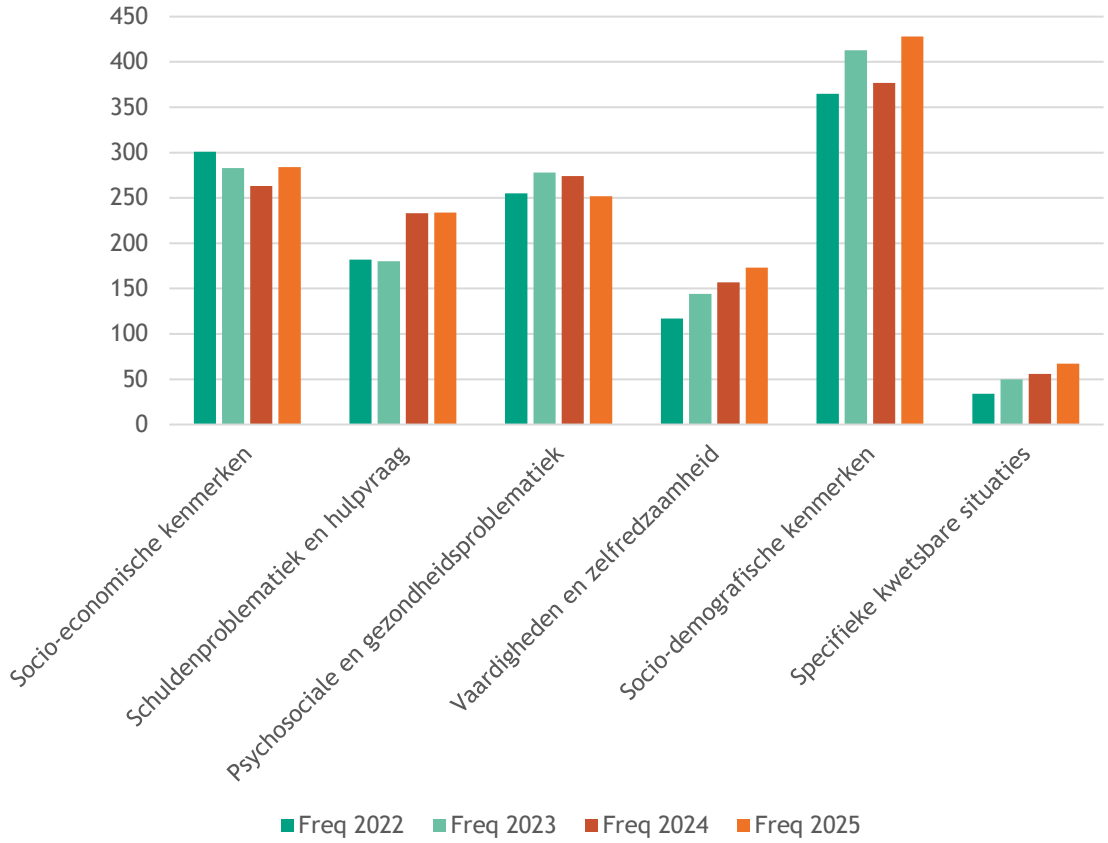
7.2. DE TENDENSEN IN HET CLIËNTPROFIEL

Deze rubriek peilt naar tendensen in de cliëntprofiel aan de hand van deze open vraag: *"Welke tendensen merk je op in het profiel van cliënten?"*

De antwoorden werden, in lijn met voorgaande jaren, ondergebracht in onderstaande clusters:

- **Socio-economische kenmerken:** personen in een kwetsbare inkomenspositie (bv. vervangingsinkomen, onzeker of minimuminkomen); gezinnen met een ontoereikend inkomen ("niet-bemiddelbaren"); (ex-) zelfstandigen; middenklasse (bv. tweeverdieners)
- **Hulpvraag:** gezinnen met een complexe schuldensituatie (bv. laattijdige hulpvraag); multiproblemgezinnen (combinatie van financiële en andere problemen); gezinnen met problematische attitudes
- **Psychosociale en gezondheidsproblematiek:** psychiatrische of psychosociale problematiek; verslavingsproblematiek
- **Vaardigheden en zelfredzaamheid:** gezinnen met beperkte administratieve vaardigheden; gezinnen met beperkte digitale vaardigheden; profiel bewindvoering of mentale beperking
- **Socio-demografische kenmerken:** alleenstaanden; éénoudergezinnen; grote of nieuw samengestelde gezinnen; jongeren en jongvolwassenen; ouderen (gepensioneerden); laaggeschoolden; nieuwkomers (zoals asielzoekers en vluchtelingen)
- **Specifieke kwetsbare situaties:** gezinnen in een precaire woonsituatie (bv. dreigende dak- en thuisloosheid); (ex-)gedetineerden

Grafiek 16 geeft de resultaten van deze bevraging weer op basis van bovenstaande clusters en vergelijkt de evoluties voor de periode 2022-2025.

Grafiek 16: Tendensen inzake cliëntprofiel per cluster (2022-2025)

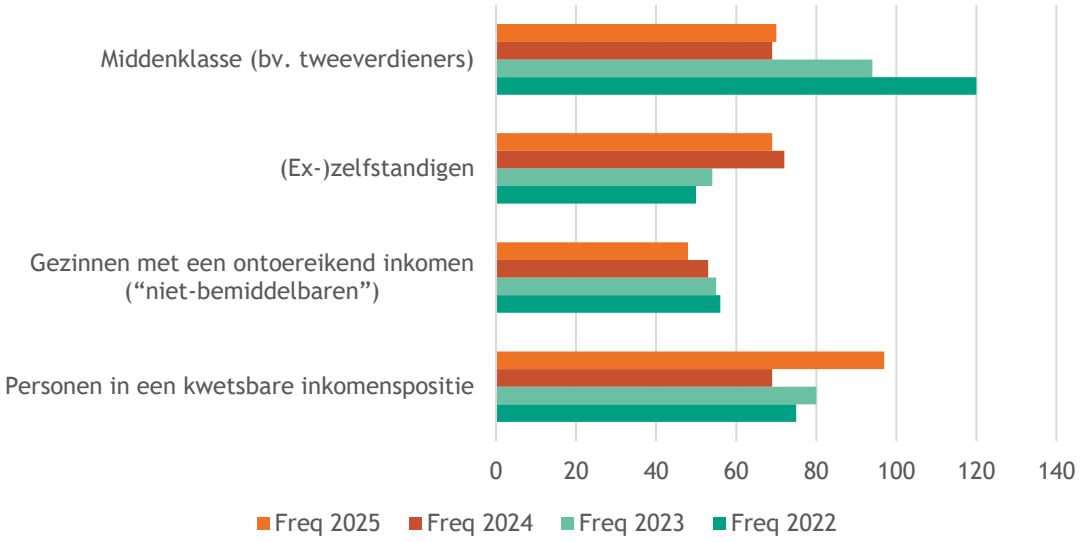
Bovenstaande grafiek toont de frequentie van antwoorden per cluster. Deze frequenties moeten geïnterpreteerd worden als **signalen** vanuit de erkende instellingen. Een stijging binnen een bepaalde categorie betekent niet noodzakelijk dat het aandeel van deze doelgroep objectief toeneemt, maar wel dat hulpverleners deze evolutie sterker ervaren of als een belangrijk aandachtspunt signaleren.

De hoogste frequenties situeren zich in de clusters socio-demografische kenmerken, gevolgd door socio-economische kenmerken en psychosociale en gezondheidsproblemen. Daarnaast is er een duidelijke jaarlijkse stijging zichtbaar binnen de clusters schuldenproblematiek en hulpvraag, vaardigheden en zelfredzaamheid en specifiek kwetsbare situaties.

De signalen van de erkende instellingen wijzen op **een verschuiving van voornamelijk financiële hulpvragen naar meer complexe cliëntsituaties**. Financiële problemen gaan steeds vaker samen met psychosociale problemen, beperkte digitale of administratieve vaardigheden, precaire woonomstandigheden en andere vormen van maatschappelijke kwetsbaarheid. Hierdoor verschuift de focus van louter financiële begeleiding naar meer integrale en langdurige ondersteuningstrajecten.

Grafieken 17 tot en met 22 gaan dieper in op de verschillende clusters en bieden een meer gedetailleerd inzicht in de onderliggende tendensen en evoluties binnen het cliënteel van de budget- en schuldhulpverlening.

Cluster 1 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op de socio-economische kenmerken van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 17: evolutie frequentie cluster socio-economische kenmerken (2022-2025)

Cluster 1 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op de socio-economische kenmerken van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

De signalen binnen deze cluster tonen **een groeiende financiële kwetsbaarheid van gezinnen in precaire inkomensposities**. Terwijl het aantal signalen rond tweeverdieners afneemt in de periode 2022-2025, nemen de bezorgdheden rond precaire inkomenssituaties toe. Het gaat hierbij om mensen met onzekere of tijdelijke contracten, uitkeringsgerechtigden en (ex-)zelfstandigen.

Tweeverdieners vragen doorgaans ondersteuning naar aanleiding van plotse levensgebeurtenissen die een impact hebben op hun inkomen, zoals ziekte, echtscheiding of fraude (bijvoorbeeld phishing). Vaak gaat het niet om grote schulden, maar eerder om tijdelijke financiële problemen of zelfs preventieve ondersteuning om verdere problemen te voorkomen. Deze gezinnen kunnen doorgaans relatief snel opnieuw zelfstandig verder, bijvoorbeeld door hun budget af te stemmen op de gewijzigde financiële realiteit.

De signalen en bezorgdheden rond **(ex-)zelfstandigen** met een schuldenproblematiek nemen daarentegen toe sinds 2022. Het gaat daarbij vaak om schijnzelfstandigen of personen die zonder voldoende voorbereiding een zelfstandige activiteit opstarten. Instellingen signaleren dat de drempel om zelfstandige te worden laag is, onder meer sinds het wegvallen van het verplicht attest bedrijfsbeheer. Dit leidt ertoe dat sommigen onvoldoende voorbereid starten en al snel in de problemen komen. Achterstanden in sociale bijdragen en belastingen leiden vervolgens tot aanzienlijke schulden. Doorverwijzing naar gespecialiseerde organisaties zoals Dyzo is hierbij vaak aangewezen.

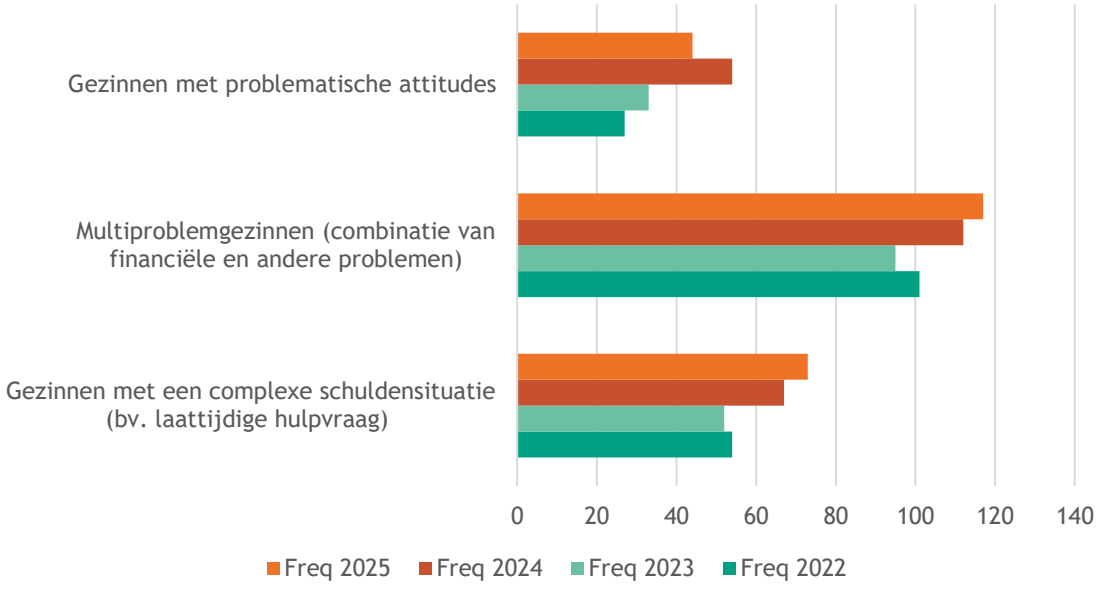
Daarnaast groeit de groep gezinnen in een **precaire inkomenspositie**. Het gaat zowel om personen die afhankelijk zijn van vervangingsinkomens, zoals leefloon, ziekte- of werkloosheidsuitkeringen, als om 'werkende armen' met tijdelijke, deeltijdse of onzekere contracten. Instellingen signaleren dat cliënten vaak in moeilijkheden komen door administratieve complexiteit en vertragingen in de toekenning van rechten. Zoals een instelling aangeeft: "*Cliënten komen vaak in de problemen doordat vervangingsinkomsten niet snel in orde geraken. Men raakt geen wijs meer uit de vele papieren die men moet in orde brengen.*" Vaak ontbreekt een financiële buffer om dergelijke periodes op te vangen.

Ook inkomensonzekerheid bij werkenden bemoeilijkt het opstellen van een stabiel budget en het naleven van afbetalingsplannen. Een erkende instelling noteert: "*Mensen met een tijdelijk of onzeker werk hebben het moeilijk om hun budget te plannen en gaan vaak noodgedwongen kredieten aan. Flexi-jobs en freelancewerk maken het extra lastig voor de berekening van sociale steun of betalingsregelingen.*" Deze evoluties verhogen de financiële kwetsbaarheid van deze groep.

Een aparte categorie vormen de zogenaamde **'niet-bemiddelbaren'**: gezinnen voor wie geen haalbaar afbetalingsplan meer mogelijk blijkt zonder het bestaansminimum in het gedrang te brengen. Het gaat om bijzonder kwetsbare situaties waarbij vaak geen structurele oplossing voorhanden is. Zoals een erkende instelling aangeeft: "*we worden als instelling zelf terughoudender om budgetbeheer op te starten omdat er vaak gewoon te weinig inkomsten zijn om vaste kosten te betalen en afbetalingen na te komen.*"

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat financiële problemen steeds vaker samenhangen met structurele inkomensonzekerheid, administratieve complexiteit en beperkte financiële draagkracht, waardoor klassieke schuldhulpverlening niet altijd volstaat.

Cluster 2 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op de hulpvraag van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 18: evolutie frequentie cluster hulpvraag (2022-2025)

De signalen binnen deze cluster wijzen op een **toenemende verzwaring en complexiteit van de hulpvragen**. Financiële problemen staan steeds minder op zichzelf en gaan vaker samen met psychosociale problemen, relationele spanningen, gezondheidsproblemen, verslavingsproblematiek of precaire woonomstandigheden.

De frequentie van **multiproblemgezinnen** neemt jaar na jaar toe. In steeds meer dossiers is sprake van een combinatie van uitdagingen op verschillende levensdomeinen, zoals een beperkt sociaal of professioneel netwerk, eenzaamheid, gezondheids- en psychosociale problemen, verslavingsproblematiek, relatieproblemen of intrafamiliaal geweld. Zoals een erkende instelling aangeeft: "*[dit leidt tot] een negatief domino-effect: financiële zorgen leiden tot mentale uitputting, wat vervolgens weer zorgt voor*

vermijdingsgedrag (zoals het niet openen van post), druk op relaties, of ondoordachte korte-termijnkeuzes, waardoor de schuldenlast verder verzwaart."

Deze gezinnen hebben nood aan aanklampende begeleiding die verschillende levensdomeinen combineert. Daardoor verschuift de schuldhulpverlening steeds vaker van louter financiële ondersteuning naar een bredere vorm van maatschappelijke begeleiding. Dit vereist intensieve samenwerking met andere diensten en maakt trajecten bijzonder arbeidsintensief.

Ook de frequentie van **gezinnen met een complexe schuldensituatie** neemt verder toe. Gezinnen zetten vaak laattijdig de stap naar hulpverlening, onder meer door schaamte of stigma. Tegen de tijd dat hulp gezocht wordt, zijn schulden vaak al sterk geëscaleerd en zijn meerdere schuldeisers betrokken. In eerste instantie proberen gezinnen zelf oplossingen te zoeken, wat de situatie verder kan doen ontsporen.

Instellingen signaleren bovendien dat sommige dossiers moeilijk hanteerbaar worden voor kleinere diensten of minder gespecialiseerde organisaties. De toenemende complexiteit leidt er mogelijk toe dat sneller wordt doorverwezen naar een collectieve schuldenregeling (CSR), een traject dat niet door elke instelling wordt opgenomen. Dit zet de draagkracht van de hulpverlening onder druk en roept fundamentele vragen op over capaciteit, expertise en toegankelijkheid van gespecialiseerde schuldhulpverlening.

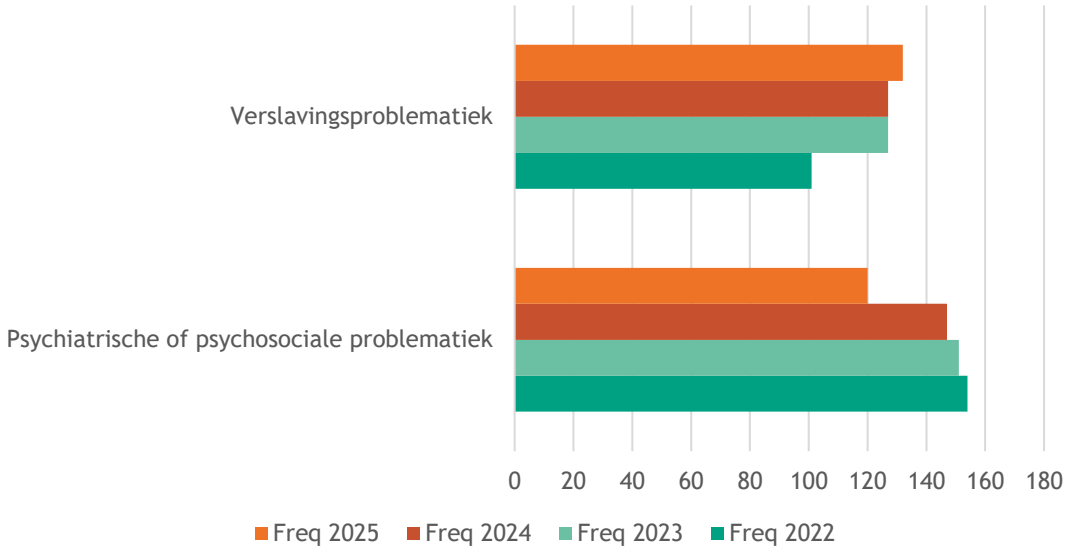
Daarnaast geven erkende instellingen aan dat cliënten tijdens het traject niet altijd over de nodige **attitudes, draagkracht of mentale ruimte** beschikken om een hulpverleningstraject vol te houden. Sommige gezinnen hebben moeite om financiële gewoonten aan te passen, afspraken rond afbetalingsplannen na te leven of prioriteiten te verleggen ondanks de financiële problemen.

Tegelijk ervaren hulpverleners cliënten vaker als **mondiger en veeleisender** in het contact, terwijl zij zelf moeilijk tot actie komen en de verantwoordelijkheid voor oplossingen sterk bij de hulpverlener leggen. Instellingen begrijpen dit vaak vanuit langdurige stress, beperkte mentale bandbreedte en frustratie die voortkomt uit maatschappelijke uitsluiting en financiële druk. Zoals een erkende instelling aangeeft: *"[Ze ervaren] gevoelens van frustratie, schaamte en hopeloosheid. Als ze hun rechten niet kunnen verkrijgen en daardoor in financiële problemen blijven, kan het voor hen voelen alsof er geen uitweg is, wat hun mentale en emotionele gezondheid verder schaadt."* Cliënten ervaren systemen en instanties bovendien geregeld als onrechtvaardig of tegenwerkend, wat kan leiden tot wantrouwen en weerstand in het contact met hulpverleners.

Erkende instellingen signaleren daarnaast een toename van **problematisch gedrag**, waaronder verbale en fysieke agressie. Een instelling noteert: "*Veeleisend contact, stalkend gedrag, verbale agressie en druk op medewerkers komen frequenter voor.*" Dit verhoogt de druk op hulpverleners, verzwaart dossiers en leidt soms tot uitval van medewerkers. In bepaalde situaties mondt dit uit in een vroegtijdige stopzetting van het traject, hetzij op vraag van het gezin, hetzij als beschermingsmaatregel voor de maatschappelijk werker.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat de toenemende complexiteit van hulpvragen niet alleen de gezinnen, maar ook de draagkracht van de schuldhulpverlening zelf steeds sterker onder druk zet.

Cluster 3 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op psychosociale en gezondheidsproblemen van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 19: evolutie frequentie cluster psychosociale en gezondheidsproblematiek (2022-2025)

Psychiatrische of psychosociale problematiek en verslavingsproblematiek blijven jaar na jaar de meest gesignaleerde categorieën in de basisregistratie. Hoewel psychiatrische en psychosociale problematieken de voorbije jaren iets minder frequent vermeld worden, blijven zij een grote uitdaging binnen de hulpverlening. Erkende instellingen signaleren daarbij een toenemend aantal jongeren met psychosociale of psychiatrische problemen, vaak gepaard gaand met sociaal isolement.

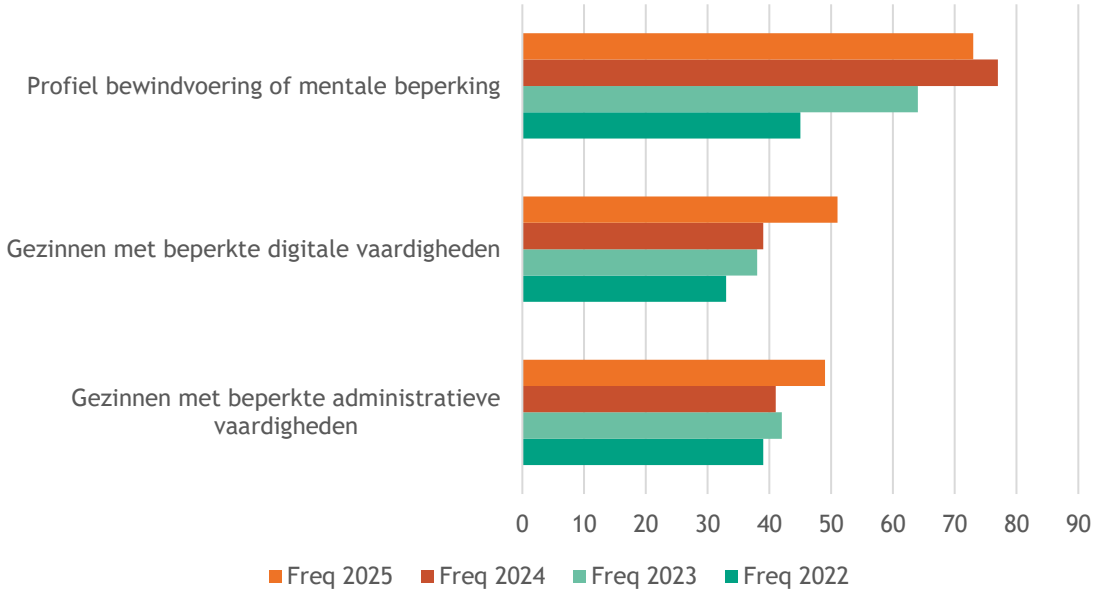
Verslavingsproblematiek wordt daarentegen elk jaar door meer instellingen aangehaald als een bijzonder prangende uitdaging. Het gaat daarbij niet alleen om middelengebruik, maar ook om gedragsverslavingen zoals koop-, game- en gokverslaving. Vooral gokverslaving wordt steeds vaker gesignaleerd. Instellingen geven bovendien aan dat verslavingsproblematiek en psychosociale problemen zich regelmatig combineren, waardoor hulpverleningstrajecten nog moeilijker verlopen.

Deze problematieken zijn bovendien vaak nauw verweven met de eerder beschreven multiproblematiek, waarbij psychosociale problemen of een verslavingsproblematiek bijkomende uitdagingen op andere levensdomeinen versterken of veroorzaken en ook een impact hebben op de draagkracht, motivatie en houding van cliënten binnen het hulpverleningstraject. Daardoor **verschuift de focus van louter financiële zelfredzaamheid en schuldbemiddeling naar het omgaan met bredere welzijnsproblemen**. Zoals een erkende instelling aangeeft: “*Verslaving beïnvloedt het verloop [van het traject] sterk, zowel qua haalbaarheid van afspraken als qua financiële keuzes en crisissen*.” In sommige dossiers komt bemiddeling met schuldeisers zelfs niet meer tot stand.

Instellingen merken bovendien op dat cliënten met een verslavingsproblematiek een traject budgetbeheer vaak moeilijk kunnen volhouden en na verloop van tijd opnieuw aankloppen bij de hulpverlening. Dit wijst erop dat financiële begeleiding alleen vaak onvoldoende is wanneer onderliggende psychosociale of verslavingsproblemen niet mee aangepakt kunnen worden.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat schuldhulpverlening steeds vaker raakt aan bredere uitdagingen op het vlak van geestelijke gezondheid en welzijn, terwijl passende ondersteuning binnen andere sectoren niet altijd voldoende toegankelijk of beschikbaar is (zie hoofdstuk 7.3).

Cluster 4 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op vaardigheden en zelfredzaamheid van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 20: evolutie frequentie cluster vaardigheden en zelfredzaamheid (2022-2025)

Een toenemend aantal erkende instellingen signaleert dat gezinnen niet over voldoende **digitale en administratieve vaardigheden** beschikken, zelfs na een eerder traject budgetbeheer of collectieve schuldenregeling. Het gaat daarbij om zeer uiteenlopende doelgroepen: jongeren, ouderen, anderstaligen, maar bijvoorbeeld ook mannen die na een relatiebreuk voor het eerst zelf hun administratie en financiën moeten beheren.

Instellingen geven aan dat jongeren deze vaardigheden vaak onvoldoende van thuis meekrijgen, wat het risico op generatiearmoede versterkt. Tegelijk hebben zowel ouderen als jongeren het moeilijk om mee te evolueren met de toenemende digitalisering van de samenleving. Cliënten ervaren bovendien vaak een grotere drempel om digitale vaardigheden aan te leren dan administratieve vaardigheden, terwijl beide vandaag sterk met elkaar verweven zijn.

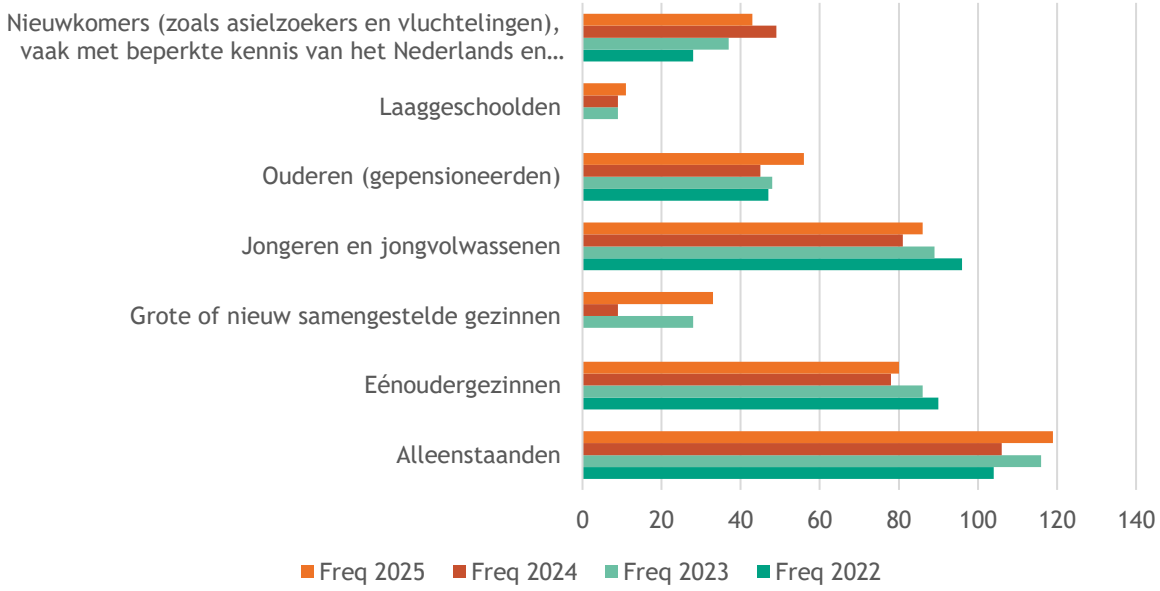
Erkende instellingen benadrukken daarom **het belang van financiële geletterdheid en het versterken van administratieve en digitale vaardigheden**. Voor een eerste groep gezinnen volstaan enkele praktische tips en beperkte ondersteuning om opnieuw overzicht te krijgen. Zoals een instelling aangeeft: "*Cliënten weten vaak niet waar ze aan moeten beginnen. De kosten lopen soms zodanig op dat ze even het overzicht kwijt zijn en vooral hulp nodig hebben om alles weer op orde te krijgen.*" Instellingen wijzen er daarbij op dat cliënten het overzicht vaak verliezen door de versnippering van digitale administratieve platformen en e-boxen. Het gaat in deze situaties meestal om kortdurende begeleidingstrajecten.

Tegelijk signaleren steeds meer instellingen dat er ook een groep cliënten is die deze vaardigheden moeilijk of niet kan aanleren. Het gaat vaak om personen met een VAPH-profiel of onderliggende multiproblematiek die door lange wachtlijsten moeilijk of geen toegang krijgen tot gepaste ondersteuning. Voor deze groep

blijkt het niet mogelijk om toe te werken naar zelfredzaamheid of verzelfstandiging, waardoor trajecten langdurig, intensief en complex worden. Deze cliënten worden regelmatig doorverwezen naar **bewindvoering**, hoewel zij daar niet altijd volledig aan beantwoorden of er soms net te sterk voor functioneren. Sommige instellingen geven aan steeds vaker richting bewindvoering aan te vragen, ondanks het ingrijpende karakter van deze maatregel, bijvoorbeeld om opnieuw ruimte te creëren voor de opstart van nieuwe hulpvragen of trajecten. Instellingen merken bovendien dat huisartsen en vrederechters niet altijd meegaan in deze inschatting, wat bijkomende druk legt op de hulpverlening.

De signalen binnen deze cluster wijzen op een groeiende **digitale en administratieve kwetsbaarheid** binnen de samenleving. Tegelijk tonen zij een duidelijke **tweedeling tussen gezinnen** die met beperkte ondersteuning opnieuw zelfstandig verder kunnen en gezinnen voor wie langdurige ondersteuning noodzakelijk blijft door beperkte leerbaarheid of onderliggende problematieken.

Cluster 5 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op socio-demografische kenmerken van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 21: evolutie frequentie cluster socio-demografische kenmerken (2022-2025)

Alleenstaanden en éénoudergezinnen worden door erkende instellingen vaak benoemd als bijzonder kwetsbare groepen binnen de budget- en schuldhulpverlening. Volgens eerder onderzoek bestaat ongeveer 70% van de gezinnen in budget- en schuldhulpverlening uit alleenstaanden en éénoudergezinnen (Smets, 2024). Bij alleenstaanden gaat het vaak om jonge of oudere mannen, terwijl éénoudergezinnen voornamelijk bestaan uit alleenstaande moeders.

De stijgende kosten voor huur, energie, voeding, ontspanning en belastingen wegen financieel zwaarder door voor alleenstaanden en gezinnen met één inkomen (WinWin, 2026). Bovendien beschikken deze gezinnen vaak over weinig of geen financiële buffer om onverwachte gebeurtenissen, zoals ziekte of jobverlies, op te vangen.

Sinds enkele jaren signaleren erkende instellingen daarnaast ook vaker financiële problemen bij **grote of nieuw samengestelde gezinnen**, zij het in beperktere mate. Het gaat bijvoorbeeld om volwassen kinderen

die niet bijdragen aan het gezinsbudget, of om nieuw samengestelde gezinnen waarbij één van de partners schulden uit het verleden meebrengt.

Instellingen signaleren een toenemend aantal **jongeren en jongvolwassenen** met schuldenproblematieken. Dit wijst niet alleen op financiële kwetsbaarheid op jonge leeftijd, maar ook op een gebrek aan financiële en administratieve vaardigheden en een toenemende druk om maatschappelijk te participeren. De signalen suggereren bovendien dat schuldenproblematieken zich steeds vaker vroeg in de levensloop ontwikkelen. Zoals een erkende instelling noteert: *"op jonge leeftijd [hebben deze jongeren] al schulden hebben opgebouwd. Ze hebben weinig geldbesef, waardoor ze heel impulsief kopen of bepaalde leningen aangaan. Zij krijgen van hun ouders geen educatie in omgaan met geld."*

Instellingen geven aan dat de ouders van deze jongeren vaak zelf gekend zijn binnen de hulpverlening, waardoor financiële problemen en beperkte vaardigheden van generatie op generatie worden doorgegeven. Jongeren groeien geregeld op zonder voldoende administratieve of financiële vaardigheden aangeleerd te krijgen. Deze signalen wijzen op een risico op generatiearmoede, waarbij financiële kwetsbaarheid en beperkte zelfredzaamheid zich over generaties heen blijven herhalen.

Daarnaast signaleren instellingen dat heel wat kwetsbare jongeren moeilijk aansluiting vinden bij de huidige arbeidsmarkt en maatschappij. Het gaat vaak om jongeren zonder financieel vangnet of voldoende administratieve vaardigheden, soms gecombineerd met een problematische opvoedingssituatie, psychosociale kwetsbaarheid of onrealistische verwachtingen beïnvloed door sociale media. Hierdoor ontstaan financiële problemen steeds vaker al op jonge leeftijd en dreigen deze zich structureel verder te zetten in het latere leven.

Ook **ouderen** vormen een belangrijke doelgroep binnen de signalen van erkende instellingen. Veel ouderen ervaren moeilijkheden om overzicht te behouden op hun inkomsten en uitgaven, vaak door beperkte moderne administratieve en digitale vaardigheden. Daarnaast ontbreekt het geregeld aan een ondersteunend sociaal netwerk. Instellingen wijzen erop dat het verdwijnen van fysieke bankkantoren ertoe leidt dat ouderen vaker aankloppen bij OCMW's voor ondersteuning.

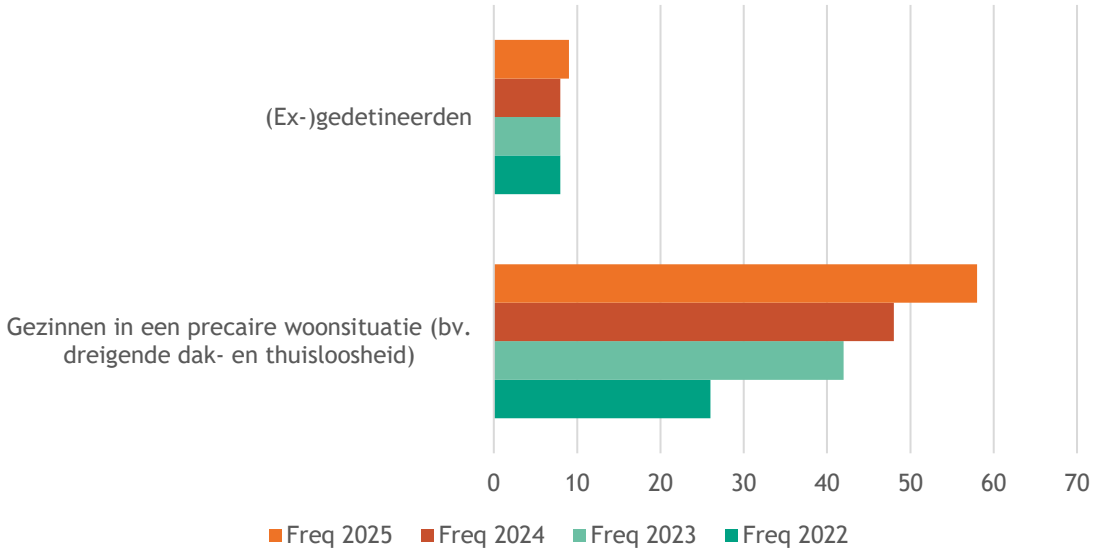
Voor sommige ouderen vormt de begeleiding bovendien een belangrijk sociaal contactmoment in een context van vereenzaming. De trajecten voor deze doelgroep zijn doorgaans langdurig, maar minder intensief van aard. Instellingen signaleren daarnaast dat het pensioeninkomen voor een deel van deze groep onvoldoende is om in de basisbehoeften te voorzien.

Ook **nieuwkomers** worden door erkende instellingen benoemd als een kwetsbare doelgroep binnen de budget- en schuldhulpverlening. Een veelvoorkomende oorzaak van financiële problemen is volgens de instellingen een beperkte taalvaardigheid. Facturen, contracten en officiële brieven zijn vaak opgesteld in juridisch of technisch taalgebruik, waardoor cliënten niet begrijpen wat er gevraagd wordt. Dit probleem beperkt zich niet tot nieuwkomers of personen met een migratieachtergrond. Ook minder taalvaardige Nederlandstaligen botsen op dezelfde drempels.

Daarnaast signaleren instellingen dat veel nieuwkomers onvoldoende vertrouwd zijn met het complexe Vlaamse hulpverleningslandschap en niet altijd weten wat er van hen verwacht wordt. Sommige gemeenten zetten daarom preventief in op budgethulpverlening binnen het inburgeringstraject, om financiële problemen vroegtijdig te detecteren en aan te pakken.
Instellingen wijzen er ook op dat culturele verschillen een rol kunnen spelen: sommige nieuwkomers proberen schulden eerst binnen het eigen netwerk of cliëntsysteem op te lossen alvorens externe hulp te zoeken. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar geïsoleerde anderstalige vrouwen die zich in een context van familiaal geweld bevinden.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat socio-demografische kenmerken een belangrijke invloed hebben op financiële kwetsbaarheid. Alleenstaanden, éénoudergezinnen, jongeren, ouderen en nieuwkomers botsen elk op **specifieke maatschappelijke drempels**, waardoor financiële problemen vaak samengaan met bredere vormen van sociale uitsluiting of financiële kwetsbaarheid.

Cluster 6 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op specifiek kwetsbare situaties van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 22: evolutie frequentie cluster specifiek kwetsbare situaties (2022-2025)

Een steeds groter aantal erkende instellingen rapporteert een toename van **gezinnen in een precaire woonsituatie**, zoals thuisloosheid of dreigende uithuiszetting. Deze categorie werd voor het eerst expliciet opgenomen in 2022 en kent sindsdien een jaarlijkse stijging. Instellingen wijzen al geruime tijd op de nood aan meer betaalbare (sociale) huisvesting.

De woonkost, en in het bijzonder de huurprijs, neemt steeds vaker een groot deel van het gezinsbudget in beslag. De sterke indexering van huurprijzen in het afgelopen jaar heeft deze druk verder verhoogd. Instellingen signaleren een stijgend aantal gezinnen in dreigende uithuiszetting, maar ook een toename van minder zichtbare woonvormen zoals campingbewoning zonder correcte domiciliëring, sofasurfing of co-housing.

Sommige OCMW's merken daarnaast een stijging in het aantal toegekende referentieadressen. In bepaalde gemeenten wordt budgetbegeleiding gekoppeld aan toegang tot een noodwoning. Instellingen geven echter aan dat verplichte begeleiding vaak leidt tot snelle stopzetting van het traject.

De wooncrisis lijkt daardoor steeds sterker door te werken in de budget- en schuldhulpverlening. Stijgende woonkosten en woononzekerheid vergroten de financiële kwetsbaarheid van gezinnen en bemoeilijken het uitwerken van stabiele hulpverleningstrajecten.

De categorie **(ex-)gedetineerden** blijft relatief beperkt, maar verdient volgens het werkveld blijvende aandacht. Instellingen signaleren duidelijke noden bij deze doelgroep, onder meer op vlak van schuldenlast, administratieve opvolging en maatschappelijke re-integratie. In 2025 wordt binnen deze categorie bovendien opnieuw een stijging vastgesteld.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat specifieke maatschappelijke kwetsbaarheden, zoals woononzekerheid of detentie, een grote impact hebben op financiële stabiliteit en het verloop van hulpverleningstrajecten. Hierdoor raken budget- en schuldhulpverlening steeds sterker verweven met bredere maatschappelijke uitdagingen zoals de wooncrisis en sociale uitsluiting.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. Er is een duidelijke **verbreding en verzwaring van de doelgroep** binnen de budget- en schuldhulpverlening. Financiële problemen staan zelden nog op zichzelf, maar gaan steeds vaker samen met psychosociale problemen, verslaving, beperkte digitale en administratieve vaardigheden, complexe gezinssituaties of precaire huisvesting. De hulpvraag verschuift daardoor van louter financiële begeleiding naar langdurige en integrale ondersteuning op meerdere levensdomeinen.
2. Er tekent zich een duidelijke **tweedeling in het profiel** van cliënten af. Enerzijds zijn er kortdurende trajecten bij gezinnen die door plotse levensgebeurtenissen of beperkte vaardigheden tijdelijk ondersteuning nodig hebben, maar met gerichte begeleiding opnieuw zelfstandig verder kunnen. Anderzijds groeit de groep gezinnen met complexe en gestapelde kwetsbaarheden, waarbij zelfredzaamheid moeilijk haalbaar blijkt en trajecten langdurig, intensief en soms nauwelijks beëindigbaar worden.
3. De analyse toont bovendien dat **maatschappelijke evoluties** zoals digitalisering, de wooncrisis, wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg en ondersteuning voor personen met een handicap, onzeker werk en stijgende levensduurte rechtstreeks doorwerken in de schuldhulpverlening. Hierdoor verschuift de druk steeds meer naar lokale hulpverleners, die aangeven dat hun draagkracht en expertise onder toenemende druk staan.

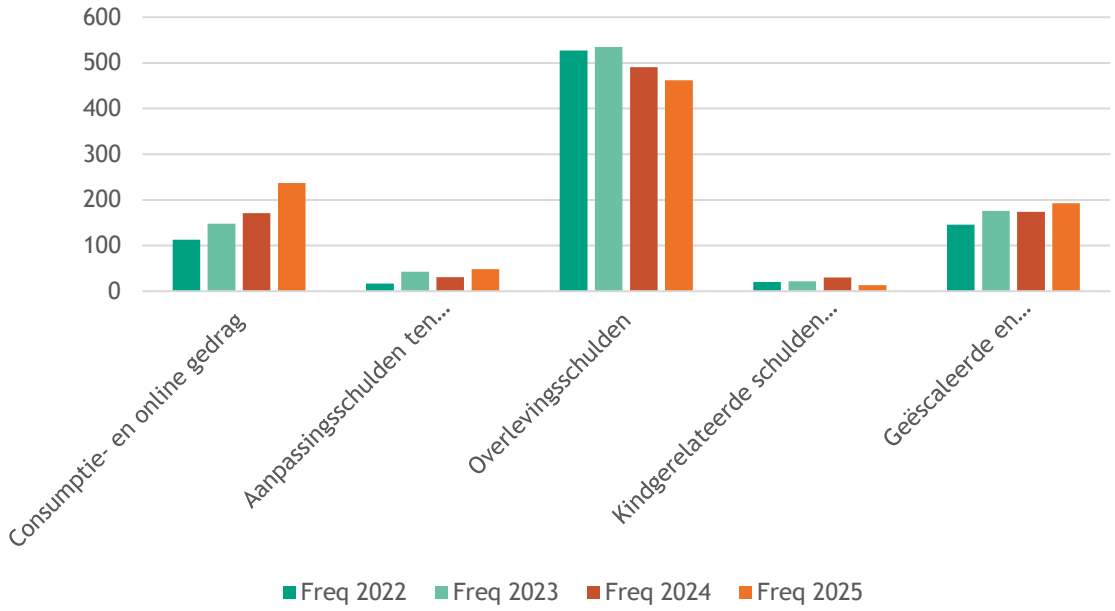
7.3. DE TENDENSEN IN DE SCHULDENPROBLEMATIEK

De toenemende complexiteit van cliëntsituaties weerspiegelt zich ook in de aard van de schuldenproblematieken. Financiële problemen hangen steeds vaker samen met structurele kwetsbaarheid, stijgende vaste kosten en beperkte toegang tot maatschappelijke ondersteuning. In de volgende rubriek wordt daarom gepeild naar tendensen in de schuldenproblematiek aan de hand van deze open vraag: "*Welke tendensen merk je op in de schuldenproblematiek?*"

De respondenten kunnen hun bevindingen in een open tekstveld noteren. Elke erkende instelling voor schuldbemiddeling kan meerdere antwoorden opgeven. De opgegeven antwoorden werden de afgelopen jaren samenvattend in de onderstaande categorieën ondergebracht:

- **Consumptie- en onlinegedrag:** koopgedrag (bv.: kopen op afstand of online, impulsaankopen, abonnementen, achterafbetaaldiensten, gokuitgaven); phishing en onlinefraude; meer kredietschulden; minder kredietschulden
- **Aanpassingsschulden** ten gevolge van levensgebeurtenissen (bijvoorbeeld: echtscheiding, jobverlies, verhuis, …)
- **Overlevingsschulden:** medische kosten; stijgende levensduurte (bv. stijgende prijzen, ontoereikend leefgeld); nutsvoorzieningen (bv. energie, water); telecom en mobiliteit; kosten voor huisvesting
- **Kindgerelateerde schulden** (bijvoorbeeld alimentatie, schoolschulden, DAVO)
- **Geëscaleerde en gerechtelijke schulden:** schulden uit invorderingskosten; fiscale schulden; strafrechtelijke schulden (bv. boetes); boedelschulden; meer of aanzienlijk veel collectieve schuldenregelingen

Grafiek 23 geeft de resultaten van deze bevraging weer op basis van bovenstaande clusters en vergelijkt de evoluties voor de periode 2022–2025.

Grafiek 23: Tendensen inzake schuldenproblematiek per cluster (2022-2025)

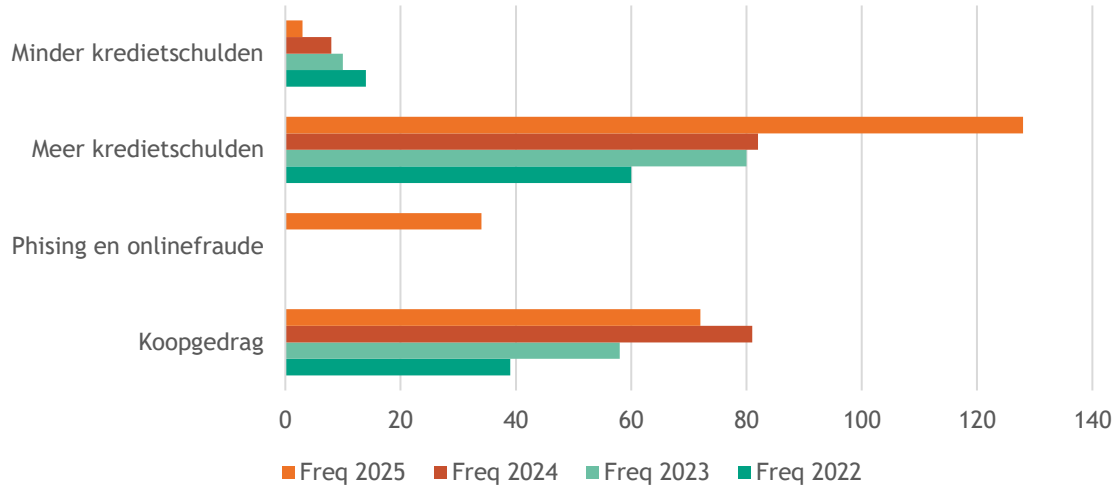
Bovenstaande grafiek toont de frequentie van antwoorden per cluster. Deze frequenties moeten geïnterpreteerd worden als signalen vanuit de erkende instellingen. Een stijging binnen een bepaalde categorie betekent niet noodzakelijk dat bepaalde schulden objectief vaker voorkomen, maar wel dat hulpverleners deze evolutie sterker ervaren of als een belangrijk aandachtspunt signaleren.

De hoogste frequenties situeren zich in de cluster overlevingsschulden, gevolgd door consumptie-, krediet- en onlinegedrag en geëscaleerde en gerechtelijke schulden. Opvallend is dat de signalen rond overlevingsschulden de voorbije jaren licht afnemen. Dit betekent vermoedelijk niet dat deze problematiek minder voorkomt, maar eerder dat binnen het werkveld een zekere gewenning ontstaat aan schulden die verband houden met stijgende levensduurte en moeilijkheden om basisbehoeften te betalen. Tegelijk nemen de signalen rond consumptie-, krediet- en onlinegedrag en rond geëscaleerde en gerechtelijke schulden verder toe.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat een groeiende groep gezinnen **structureel onvoldoende inkomen** heeft om basisbehoeften te financieren. Hierdoor verschuift schuldhulpverlening steeds meer van het oplossen van tijdelijke financiële problemen naar het ondersteunen van gezinnen met chronische betaalbaarheidsproblemen, waarbij bijkomende schuldtypes en invorderingskosten de financiële situatie verder doen escaleren.

Grafieken 24 tot en met 28 gaan dieper in op de verschillende clusters en de onderliggende evoluties binnen de schuldenproblematiek.

Cluster 1 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op consumptie- en onlinegedrag van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 24: evolutie frequentie cluster consumptie- en onlinegedrag (2022-2025)

Erkende instellingen signaleren dat steeds meer gezinnen financiële druk ervaren omwille van **stijgende maatschappelijke verwachtingen** rond consumptie, vrije tijd en sociale participatie. Het kost gezinnen steeds meer om "mee te zijn", terwijl een groeiende groep hier financieel moeilijk nog aan kan voldoen. Vooral in functie van kinderen blijken gezinnen hier gevoelig voor, bijvoorbeeld bij schoolkosten, dure schoolreizen of sociale verwachtingen binnen de vrije tijd.

Tegelijk maken goedkope ketens en onlineplatformen zoals Temu of Shein de drempel om aankopen te doen bijzonder laag. Zoals een erkende instelling noteert: "*Vaak worden cliënten misleid door goedkope aankoopsites waarbij zij dan producten van minder kwaliteit aankopen wat leidt tot nodeloze uitgaven.*" De combinatie van voortdurende online reclame, lage aankoopdrempels en beperkte financiële marge lijkt financiële problemen sneller te versterken. Ook verborgen abonnementsformules, onder meer binnen gaming, worden vaker gesignaleerd als oorzaak van financiële problemen.

Daarnaast signaleren erkende instellingen een sterke stijging van **kredietschulden** in 2025. Binnen deze categorie vallen ook signalen rond **achterafbetaaldiensten** (BNPL-systemen), die bijzonder aantrekkelijk zijn voor financieel kwetsbare gezinnen. Voor gezinnen zonder financiële reserve lijkt betalen in termijnen vaak de enige haalbare oplossing. Reclame moedigt consumenten bovendien actief aan om aankopen op afbetaling te doen, bijvoorbeeld voor huishoudtoestellen, smartphones of elektronica.

Instellingen geven aan dat kredietschulden steeds minder bestaan uit klassieke kredietleningen en steeds vaker uit achterafbetaaldiensten met grote risico's bij laattijdige betaling of gespreide betalingsformules met hoge rentevoeten. Erkende instellingen merken bovendien dat cliënten vaker één grote lening aangaan om bestaande schulden af te lossen, maar zich mispakken aan hoge rentevoeten van soms 8 à 9%. Daarnaast wordt het steeds eenvoudiger om kredietkaarten of afbetalingsformules aan te vragen via winkels en commerciële aanbieders. Hierdoor vervaagt voor veel gezinnen de grens tussen gewone consumptie en kredietgebruik.

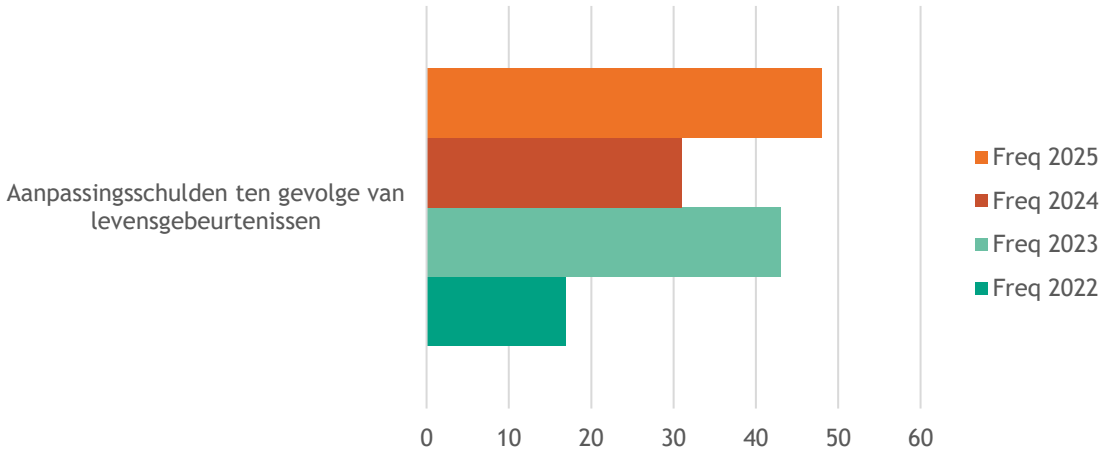
Kredieten worden bovendien steeds vaker ingezet voor **dagelijkse uitgaven en basisbehoeften** in plaats van voor uitzonderlijke aankopen. Zoals een erkende instelling noteert: "*Krediet wordt zo ingezet voor*

basisuitgaven in plaats van uitzonderlijke kosten, wat wijst op structurele inkomens- en betaalbaarheidsproblemen." Dit bevestigt de tendens dat schulden steeds vaker samenhangen met structurele financiële kwetsbaarheid in plaats van louter consumptiegedrag.

Naast online consumptiegedrag signaleren erkende instellingen ook nieuwe vormen van digitale financiële kwetsbaarheid, zoals **phishing en onlinefraude**. De fraudepraktijken worden daarbij steeds professioneler en moeilijker herkenbaar, onder meer via vervalste documenten die sterk lijken op officiële communicatie van incassobureaus of gerechtsdeurwaarders. Dit maakt het voor cliënten bijzonder moeilijk om echte van valse communicatie te onderscheiden, wat leidt tot extra onrust en financiële schade. Zoals een erkende instelling aangeeft: "*De financiële gevolgen van dergelijke praktijken zijn enorm: mensen komen langs zonder nog enige financiële reserve, rekening die op nul staat, ...*"

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat consumptieschulden steeds minder losstaan van structurele financiële kwetsbaarheid. Digitale wanpraktijken, online consumptiedruk en laagdrempelig kredietgebruik versterken het risico op schulden, terwijl kredieten steeds vaker worden ingezet om dagelijkse uitgaven en basisbehoeften te financieren.

Cluster 2 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op aanpassingsschulden van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

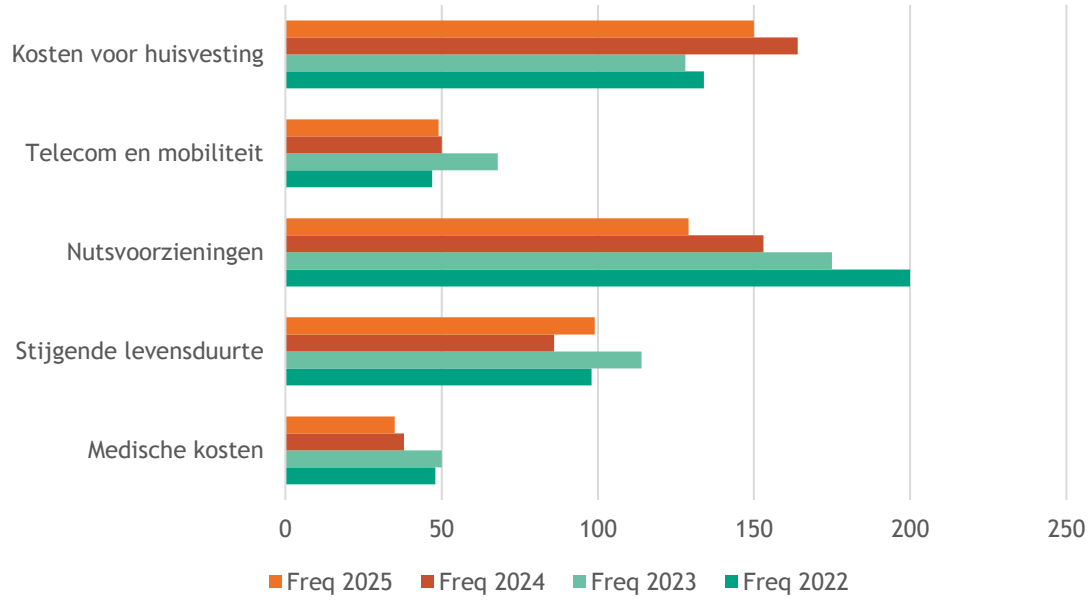

Grafiek 25: evolutie frequentie cluster aanpassingsschulden (2022-2025)

Aanpassingsschulden ontstaan naar aanleiding van ingrijpende levensgebeurtenissen die een grote impact hebben op de financiële situatie van een gezin, zoals een echtscheiding, overlijden, gezondheidsproblemen of ontslag. Erkende instellingen signaleren dat dergelijke trajecten steeds vaker starten vanuit een crisissituatie, onder meer door lange wachttijden voor ziekte- of werkloosheidsuitkeringen. Gezinnen zijn in tussentijd vaak aangewezen op voorschotten van het OCMW om basisuitgaven te kunnen blijven betalen.

De signalen tonen aan dat veel gezinnen over **onvoldoende financiële buffers** beschikken om inkomensverlies of onverwachte levensgebeurtenissen op te vangen, waardoor tijdelijke financiële schokken sneller leiden tot schuldenproblematieken. Dit wijst op een groeiende financiële kwetsbaarheid bij gezinnen die voordien financieel vaak net konden rondkomen.

Cluster 3 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op overlevingsschulden van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 26: evolutie frequentie cluster overlevingsschulden (2022-2025)

Onder overlevingsschulden vallen schulden uit onbetaalde energie-, water- en telecomfacturen, schulden gerelateerd aan huisvesting, zoals huurschulden of achterstallige hypothecaire kredieten, en medische schulden. Het gaat om schulden die ontstaan doordat gezinnen bepaalde basisbehoeften niet meer kunnen betalen.

De kosten voor **huisvesting** zijn in 2025 veruit het meest genoemde aandachtspunt binnen alle clusters. Volgens erkende instellingen vormt betaalbare huisvesting een steeds grotere uitdaging. Het gaat zowel om gezinnen met effectieve woonschulden als om gezinnen waarbij de woonkost een disproportioneel deel van het budget inneemt, onder meer door de sterke indexeringen van huurprijzen.

Instellingen wijzen erop dat deze problematiek zich niet beperkt tot huurprijzen of hypothecaire kredieten, maar ook voorkomt bij bijvoorbeeld ouderen die de verblijfskosten van een woonzorgcentrum niet meer kunnen betalen. Daarnaast signaleren instellingen dat niet alleen de woonkost zelf, maar ook bijkomende kosten verbonden aan een verhuis gezinnen financieel onder druk zetten. Dit sluit aan bij de toenemende precaire woonsituaties die eerder in het rapport werden beschreven (zie hoofdstuk 7.2).

Daarnaast signaleren sommige instellingen problemen met leningen via het Vlaams Woningfonds. Volgens het werkveld worden soms leningen toegekend aan gezinnen die deze financieel moeilijk kunnen dragen, wat op langere termijn ook leidt tot betalingsproblemen en het verlies van de woning.

De signalen rond schulden voor **nutsvoorzieningen** nemen licht af. Vermoedelijk was het hoogtepunt van de energiecrisis in 2025 voorbij. Instellingen geven aan dat tijdelijke ondersteuningsmaatregelen of financiële tussenkomsten van OCMW's een deel van de problematiek hebben opgevangen. Tegelijk signaleren zij dat cliënten vaker terechtkomen in minder kwaliteitsvolle en goedkopere woningen, die vaak gepaard gaan met hogere energiekosten. Hierdoor versterken woon- en energieproblemen elkaar en blijft de financiële druk op gezinnen hoog.

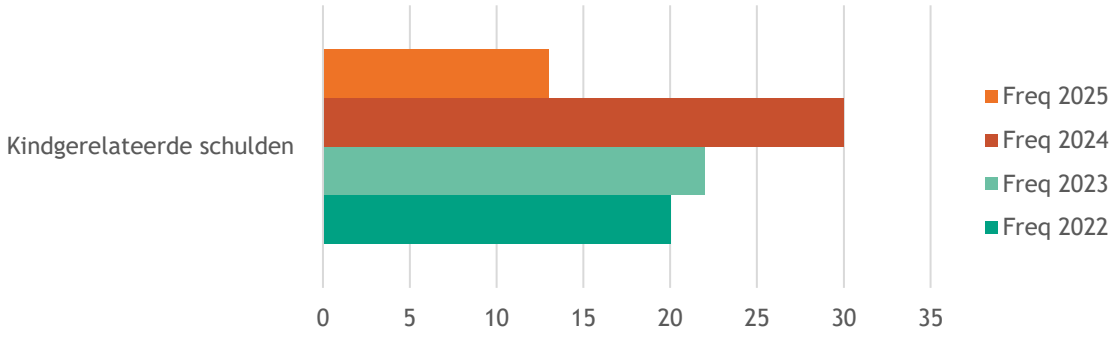
De **indexeringen** van energie- en woonkosten versterken deze druk verder en wegen steeds zwaarder door op het leefgeld en bestaande afbetalingsplannen. Zoals een instelling aangeeft: *"Wij zien dossiers waarbij de maandelijkse huurprijs ondertussen meer dan €200 hoger ligt dan bij de start van de huurovereenkomst. In combinatie met verhoogde energiekosten leidt dit tot structurele betalingsproblemen."*

Telecom- en mobiliteitskosten blijven een belangrijke druk leggen op het gezinsbudget. Vooral meerdere abonnementen, achterafbetaaldiensten en digitale betaalformules zorgen volgens instellingen voor financiële problemen. Op vlak van mobiliteit gaat het vaak om autokosten, zoals verzekeringen, onderhoud of keuringen. Instellingen geven aan dat steeds meer gezinnen deze kosten moeilijk kunnen dragen, terwijl een wagen in bepaalde regio's noodzakelijk blijft om zich te kunnen verplaatsen in functie van werk of maatschappelijke participatie.

Erkende instellingen wijzen erop dat de **stijgende levensduurte** de overlevingsschulden verder versterken. Gezinnen leven steeds vaker van maand tot maand en vaste kosten staan volgens het werkveld niet langer in verhouding tot het beschikbare inkomen. Volgens instellingen blijft er hierdoor voor veel gezinnen nauwelijks ruimte over om onverwachte kosten op te vangen. Vooral gezinnen die voordien al financieel kwetsbaar waren, ervaren hierdoor een toenemende budgettaire druk. Zoals een instelling noteert: *"De kostprijs van kosten, dienstverlening e.d. blijft stijgen maar de stijging van lonen en uitkeringen is niet evenredig. Hierdoor moeten zij het vaak met eenzelfde of beperkt gestegen budget stellen, terwijl de kostprijs wel gestegen is, wat opnieuw zorgt voor het niet (kunnen) betalen van bepaalde aankopen."* Instellingen signaleren een groeiende nood aan materiële hulp, zoals voedselhulp.

De signalen binnen deze cluster bevestigen dat schulden steeds vaker voortkomen uit structurele betaalbaarheidsproblemen en een groeiende kloof tussen vaste kosten en beschikbare inkomens. Gezinnen botsen steeds vaker op moeilijkheden om basisbehoeften zoals wonen, energie, mobiliteit en gezondheidszorg te financieren, waardoor financiële problemen sneller structureel worden. Hierop biedt schuld- en budgethulpverlening geen volledig antwoord. Bijkomende beleidsmaatregelen zijn noodzakelijk om de structurele oorzaken van financiële kwetsbaarheid aan te pakken (zie hoofdstuk 7.4 en 7.5)

Cluster 4 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op kindgerelateerde schulden van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

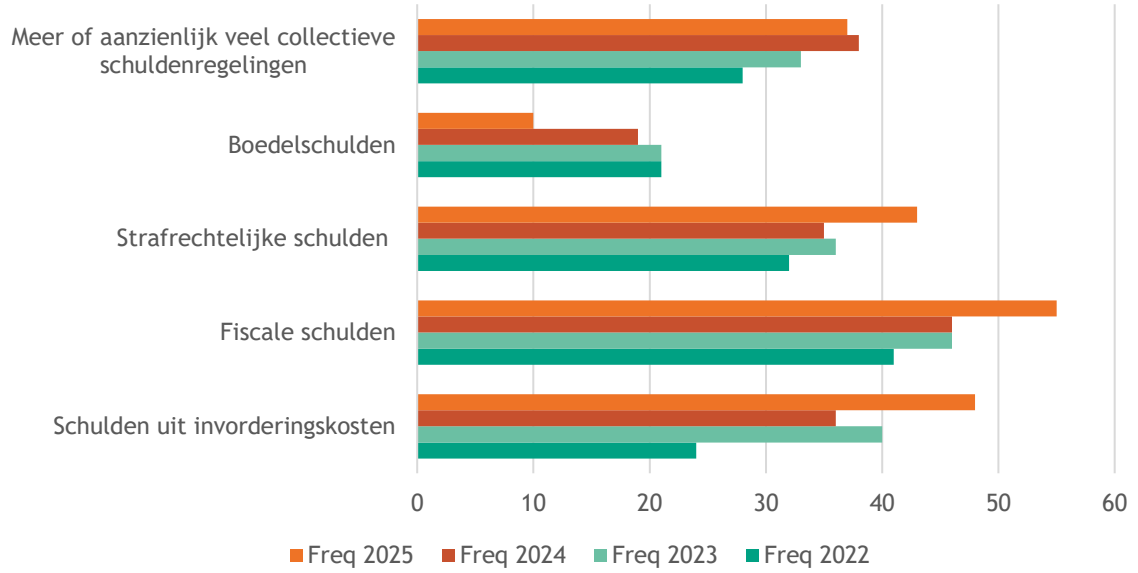
Grafiek 27: evolutie frequentie cluster kindgerelateerde schulden (2022-2025)

Kindgerelateerde schulden omvatten onder meer **achterstallige alimentatie, onbetaalde kosten voor kinderopvang en schoolfacturen**. Uit onderzoek blijkt dat het aandeel onbetaalde schoolfacturen tussen 2018 en 2022 steeg van 8% naar 13% (GO!, 2023). Volgens het Netwerk tegen Armoede ging het in 2022 om elf miljoen euro aan onbetaalde schoolfacturen (Netwerk tegen Armoede, 2023).

Erkende instellingen signaleren in deze context een toenemende bezorgdheid van cliënten over de impact van hun financiële situatie op hun kinderen. Financiële problemen raken daarbij niet alleen het gezinsbudget, maar hebben ook **invloed op het gezinsleven en de ouder-kindrelatie**. Zo signaleren erkende instellingen dat opgelegde omgangsregelingen soms niet worden gevolgd omwille van financiële redenen. Cliënten geven aan dat zij hun kinderen graag vaker willen zien, maar tegelijk vrezen dat zij hen financieel onvoldoende kunnen bieden.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat schuldenproblematieken niet alleen financiële gevolgen hebben, maar ook diep ingrijpen op gezinsrelaties, het welzijn van kinderen en hun kansen tot maatschappelijke participatie.

Cluster 5 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op geëscaleerde en gerechtelijke schulden van gezinnen in budget- en schuldhulpverlening.

Grafiek 28: evolutie frequentie cluster geëscaleerde en gerechtelijke schulden (2022-2025)

Erkende instellingen signaleren een stijging van **fiscale schulden** in 2025. Deze schulden ontstaan vaak door complexe fiscale procedures of foutieve berekeningen. Instellingen geven aan dat de voorgestelde afbetalingsplannen van de belastingdiensten regelmatig moeilijk haalbaar zijn voor financieel kwetsbare gezinnen, wat schuldhulpverlening bemoeilijkt (zie hoofdstuk 7.4).

Daarnaast signaleren erkende instellingen dit jaar een toename van **strafrechtelijke schulden en invorderingskosten**. Het gaat onder meer om verkeersboetes, GAS-boetes en LEZ-boetes. Instellingen signaleren dat schuldeisers, waaronder ook overheidsdiensten, sneller incassobureaus of deurwaarder inschakelen. Hierdoor lopen schulden verder op door bijkomende invorderingskosten en gerechtelijke procedures. Zoals een erkende instelling aangeeft: "*veel schuldeisers via hun eigen klantendiensten om organisatorische redenen geen afbetaalplannen meer toestaan maar verwijzen naar de uitbestede invorderingsprocedures via incasso- of deurwaarderkantoren.*"

Sommige instellingen signaleren bovendien dat **volledige loonbeslagen**, bijvoorbeeld bij alimentatieachterstallen, contraproductief werken. Ze zetten gezinnen financieel volledig vast en verkleinen de kans op duurzame oplossingen.

Daarnaast geven erkende instellingen aan dat zij vaker gezinnen moeten doorverwijzen naar een **collectieve schuldenregeling** omdat schuldenlasten te hoog en te complex worden. In bepaalde dossiers blijkt zelfs een collectieve schuldenregeling onvoldoende om financiële stabiliteit te herstellen. Instellingen signaleren dat gezinnen tijdens een procedure collectieve schuldenregeling regelmatig nieuwe boedelschulden opbouwen omdat het beschikbare leefgeld onvoldoende is om basisuitgaven te betalen. Zoals een instelling aangeeft: *"Er zijn dossiers waarbij er bijna geen financiële reserve is om de boedelschulden te kunnen afbetalen. De boedelschulden zijn gemaakt omdat het voor de cliënten moeilijk is om met het beperkte budget doorgestort vanuit de CSR rond te komen."* Instellingen wijzen er daarnaast op dat sommige cliënten na afloop van een collectieve schuldenregeling moeilijk opnieuw zelfstandig hun administratie en budgetbeheer opnemen, waardoor herval in schuldenproblematieken een reëel risico blijft.

De signalen binnen deze cluster wijzen bovendien op een toenemende juridisering van schuldenproblematieken, waarbij schuldeisers sneller overgaan tot gerechtelijke procedures en bijkomende invorderingskosten. Hierdoor escaleren schulden sneller en wordt duurzame financiële stabiliteit voor een deel van de gezinnen moeilijk bereikbaar.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. De analyse van de schuldenproblematiek bevestigt dat financiële problemen steeds minder voortkomen uit louter consumptiegedrag en steeds vaker samenhangen met **structurele bestaansonzekerheid**. Overlevingsschulden blijven de meest gesignaleerde categorie: gezinnen hebben het moeilijk om basisbehoeften zoals wonen, energie, mobiliteit en gezondheidszorg te betalen. Stijgende vaste kosten en een gebrek aan financiële buffers zetten vooral kwetsbare gezinnen verder onder druk.
2. Tegelijk nemen signalen rond **consumptie-, krediet- en onlinegedrag** toe. Nieuwe vormen van krediet, achterafbetaaldiensten, online aankoopplatformen en phishing verlagen de drempel tot schulden en versterken financiële kwetsbaarheid. Kredieten worden bovendien steeds vaker ingezet om dagelijkse kosten en basisbehoeften te financieren, wat wijst op onderliggende betaalbaarheidsproblemen eerder dan op uitzonderlijke uitgaven.
3. Daarnaast tonen de signalen een verdere **juridisering en escalatie van schulden**. Invorderingskosten, fiscale schulden, boetes en complexe schuldentrajecten maken duurzame oplossingen moeilijker. Ook binnen collectieve schuldenregelingen blijven sommige gezinnen structureel onvoldoende leefruimte behouden, waardoor herval en nieuwe schulden ontstaan.

7.4. BELEIDSONTWIKKELINGEN

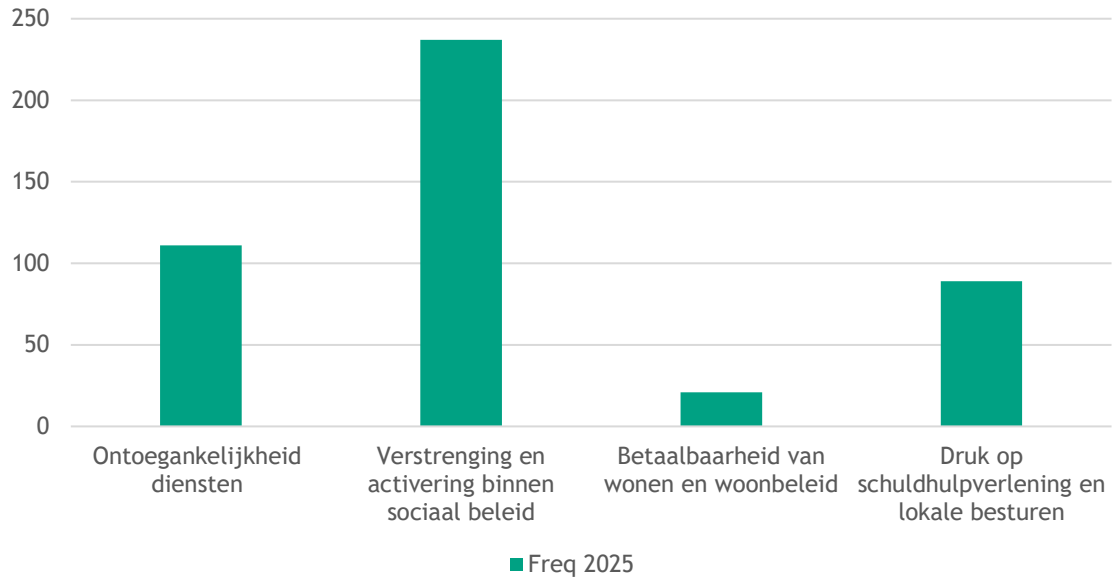
In 2025 wordt voor de eerste keer gepeild naar beleidsontwikkelingen die volgens erkende instellingen een invloed hebben op de budget- en schuldhulpverlening. Dit gebeurt aan de hand van de open vraag: *"Welke beleidsontwikkelingen hebben volgens jou een impact op de schuldenproblematiek of de hulpverlening?"*

De respondenten konden hun bevindingen in een open tekstveld noteren. Elke erkende instelling voor schuldbemiddeling kon meerdere antwoorden opgeven. De antwoorden werden vervolgens samengebracht in vier verschillende clusters.

- **Toegankelijkheid van dienstverlening**
- **Verstrenging en activering binnen sociaal beleid:** verstrenging en besparingen in het sociaal beleid (bv. verstrenging, focus op activering, sociaal tarief energie, PSA, kortingsbonnen Fluvius, afschaffing REMI, focus op administratieve bewijzen, besparing OV, …); hervormingen uitkeringen FOD Sociale Zekerheid (bv. IVT); hervormingen ziekte- en invaliditeitsuitkering (bv. focus op activering, verhoging bedrijfsvoorheffing); beperking werkloosheidsuitkering in de tijd; hervorming berekening leefloon (bv. leefloon bij samenwoonst, verwachte hervormingen kinderbijslag); pensioenhervorming

- **Betaalbaarheid van wonen en het woonbeleid**
- **Druk op schuldhulpverlening en lokale besturen:** wet minnelijke schuldbemiddeling (bv. nood aan afstemming Vlaams-federaal); financiële druk op lokale besturen; lokale context en aanpak schuldhulpverlening

Grafiek 29 geeft een overzicht van de meest gesignaleerde beleidsontwikkelingen in 2025. De frequenties moeten geïnterpreteerd worden als signalen vanuit het werkveld. Een hogere frequentie betekent niet noodzakelijk dat een beleidsmaatregel objectief een grotere impact heeft, maar wel dat erkende instellingen deze evolutie sterker ervaren of als een belangrijk aandachtspunt signaleren binnen hun dagelijkse praktijk.

Grafiek 29: Tendensen inzake beleidsontwikkelingen per cluster (2025)

De signalen tonen aan dat erkende instellingen zich in grote mate zorgen maken over de toegankelijkheid van diensten, de verstrengde voorwaarden binnen het sociaal beleid en de impact van hervormingen binnen sociale bescherming en arbeidsmarktbeleid. Daarnaast wijzen zij op een toenemende administratieve complexiteit en financiële druk, zowel bij gezinnen als binnen lokale besturen en hulpverleningsdiensten zelf.

De volgende rubrieken gaan dieper in op de verschillende clusters en de onderliggende beleidsontwikkelingen die volgens erkende instellingen een impact hebben op de schuldenproblematiek en de hulpverlening.

Cluster 1 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op de toegankelijkheid van (sociale) dienstverlening. Dit is één van de meest gesignaleerde ontwikkelingen (frequentie: 110).

Erkende instellingen signaleren dat de **toenemende digitalisering** de toegang tot dienstverlening voor financieel kwetsbare gezinnen steeds meer onder druk zet. Het gaat onder meer over digitale facturatie en e-boxen, het verdwijnen van fysieke loketten van banken, en de beperkte bereikbaarheid van diensten zoals mutualiteiten, vakbonden en energieleveranciers sinds de coronaperiode.

Daarnaast signaleren instellingen dat bepaalde dienstverlening uitsluitend nog digitaal toegankelijk is. Dit verhoogt de drempel voor mensen met beperkte digitale vaardigheden. Een erkende instelling noteert: *“Veel diensten zijn vandaag niet/moeilijk bereikbaar of toegankelijk en werken meer en meer digitaal.*

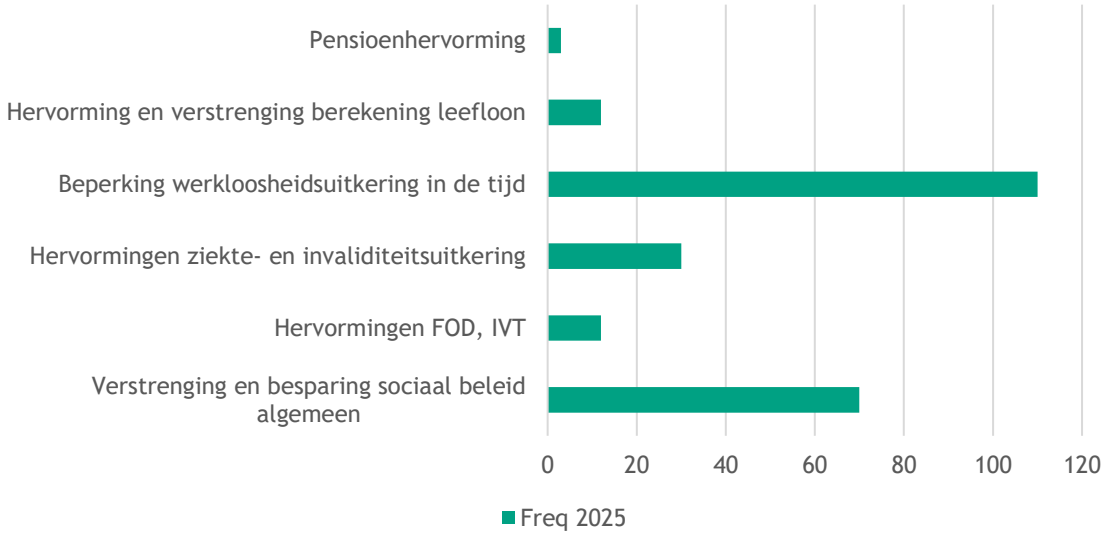
Dit zijn grote drempels waardoor mensen vaak in financiële moeilijkheden komen. De opvolging blijft hier belangrijk, waardoor éénmalige tussenkomsten meestal niet volstaan en verdere opvolging noodzakelijk is om te vermijden dat er verdere schuldproblematiek komt."

Daarnaast signaleren instellingen dat diensten zich steeds meer terugtrekken uit kleinere gemeenten, terwijl lokale zitdagen of **fysieke antennepunten** verdwijnen. Hierdoor wordt het voor personen met beperkte digitale vaardigheden steeds moeilijker om contact te leggen met diensten of informatie te verkrijgen. Instellingen signaleren dat steeds meer verantwoordelijkheid bij burgers zelf wordt gelegd om digitaal hun rechten, administratie en communicatie op te volgen.

Instellingen geven aan dat **procedures voor uitkeringen** vaak lang aanslepen, waardoor cliënten noodgedwongen moeten aankloppen bij het OCMW voor voorschotten. Veel gezinnen beschikken niet over voldoende financiële buffer om dergelijke wachtperiodes op te vangen. Zoals een erkende instelling aangeeft: *"Te laat uitbetalen van uitkeringen door instanties zet een sneeuwbaleffect in gang!"*

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat digitalisering en het verdwijnen van fysieke dienstverlening de toegang tot rechten en ondersteuning voor financieel kwetsbare gezinnen steeds verder bemoeilijken en bestaande maatschappelijke kwetsbaarheden versterken. Volgens het werkveld verschuiven hierdoor steeds meer administratieve en digitale problemen richting de budget- en schuldhulpverlening, die steeds vaker een compenserende rol opnemen voor tekortschietende toegankelijkheid van reguliere dienstverlening. Zoals een erkende instelling aangeeft: *"Wie niet digitaal mee kan, wordt onnodig richting hulpverlening (budgetbeheer) geduwd."*

Cluster 2 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op verstrengingen en activeringsmaatregelen binnen het sociaal beleid, en geeft deze per categorie weer in grafiek 30.

Grafiek 30: tendensen in ontwikkelingen inzake sociaal beleid volgens de erkende instellingen (2025)

De categorie verstrenging en besparing binnen het sociaal beleid en de categorie beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd behoren, samen met de toegankelijkheid van dienstverlening, tot de meest gesignaleerde beleidsontwikkelingen door erkende instellingen.

Opvallend is dat een aantal maatregelen nog niet of slechts gedeeltelijk in voege zijn. Het gaat dus in belangrijke mate om **bezorgdheden** en verwachte negatieve effecten die het werkveld nu al signaleert.

Erkende instellingen uiten grote bezorgdheid over de **beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd** en andere **verstrengingen binnen de sociale bescherming**. Zij vrezen een stijging van financiële problemen bij gezinnen die zonder inkomen of met een ontoereikend inkomen dreigen te vallen. Instellingen geven aan dat veel gezinnen geen financiële buffer hebben om een plotse inkomensdaling op te vangen. Bovendien zal niet iedereen die zijn werkloosheidsuitkering verliest automatisch recht hebben op een leefloon. De eerste signalen hiervan worden volgens sommige instellingen nu al zichtbaar, met meer hulpvragen rond aanvullende financiële steun en moeilijkheden om basisuitgaven te betalen.

Daarnaast signaleren instellingen een verhoogde focus op activering via het **Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI)**, wat binnen lokale besturen steeds vaker aanleiding geeft tot een kerntakendebat. OCMW's geven aan dat maatschappelijk werkers en middelen meer en meer worden ingezet voor activeringstrajecten, ten koste van de ruimte voor schuld- en budgethulpverlening. Bovendien wordt schuldhulpverlening via het GPMI vaker als voorwaarde gekoppeld aan leefloontoekenning. Instellingen geven aan dat deze verplichte trajecten niet altijd aansluiten bij de motivatie of draagkracht van cliënten, waardoor trajecten moeizaam kunnen opstarten en vroegtijdige uitval frequent voorkomt. Het werkveld benadrukt hierbij het belang van intrinsieke motivatie binnen hulpverleningstrajecten.

Ook andere beleidsmaatregelen verhogen volgens erkende instellingen de financiële druk op kwetsbare gezinnen. Zo verwijzen zij naar het **wegvallen van subsidies** voor participatie en sociale activering (PSA), energiebonnen en socio-culturele toelagen. Lokale besturen beslissen voortaan zelf of zij deze ondersteuning nog opnemen met eigen middelen. Instellingen benadrukken dat deze tegemoetkomingen voor veel gezinnen essentieel waren om maatschappelijke participatie betaalbaar te houden. Zoals een erkende instelling aangeeft: *"Financiële problemen raken niet alleen de portemonnee, maar het hele welzijn en functioneren van het gezin (mentale gezondheid, sociale contacten, ...)."*

Daarnaast signaleren instellingen bezorgdheden over het verlies van sociale voordelen, zoals het sociaal tarief, strengere toekenningsvoorwaarden binnen bepaalde tegemoetkomingen en stijgende bijdragen binnen de Vlaamse Sociale Bescherming.

Erkende instellingen vrezen dat de combinatie van strengere voorwaarden, bijkomende administratieve verplichtingen en verschuivende verantwoordelijkheden naar OCMW's de **druk op lokale hulpverlening** verder zal verhogen. Sommige instellingen signaleren dat maatschappelijk werkers steeds vaker worden ingezet voor leefloon- en activeringstrajecten, waardoor minder ruimte overblijft om samen met cliënten te werken aan de onderliggende oorzaken van schuldenproblematieken.

Instellingen signaleren daarbij een bredere verschuiving waarbij financiële kwetsbaarheid steeds vaker benaderd wordt als een **individueel verantwoordelijkheidsprobleem**, terwijl structurele oorzaken minder aandacht krijgen. Een erkende instelling vat deze bezorgdheid als volgt samen: *"We merken meer en meer een verschuiving van structurele oorzaken en collectieve verantwoordelijkheid van een maatschappij naar een individueel schuld- of verantwoordelijkheidsmodel, waarbij niet kunnen participeren steeds vaker geïnterpreteerd wordt als niet willen participeren. Kwetsbaarheid wordt meer en meer gezien als keuze en onvermogen als onwil, waardoor activering door beleidsmensen eerder ingevuld wordt als disciplinering en sneller wordt overgegaan tot sanctionering, waarbij ook de noodzakelijke ondersteuning wegvalt."*

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat erkende instellingen vrezen dat verstrengingen binnen het sociaal beleid de financiële kwetsbaarheid en maatschappelijke uitsluiting van bepaalde groepen verder zullen versterken, terwijl tegelijk de druk op lokale hulpverlening en schuldhulpverlening toeneemt.

Cluster 3 bundelt de signalen en tendensen rond woonbeleid en de betaalbaarheid van wonen (frequentie: 21).
Erkende instellingen signaleren dat verschillende ontwikkelingen binnen het woonbeleid onbedoeld bijdragen aan de toenemende druk op de betaalbaarheid van wonen. Hoewel deze **beleidsmaatregelen** vaak vertrekken vanuit kwaliteitsverbetering of efficiëntere toewijzing, ervaren instellingen dat zij voor financieel kwetsbare gezinnen ook nieuwe drempels creëren.

Instellingen geven aan dat strengere woningkwaliteitsnormen ertoe leiden dat minder huurders aanspraak kunnen maken op bijvoorbeeld een **huursubsidie**, terwijl de huurprijzen van woningen tegelijk stijgen door bijkomende investeringen en hogere normen. De instellingen signaleren daarbij een spanningsveld tussen kwaliteitsverbetering van woningen en de betaalbaarheid ervan voor financieel kwetsbare gezinnen.

Daarnaast signaleren zij dat sommige verhuurders terughoudender worden om te verhuren aan huurders met een kwetsbaar profiel uit vrees voor bijkomende voorwaarden of administratieve verplichtingen verbonden aan premies of subsidies.

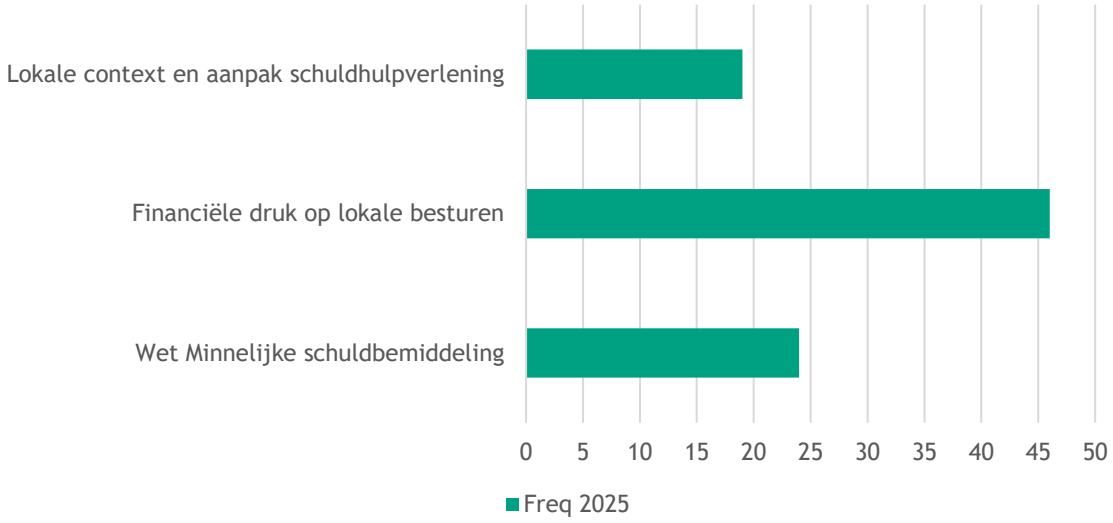
Ook de maximumhuurprijzen om in aanmerking te komen voor bepaalde tegemoetkomingen worden door instellingen vaak als weinig realistisch ervaren in verhouding tot de huidige huurmarkt, waardoor een aantal kwetsbare gezinnen geen toegang krijgt tot deze tegemoetkomingen.

Daarnaast signaleren erkende instellingen bezorgdheden over de **verplichting van budgetbeheer** binnen sociaal wonen. Net zoals bij verplichte schuldhulpverlening in kader van het GPMI merken instellingen dat dergelijke maatregelen niet altijd aansluiten bij de motivatie of noden van cliënten. Budgetbeheer wordt daarbij als een ingrijpende maatregel beschouwd, terwijl niet elke sociale huurder nood heeft aan dergelijke ondersteuning. Volgens het werkveld kan dit bovendien stigmatiserend werken en leiden tot weerstand of afhaken van begeleidingstrajecten.

Ook de hervorming van het **sociaal woonbeleid** wordt door instellingen aangehaald als aandachtspunt. Volgens het werkveld heeft deze hervorming ertoe geleid dat minder woningen prioritair kunnen worden toegewezen, waardoor wachtlijsten verder oplopen en kwetsbare gezinnen langer in precaire woonomstandigheden blijven.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat woonbeleid en betaalbaarheid nauw verweven zijn met schuldenproblematieken en financiële kwetsbaarheid. Volgens het werkveld kunnen bepaalde beleidsmaatregelen onbedoeld bijkomende drempels creëren, waardoor kwetsbare gezinnen moeilijker toegang krijgen tot betaalbare en stabiele huisvesting.

Cluster 4 bundelt de signalen en tendensen die betrekking hebben op de druk op lokale besturen en de organisatie van de schuldhulpverlening, en geeft deze categorieën weer in grafiek 31.

Grafiek 31: tendensen in ontwikkelingen inzake druk op lokale besturen en de organisatie van schuldhulpverlening volgens de erkende instellingen (2025)

Erkende instellingen signaleren dat de organisatie van schuldhulpverlening steeds uitdagender wordt door de combinatie van veranderende regelgeving, toenemende hulpvragen en groeiende druk op lokale besturen en hulpverleningsdiensten. Hierbij wijzen zij zowel op positieve evoluties als op belangrijke knelpunten in de praktijk.

Zo wordt de mogelijkheid om een minnelijke schuldbemiddeling te registreren in het **Centraal Bestand van Berichten (CBB)** positief onthaald. Volgens het werkveld kan dit de erkenning van schuldhulpverleners versterken en onnodige beslagprocedures vermijden. Instellingen wijzen er echter op dat de praktische uitvoering achterloopt op de regelgeving. Tegelijk ervaren sommige instellingen meer begrip en samenwerking vanuit deurwaarders. Zoals een erkende instelling aangeeft: "*Wat betreft de regelgeving rond minnelijke schuldbemiddeling stellen we vast dat deze correct wordt toegepast door de deurwaarders in de regio en we op meer begrip van de deurwaarders kunnen rekenen in onze dossiers schuldhulpverlening.*"

Ook de hervormingen rond de **wet minnelijke schuldbemiddeling** worden gemengd geëvalueerd. Instellingen signaleren bijkomende administratieve lasten en onduidelijkheid tussen Vlaamse en federale regelgeving.

Daarnaast signaleren erkende instellingen een **toenemende financiële en organisatorische druk** op lokale besturen. Opeenvolgende crisissen, zoals Covid-19, de energiecrisis en de opvang van Oekraïense vluchtelingen, gecombineerd met aangekondigde besparingen en het wegvallen van subsidies, zorgen ervoor dat middelen verschuiven naar andere beleidsdomeinen. Hierdoor komt schuld- en budgethulpverlening volgens instellingen steeds meer onder druk te staan binnen een bredere context van schaarse lokale middelen en toenemende maatschappelijke noden.

Sommige instellingen signaleren een **afbouw** van diensten schuldbemiddeling of strengere voorwaarden voor aanvullende steunverlening binnen het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst. Tegelijk zorgen wisselende en projectmatige financieringsstromen volgens het werkveld voor onzekerheid op vlak van personeelsbezetting, expertiseopbouw en continuïteit van dienstverlening. Instellingen benadrukken daarom het belang van stabiele structurele financiering.

Ook **lokale beleidskeuzes** hebben volgens erkende instellingen een directe impact op financiële kwetsbaarheid van gezinnen. Instellingen verwijzen bijvoorbeeld naar strengere regels rond buitenschoolse kinderopvang bij betalingsachterstanden, wijzigingen in afvalbeleid met vooraf op te laden rekeningen of strengere afbetalingsvoorwaarden voor schulden aan het OCMW. Dergelijke maatregelen verhogen volgens het werkveld de druk op financieel kwetsbare gezinnen en leiden tot bijkomende hulpvragen.

Daarnaast signaleren sommige instellingen dat ze hun **werking aanpassen** onder druk van besparingen, hoge caseloads en wachtlijsten. Dit leidt onder meer tot tijdelijke trajecten schuldhulpverlening, sterkere focus op doorstroom en beperkingen in de duur van begeleidingstrajecten. Voor een groot deel van de gezinnen werkt deze aanpak volgens het werkveld, maar voor een kleine groep zeer kwetsbare cliënten blijkt het bestaande aanbod onvoldoende. Zij hebben langdurige of levenslange ondersteuning nodig om hun financiële en administratieve verplichtingen op te volgen, maar vallen volgens instellingen vandaag tussen tijdelijke schuldhulpverlening en juridische bewindvoering.

Erkende instellingen signaleren daarbij een groeiende spanning tussen de toenemende complexiteit van hulpvragen en de beschikbare tijd, middelen en personeelscapaciteit binnen de lokale hulpverlening.

Tegelijk signaleren sommige instellingen positieve resultaten van preventieve initiatieven, zoals vroegdetectie via Lokale Adviescommissies (LAC) of acties ter voorkoming van uithuiszettingen.

De signalen binnen deze cluster tonen aan dat de druk op lokale besturen en hulpverleningsdiensten toeneemt, terwijl de hulpvragen van cliënten complexer worden. Erkende instellingen wijzen daarbij op grote verschillen in lokale aanpak en ondersteuning, wat kan leiden tot ongelijke toegang tot schuldhulpverlening afhankelijk van de gemeente waar cliënten wonen.

De verschillende beleidsontwikkelingen tonen aan dat **schuldenproblematieken niet los kunnen worden gezien van bredere maatschappelijke en beleidsmatige evoluties**. Veranderingen in sociale bescherming, digitalisering, woonbeleid en lokale dienstverlening hebben een directe impact op zowel de financiele kwetsbaarheid van gezinnen als de draagkracht van de hulpverlening.

Samengevat toont bovenstaande analyse:

1. Erkende instellingen signaleren dat digitalisering, administratieve complexiteit en het verdwijnen van fysieke dienstverlening **de toegang tot rechten en basisdiensten** bemoeilijken, vooral voor mensen met beperkte digitale of administratieve vaardigheden. Hierdoor verschuiven steeds meer taken en ondersteuningsvragen naar de budget- en schuldhulpverlening.
2. Daarnaast leeft binnen het werkveld een grote bezorgdheid over **verstrengingen binnen het sociaal beleid**. Instellingen vrezen dat strengere voorwaarden, het wegvallen van sociale voordelen en beperkingen van uitkeringen de financiële kwetsbaarheid van bepaalde doelgroepen verder zullen vergroten en zullen leiden tot bijkomende hulpvragen.
3. Ook de **druk op lokale besturen en OCMW's** neemt volgens erkende instellingen toe. Besparingen, projectmatige financiering, hoge caseloads en complexere hulpvragen zetten de continuïteit van schuldhulpverlening onder druk. Tegelijk signaleren instellingen grote verschillen in lokale aanpak, waardoor toegang tot ondersteuning steeds sterker afhankelijk dreigt te worden van de gemeente waar iemand woont.
4. Tegelijk signaleren erkende instellingen ook positieve evoluties, zoals een sterkere inzet op **preventie, vroegdetectie en samenwerking tussen diensten**. Verschillende lokale initiatieven rond uithuiszetting, energiearmoede of vroegtijdige schuldpreventie tonen volgens het werkveld aan dat tijdige ondersteuning escalatie van schulden kan voorkomen.

7.5. CONCLUSIES EN BELEIDSAANBEVELINGEN

Voor het eerst in lange tijd is er sprake van een voorzichtige stijging van het aantal gezinnen in budget- en schuldhulpverlening. Drie factoren lijken deze evolutie te verklaren. Een eerste verklaring ligt bij een meer nauwkeurige registratie door scherpere definities van hulpvormen. Daarnaast speelt een uitbreiding van de personeelscapaciteit bij sommige instellingen een rol. Tot slot creëren wijzigingen in de organisatie van budget- en schuldhulpverlening, zoals meer ruimte voor kortlopende trajecten en een kritische evaluatie van langdurige dossiers, bijkomende instroommogelijkheden.

Tegelijk blijft voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van deze cijfers. Waar sommige instellingen een stijging van het aantal hulpvragen rapporteren, zien andere net een daling. Die verschillen hangen vaak samen met personeelscapaciteit en organisatorische uitdagingen.

Achter deze evoluties in de cijfers gaan ook inhoudelijke verschuivingen schuil. De signalen van het werkveld tonen een toenemende complexiteit en structurele druk op gezinnen en schuldhulpverlening.

Hulpverleners signaleren een toenemende complexiteit van de schuldenproblematiek, waarbij financiële moeilijkheden steeds vaker verweven zijn met andere kwetsbaarheden. Het gaat onder meer om gezinnen met beperkte administratieve en digitale vaardigheden, een zwak of onbestaand sociaal netwerk en psychosociale problematieken. Tegelijk bevinden veel gezinnen zich in een structureel kwetsbare inkomenspositie, waardoor het moeilijk of onmogelijk is om financiële ruimte te creëren. Dit leidt steeds vaker tot zogenaamde overlevingsschulden, gelinkt aan basisnoden zoals wonen, energie en telecom. Een belangrijke groep binnen de hulpverlening bestaat uit gezinnen die onvoldoende zelfredzaam zijn, maar tegelijk niet in aanmerking komen voor bewindvoering.

De signalen van het werkveld wijzen bovendien op een belangrijke inhoudelijke verschuiving: hulpverleners geven aan dat schulden steeds minder vanuit klassieke overbesteding ontstaan en steeds vaker vanuit moeilijkheden om basisbehoeften te betalen. Tegelijk ervaren instellingen dat structurele maatschappelijke oorzaken van financiële kwetsbaarheid steeds vaker worden benaderd als individuele verantwoordelijkheden.

Deze toenemende complexiteit lijkt mee aangedreven te worden door bredere beleidsmatige ontwikkelingen. Hulpverleners wijzen op een verminderde toegankelijkheid van dienstverlening, onder meer door digitalisering, en op een verstrenging van het sociaal beleid. Zo zetten maatregelen die inkomens onder druk zetten, zoals de verstrenging van uitkeringsvoorwaarden (bv. de aangepaste berekening van het leefloon, de beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd en de strengere activering van langdurig zieken) en de afbouw van ondersteunende voordelen (zoals de REMI-steun, PSA en kortingsbonnen van Fluvius), lopende begeleidingen onder druk en verhogen ze het risico op nieuwe financiële problemen. Tegelijk ervaren de erkende instellingen dat de druk steeds meer naar het lokale niveau verschuift, waar ze met beperkte middelen een groeiende en zwaardere doelgroep moeten opvangen. Daarbij lijken schuldhulpverleners steeds vaker problemen op te vangen die hun oorsprong vinden in ontoegankelijke dienstverlening, structurele betaalbaarheidsproblemen of tekorten in andere vormen van ondersteuning.

Dit alles vertaalt zich in een verhoogde druk op de budget- en schuldhulpverlening. Dossiers worden complexer en intensiever, terwijl hulpverleners tegelijk geconfronteerd worden met hogere ondersteuningsnoden en intensievere begeleidingstrajecten. De cijfers moeten dan ook gelezen worden binnen een bredere context van toenemende maatschappelijke kwetsbaarheid, complexere hulpvragen en een groeiende druk op de budget- en schuldhulpverlening, die steeds vaker ook bredere maatschappelijke tekorten opvangt.

Om tegemoet te komen aan deze uitdagingen formuleren de erkende instellingen verschillende beleidsaanbevelingen. Deze aanbevelingen vertrekken vanuit de vaststelling dat schuldenproblematieken steeds vaker samenhangen met structurele bestaansonzekerheid, toenemende maatschappelijke complexiteit en een groeiende druk op de hulpverlening en lokale besturen.

Structurele bestaanszekerheid en betaalbaarheid

De signalen in hoofdstuk 7 tonen aan dat schuldenproblematieken steeds vaker ontstaan vanuit structurele betaalbaarheidsproblemen en moeilijkheden om basisbehoeften te financieren. Erkende instellingen signaleren een sterke toename van overlevingsschulden, waarbij gezinnen moeite hebben om kosten voor wonen, energie, telecom en mobiliteit te betalen. Daarnaast wijzen zij op een groeiende groep gezinnen die onvoldoende financiële buffers hebben om inkomensverlies of plotse levensgebeurtenissen op te vangen. Tegen deze achtergrond benadrukken instellingen het belang van voldoende en stabiele inkomens om financiële kwetsbaarheid te voorkomen. Zij pleiten voor:

- een structurele verhoging van (vervangings)inkomens en duurzame activeringstrajecten die leiden tot kwaliteitsvolle jobs en die rekening houden met de draagkracht van mensen.
- structurele maatregelen om wonen, energie, telecom en mobiliteit betaalbaar te houden.
- betaalbare en kwaliteitsvolle (sociale) huisvesting.
- automatische toekenning van sociale rechten.

Menselijke en haalbare invordering en schuldregeling

Hoofdstuk 7 toont dat schulden vandaag sneller escaleren door invorderingskosten, gerechtelijke procedures en complexe regelgeving. Erkende instellingen signaleren een stijging van fiscale schulden, strafrechtelijke schulden en bijkomende kosten door incasso- en deurwaarderstrajecten. Ook achterafbetaaldiensten, agressieve kredietreclame en digitale betaalmodellen worden steeds vaker genoemd als versterkende factoren van schuldenproblematieken. Volgens het werkveld zorgen deze mechanismen ervoor dat gezinnen sneller vastlopen en moeilijker duurzame financiële stabiliteit bereiken. Instellingen pleiten daarom voor:

- een sterkere regulering van de invorderingssector, met meer transparantie, beperktere kosten en meer aandacht voor menselijke maat.
- haalbare afbetalingsplannen met voldoende onderhandelingsruimte en menswaardige leefgelden.
- strengere regelgeving rond achterafbetaaldiensten, agressieve kredietreclame, gokpraktijken en solvabiliteitscontroles.
- een herziening van de kaders rond budget- en schuldhulpverlening en bewindvoering, onder meer via het creëren van tussenvormen voor cliënten die onvoldoende zelfredzaam zijn maar niet volledig binnen bewindvoering passen, maar ook het herzien van de herroepstermijn binnen de CSR.

Versterking van budget- en schuldhulpverlening

Uit hoofdstuk 7 blijkt dat de hulpvragen binnen budget- en schuldhulpverlening steeds complexer worden. Financiële problemen gaan vaker samen met psychosociale kwetsbaarheid, beperkte administratieve en digitale vaardigheden, gezondheidsproblemen en een gebrek aan sociaal netwerk. Tegelijk signaleren erkende instellingen een toenemende druk op lokale besturen en hulpverleningsdiensten, onder meer door strengere activering, digitalisering van dienstverlening, hoge caseloads en beperkte personeelscapaciteit. Instellingen pleiten daarom voor:

- structurele middelen en bijkomende personeelscapaciteit om kwaliteitsvolle begeleiding te kunnen blijven garanderen.
- bijkomende investeringen in eerste- en tweedelijnshulp, zoals geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg, aangezien financiële problemen vaak verweven zijn met psychosociale kwetsbaarheid.
- een betere samenwerking en toegankelijkheid van externe bemiddelaars en andere sociale diensten, onder meer via betere signalering bij betalingsachterstallen, vaste contactpersonen tussen diensten,

fysieke toegankelijkheid van dienstverlening en onafhankelijke kwaliteitscontrole bij schuldbemiddelaars, incasso, bewindvoerders en gerechtsdeurwaarders.

Preventie en financiële geletterdheid

De signalen in hoofdstuk 7 tonen ook een toenemende nood aan preventie en vroegtijdige ondersteuning. Erkende instellingen signaleren onder meer meer jongeren met schulden, een groeiende normalisering van kredietgebruik en een toename van phishing, onlinefraude en achterafbetaaldiensten. Daarnaast wijzen zij op het belang van administratieve en digitale vaardigheden om financiële problemen te voorkomen. Tegen deze achtergrond pleiten instellingen voor:

- algemene sensibiliseringscampagnes rond onder meer schuldhulpverlening, gokken en achterafbetaaldiensten, om financiële risico's beter bespreekbaar te maken en problematische schulden sneller te detecteren.
- meer aandacht voor financiële educatie en administratieve vaardigheden bij specifieke doelgroepen, zoals kinderen en jongeren op school, anderstaligen en zelfstandigen, om financiële zelfredzaamheid te versterken, problematische schulden vroegtijdig te voorkomen en de intergenerationele armoede tegen te gaan.

8 — Bronnen

Belfius. (2026). Typologie van de gemeenten. Geraadpleegd via: Belfius

GO! (2023). *Het GO! wil onbetaalde facturen weg*. Geraadpleegd van: Het GO! wil onbetaalde schoolfacturen weg - GO! (g-o.be)

Local Government Association. (2011). *Marmot Review report*. Geraadpleegd via Marmot Review report - 'Fair Society, Healthy Lives | Local Government Association

Nationale Bank van België.(2022). *Statistieken centrale voor kredieten aan particulieren*. Geraadpleegd van: De CKP in cijfers | Nationale Bank van België

Netwerk tegen Armoede. (2023). *Tijd voor een kostenbewust onderwijs, nú. Voor de toekomst van onze kinderen*. Geraadpleegd via: Tijd voor een kostenbewust onderwijs, nú. Voor de toekomst van onze kinderen. | Netwerk tegen Armoede

Provincie in cijfers. (2026). Personen in collectieve schuldenregeling per provincie. Geraadpleegd via: provincies.incijfers.be - Databank - personen in collectieve schuldenregeling - provincies

Smets, A,. (2022). *Vlaamse gezinnen in budget- en schuldhulpververlening. Cijfergegevens 2018-2021*. Geraadpleegd van: 220701_R_Basisregistratie 2018-2021_def.pdf (samvzw.be).

Statbel. (2025). *Structuur van de bevolking*. Geraadpleegd via: Structuur van de bevolking | Statbel

Statbel. (2026). *Risico op armoede of sociale uitsluiting*. Geraadpleegd via: Risico op armoede of sociale uitsluiting | Statbel

WinWin. (2026). Rekening voor één: WinWin legt de prijs van alleenstaand zijn bloot. Geraadpleegd via: Rekening voor één: WinWin legt de prijs van alleenstaand zijn bloot | VRT

9 — Bijlagen

9.1. DEFINITIE VAN HULPVERLENINGSVORMEN

Budgetbegeleiding

Kernvraag: beheert het gezin zelf zijn inkomsten?

Definitie:
Budgetbegeleiding is een ondersteuningsvorm waarbij het gezin zelf zijn inkomsten en uitgaven beheert. De hulpverlener biedt advies, opvolging en structuur met als doel de financiële redzaamheid van het gezin te versterken.

Herkenbaar aan:
- focus op inzicht, vaardigheden en leren;
- de cliënt behoudt volledig het beheer over zijn inkomen;
- schulden kunnen aanwezig zijn, maar zijn geen voorwaarde;

Let op:
- louter administratieve tussenkomsten (bv. betalingen uitvoeren) zijn onvoldoende om van budgetbegeleiding te spreken.

Budgetbeheer

Kernvraag: neemt de instelling (gedeeltelijk) het beheer van inkomsten over?

Definitie:
Bij budgetbeheer beheert de instelling geheel of gedeeltelijk de inkomsten van het gezin via een budgetbeheerrekening. Het doel is stabiliteit en bescherming van het inkomen, met blijvende betrokkenheid, overleg en begeleiding van het gezin.

Herkenbaar aan:
- inkomsten lopen volledig of gedeeltelijk via de instelling;
- de cliënt ontvangt leefgeld;
- focus op stabilisatie van de financiële situatie;

Let op:
- budgetbeheer gaat steeds gepaard met advies en ondersteuning en is meer dan een louter administratieve tussenkomst.

Schuldbemiddeling

Kernvraag: worden er onderhandelingen gevoerd met schuldeisers met opvolging?

Definitie:
Schuldbemiddeling is een vrijwillige, buitengerechtelijke bemiddeling tussen cliënt en schuldeisers met het oog op haalbare afspraken over de betaling of regeling van schulden. Dit kan zowel gaan om afbetalingsplannen, kwijtscheldingen als betwisting van schulden.

De erkende instelling treedt hierbij effectief op als schuldbemiddelaar en neemt contact op met schuldeisers om tot afspraken te komen, met verdere opvolging in de tijd.

Afbakening t.o.v. eenmalige tussenkomsten:
Van een eenmalige tussenkomst is sprake wanneer de tussenkomst van de erkende schuldbemiddelaar beperkt blijft tot advies of ondersteuning om het gezin op weg te zetten, zonder daadwerkelijk contact met schuldeisers.

We spreken niet langer van een eenmalige tussenkomst, maar van schuldbemiddeling zodra de erkende instelling:
- zelf contact opneemt met één of meerdere schuldeisers, én
- verdere opvolging nodig is (bv. terugkoppeling naar de cliënt, opvolging van afspraken of betalingsplannen).

Let op:
- eenmalige tussenkomsten zonder contact met schuldeisers worden niet geregistreerd in de basisregistratie;
- ook bij beperkte intensiteit of een klein aantal schuldeisers kan er sprake zijn van schuldbemiddeling, zolang de erkende instelling effectief bemiddelt en opvolgt.

Collectieve schuldenregeling

Kernvraag: is er een gerechtelijke aanstelling door de arbeidsrechtbank?

Definitie
De collectieve schuldenregeling is een gerechtelijke procedure waarbij de arbeidsrechtbank een schuldbemiddelaar aanstelt. Deze treedt op als gerechtelijk mandataris, beheert het budget van de cliënt, vertegenwoordigt de schuldeisers en werkt onder toezicht van de rechter aan een afbetalingsregeling of kwijtschelding.

Let op:
- enkel registreren vanaf de datum van toelaatbaarheid;
- voorbereidende dossiers zonder aanstelling tellen niet mee;
- tijdens de procedure verliest de cliënt tijdelijk het beheer over zijn inkomsten.